

**T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

FAİK ÖMER VE DİVANI: KARŞILAŞTIRMALI METİN-İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hande BÜYÜKKAYA

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 19 Ağustos 2008
Tezin Savunulduğu Tarih: 9 Eylül 2008**

Tez Danışmanı: Prof .Dr. İskender PALA

Diğer Jüri Üyeleri: Doç. Dr. Ömür CEYLAN

Yard. Doç. Dr. Zekiye ANTAKYALIOĞLU

EYLÜL 2008

ÖNSÖZ

Fâik Ömer Efendi, Klasik Türk Edebiyatının, 19. yüzyıldaki zor ve çalkantılı döneminde kendine has bir söyleyiş yakalayabilmiş ve azımsanamayacak sayıda eseri günümüze miras bırakmış edebi şahsiyetlerindendir. Fakat ne yazık ki bugüne kadar hakkında hiçbir çalışma yapılmamış olan şâir, günümüze kadar unutulma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır.

Bıraktığı eserlerle Türk Kültür ve Edebiyat tarihine katkıda bulunmuş hiçbir şahsiyetin göz ardı edilmemesi gerektiği düşüncesi, bu çalışmayı hazırlamamızı sağlayan esas sebep olmuştur.

Fâik Ömer Efendi'nin şiiri ve şâirliği hakkında bilgi sunmaya çalıştığımız bu çalışmada transkripsiyon alfabesinden faydalanılmıştır. Yararlanılan nüshalar arasındaki farklar, sayfa altlarında belirtilmiştir. Her şiirin sonunda, şiirin nüshada hangi sayfada yer aldığı belirtilmiştir. Çok az rastlanmakla birlikte müstensih hatasından kaynaklandığı düşünülen eksikler parantez içinde belirtilmiştir.

Bu çalışmayı hazırlarken, bana yol gösteren ve engin bilgisini biran olsun esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. İskender PALA'ya, karşılaştığım problemleri çözmemde bana sabırla yardımcı olan, desteğini ve güvenini her zaman yanımda hissettiğim Doç. Dr. Ömür CEYLAN'a, bölüm başkanımız Prof. Dr. Durali YILMAZ'ın şahsında tüm hocalarıma ve mesai arkadaşlarıma teşekkürü borç bilirim.

Yalnız bu çalışmamda değil, hayatımın her anında yanımda olan ve bana duydukları güveni hep hissettiren çok sevgili aileme minnetlerimi sunarım.

Hande BÜYÜKKAYA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	İİ
KISALTMALAR.....	V
ÖZET	VI
ABSTRACT.....	VII
GİRİŞ.....	1
GELENEĞİN SON ASRI.....	1
I. BÖLÜM.....	4
FÂİK ÖMER EFENDİ.....	4
1.1. HAYATI.....	4
1.2. ESERLERİ	7
II. BÖLÜM FÂİK ÖMER DİVANI İNCELEMESİ	12
2.1. FÂİK ÖMER DÎVÂN'IN NÜSHALARI VE NÜSHA TAVSİFLERİ	12
2.1.1. SÜLEYMANİYE KTP. – ZÜHTÜ BEY, NO. 130/2.....	12
2.1.2. SERMET ÇİFTER ARAŞTIRMA KTP., NO. 634	13
2.1.3. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KTP. – TY., NO. 2234.....	13
2.1.4. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KTP. – TY., NO. 275.....	13
2.1.5. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KTP. – TY., NO. 5473	14
2.1.6. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KTP. – TY., NO. 9650	14
2.1.7.MİLLET KTP. - MANZUM ESERLER, NO. 320.....	14
2.2. DÎVÂNIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ	16
2.2.1. NAZİM ŞEKİLLERİ.....	16
2.2.2. MAZMUNLAR.....	19
2.2.3. VEZİN	23
TABLO 1: VEZİNLERİN ŞİİRLERE GÖRE DAĞILIM TABLOSU	24
2.2.4. KAFİYE-REDİF.....	25
2.3. DİL VE ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ.....	27
2.3.1. DİL VE ÜSLÛP	27
2.3.2. İKİLEMELER.....	29
2.3.3. TAMLAMALAR	30
2.3.4. EDEBÎ SANATLAR.....	32
2.3.5. ATASÖZÜ VE DEYİM KULLANIMI	35
2.4. MUHTEVÂ UNSURLARI	38
2.4.1. DİN-TASAVVUF.....	38
2.4.1.1. ALLAH (C.C.)	38

2.4.1.2. HAZRET-İ MUHAMMED (S.A.V)	39
2.4.1.3. MELEKLER	39
2.4.1.4. PEYGAMBERLER.....	40
2.4.1.5. AHİRET İLE İLGİLİ UNSURLAR	41
2.4.1.6. TASAVVUF	42
2.4.2. AŞK.....	43
2.4.3. SOSYAL HAYAT.....	45
SONUÇ	48
KAYNAKÇA.....	50
III. BÖLÜM.....	53
FÂİK ÖMER EFENDİ DÎVÂNI.....	53

Kısaltmalar

S1: Süleymaniye Kütüphanesi Nüshası

S : Sermet Çifter Arastırma Kütüphanesi Nüshası

Ü1 : İstanbul Üniversitesi 1 Nolu Nüsha

Ü2 : İstanbul Üniversitesi 2 Nolu Nüsha

Ü3 : İstanbul Üniversitesi 3 Nolu Nüsha

Ü4 : İstanbul Üniversitesi 4 Nolu Nüsha

No : Numara

Yz : Yazan

Hız. : Hazırlayan

Ktp. : Kütüphane

TY. : Türkçe Yazmalar

C. : Cilt

S. : Sayı

s. : Sayfa

K : Kaside

T : Tarih

Mur. : Murabba

Tah. : Tahmis

Müs. : Müseddes

G : Gazel

Kt. : Kıt'a

B : Beyit

Ter: Tercüme

Enstitüsü : **Sosyal Bilimler**
Anabilim Dalı : **Türk Dili ve Edebiyatı**
Programı : **Türk Dili ve Edebiyatı**
Tez Danışmanı : **Prof. Dr. İskender Pala**
Tez Türü ve Tarihi : **Yükseklisans – Eylül 2008**

ÖZET

Çalışmamızın ilk kısmında 19. yüzyıl Klasik Türk Edebiyatı şairlerinden Fâik Ömer Efendi'nin hayatı, edebi şahsiyeti ve eserleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın ikinci kısmında ise şâirin Dîvân'ı dört aşamada incelenmiş, bu sayede gelenekle örtüşen ve farklı olduğu noktalar saptanmaya ve şâirin üslûbu belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın esasını teşkil eden üçüncü kısımda ise şâirin Dîvânı'nın tam ve en doğru hali, metin tenkidi yöntemiyle ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu aşamada, seçilen nüshalar arasındaki farklar dikkate alınarak şâirin yazdığı esere en yakın metin oluşturulmaya çalışılmıştır. İhtivâ ettiği şiir sayısı açısından zengin olan Ü1 nüshası esas alınarak, nüshalar arasındaki farklar sayfa altında belirtilmiş ve nüsha farkları da ortaya konulmuştur.

Çalışmamız, Fâik Ömer Efendi Dîvân'ın yalnızca Türkçe kısmını içermektedir. Divanın Farsça kısımları çalışmaya dahil edilmemiştir.

Bu çalışmayla şâirin edebiyat tarihindeki yeri belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fâik Ömer, Dîvân, Klâsik Türk Edebiyatı, Edebiyat Tarihi, Üslûp, Metin Tenkidi.

University : **Istanbul Kültür University**
Institute : **Institute of Social Sciences**
Department : **Turkish Language and Literature**
Programme : **Turkish Language and Literature**
Supervisor : **Prof. Dr. İskender Pala**
Degree Awarded and Date : **MA – September**

ABSTRACT

The first part of this thesis gives information about the publications and life of Fâik Ömer who was a 19th Century poet .

In the second part, collected poems of the poet have been analysed in four sections, and the style of the poet has been presented with comparison to Divan tradition.

In the third part, which is the main part of the thesis, unabridged and original Divan poems of the poet have been given as a collection in an aditorial style. In this section, the differences between the selected copy editions, have been detailly analysed to find the most similar to the original ones. On the basis of U1 copy, which is rich in the number of poems it includes, the differences between the copies have been indicated at the bottom of the page.

Finally the study only covers the Turkish parts of Fâik Ömer Efendi's Divan and excludes the Persian parts.

The study aims at showing the importance of Fâik Ömer in Turkish Literary History as a distinguished but unacknowledged poet

Keywords: Fâik Ömer, Classical Turkish Literature, Divan, Fashion, Edition Critics, Literal History

GİRİŞ

GELENEĞİN SON ASRI¹

16. yüzyılda en ihtişamlı yıllarını yaşayan Osmanlı İmparatorluğu, 17. yüzyılın gelişiyile girdiği duraklama devrinde otoritesinin zayıflamaya başladığını içten içe hissediyor ve yapılan antlaşmalarla² özellikle batıdaki üstünlüğünün sona erdiğini bir anlamda kabul ediyordu. 18. yüzyılı Karlofça Antlaşması adı altında büyük bir bozgunla karşılayan Osmanlı, birbiri ardına gelen savaşlar ve antlaşmalarla dünya devletleri arasındaki seçkin yerine veda etmeye ve de gerilemeyi önlemek ümidiyle uzun yıllar sürecek olan “yenileşme” macerasına başlıyordu.

Yüzyıllar boyunca üç kıtaya hükmetmeyi başarmış parlak devlet, meydanlarda ve masalarda uğradığı bozgunlar neticesinde ve eski günlere dönme arzusunun yarattığı psikolojiyle yenilik arayışlarına soyunmuş, batının bilgi ve tekniğinin devlete güç kazandıracağı yanılgısına düşmüştür. Bu bağlamda 18. yüzyılda başlayan “ıslahat” hareketleri, bir sonraki yüzyılda da sürecek, devletin yaşadığı buhran sosyo-kültürel hayatı da etkisi altına almaya başlayacak ve devrin laleleri bir bir solacaktır. Yenileşme hareketleri devletin askerî kanadında işe yarar görünse de geriye gidişi durduramamış, sosyal hayatta bir takım yaralar açmıştır. Cephelede

¹ Bu bölüm şu kaynaklardan özetlenmiştir: Mengi, M., (2000), Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yay., Ankara; Şentürk, A., Kartal, A., (2007), Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yay., İstanbul; Gibb, E. J. Wilkinson, Ter.: Çavuşoğlu, A., (1999) *Osmanlı Şiir Tarihi I-V*, Akçağ Yayınları, Ankara; Yıldız, Saadettin, (2003), Tanzimat Dönemi Edebiyatı, Günce Yay., Eskişehir.

²1606 Zıtvatorok Antlaşması: Osmanlı ve Avusturya'nın eşit sayılmasıyla İmparatorluğun Avrupadaki üstünlüğü sona ermiştir.

1699 Karlofça Antlaşması: İttifak Devletleri (Avusturya, Lehistan, Malta, Venedik ve Rusya) ve Osmanlı arasında imzalanan bu antlaşmayla Osmanlı ilk kez bu denli büyük bir yenilgiyle karşı karşıya kalır ve büyük toprak kaybeder.

alınan yenilgilerin yarattığı moral bozukluğunu atamayan halk, yenileşme hareketleriyle yüzyıllardır süregelen pek çok şeyin değişmeye başladığını seziyordu.

Devletin siyasette çizdiği bu karanlık portre ve rûhî bunalım edebî alanda da kendini göstermeye başlamıştır. 18. yüzyılın son çeyreğinde yaşanan Fransız İhtilaliyle başlayan milliyetçilik akımı edebiyatta da kendisini göstermiş, yeni edebî türlerin doğmasına neden olmuştur. Ancak altı yüzyılı aşkın bir geçmişi olan ve kökleri 13. yüzyıl Anadolu'suna kadar uzanan divan şiiri geleneğini tamamıyla yıkmak bir anda mümkün olmamıştır. Varlığını sürdürme çabası içine giren divan şiiri, sosyal alanda meydana gelen bu değişikliklerden gittikçe daha çok etkilenmeye başlamıştır. Son dönem divan şairleri bu duruma direnmek isteseler de pek varlık gösterememiş ve eskiyi tekrardan öteye gidememişlerdir. Altı asır boyunca oldukça büyük bir mecrada hüküm süren divan şiirinin sağlam temelleri çatırdamaya başlar ve çökmeye yüz tutar. Artık usta şair yok denecek kadar azdır. Dönem şairlerinin pek çoğu devlet dairelerinde katiplik yapmaktadırlar. Yine de tüm bu olumsuzluklara rağmen 19. yy.da yüzü aşkın divan şairi yaşamıştır.

Bu yüzyılda kullanılan nazım şekilleri de eskiye göre pek farklılık göstermemiştir. Ancak önceki yüzyıllarda en çok kullanılan nazım şekillerinden biri olan mesnevinin bu yüzyılda pek rağbet görmediği en fazla öne çıkan özelliklerdendir. Buna karşılık bentli biçimler, yani terkib-i bent, terci-i bent, şarkı ve kıta'lar en çok kullanılan nazım şekillerindedir. Bu dönemde göze çarpan en önemli durumlardan biri de şiirdeki kısırlaşmadır. Önceki yüzyıllarda şiirde öne çıkan mânâ zenginliği bu dönemde giderek zayıflamış, yerini şekilciliğe bırakmıştır. Dönem şâirleri hayal ve imaj dünyalarını yenilemeyi başaramamış, geçmişi tekrardan öteye geçememişlerdir.

Bu devirdeki şâirlerin çoğu Nedîm'le üst seviyeye ulaşan mahallileşme hareketini şiirlerinin hareket noktası olarak kabul etmişlerdir ne var ki bu hususta aşırılığa kaçmaları, bayağı bir söyleyişe ulaşmalarına neden olmuştur. Nedîm'deki zarafetin yerini alan bayağı söyleyişler, duygu derinliği, hayal zenginliği ve ahengin yok olmasına neden olmuştur.

Devir şâirlerinin bir diğerk özelliği de hemen hepsinin bir târikat mensubu ve tasavvufî şiir söyleme çabasinda oluşudur. Bu dönemde yazılan her divanda tasavvufî şiire rastlamak mümkündür. Hatta tasavvufla ilgisi olmayan şâirler dahi tasavvufun alışlagelmiş telmih ve mecazlarından bolca yararlanmışır.³

19. yüzyılın başlarında padişah olan ve İlhamî mahlasıyla şiirler yazan III. Selim dışındaki padişahlar şiirle ve edebiyatla hemen hiç ilgilenmemişlerdir. Böylece gölgesini yavaş yavaş saraydan çeken divan şiiri son sağlam kalesini de kaybetmiştir.

Divânını incelediğimiz Fâik Ömer Efendi işte böyle bir edebî ortamda yetişmiş bir şâirdir. Devrinin yenileşme ve mahallîleşme hareketlerine kendisini çok da fazla kaptırmayan Fâik, geleneksel şiir anlayışını sürdürmek suretiyle kendi üslûbunu yakalamayı hedeflemiştir. Bir anlamda suya sabuna dokunmadan, sadece divan şiiri kâideleriyle yazarak, güçlü şiir söylemeye çalışmıştır. Bu yönleriyle Fâik bizce, V. Mahir Kocatürk'ün “alelâde şairler topluluğu” diye nitelendirdiği gruba dahil edilmemesi gereken bir isim olarak, edebiyat tarihinde hak ettiği yere konulmalıdır.

³ Mengi, M., (2000), *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yay., Ankara.

I. BÖLÜM

FÂİK ÖMER EFENDİ

1.1. HAYATI⁴

Asıl adı Ömer Fâik olan şâirin hayatı hakkında ayrıntılı malumat bulmak mümkün değildir. Son dönem tezkirelerinde Fâik Ömer'in doğumuna ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Yalnızca Abdullah Efendi'nin oğlu olduğu belirtilmiştir. Nerede ve ne zaman doğduğu ile ilgili bilgi sahibi olamadığımız Fâik Ömer Efendi'nin eserlerinden ve hayatı boyunca görev aldığı mevkilerden hareketle iyi bir eğitim aldığı söylenebilir. Şâir için “ma'ârif-şinâs bir zâttır” diyen Bursalı Mehmed Tahir, Fâik Ömer'in “şiir tabiâtına” da mâlik olduğunu belirtir. Müellifin dediği gibi ve şâirin yaşamı boyunca bulunduğu makamlardan da anlaşıldığı üzere Fâik, bilgili, kültürlü, yazıya ve şiire düşkün bir kişidir. Kaynaklarda 1245 (1829-1830) yılında İstanbul'da vefat ettiği belirtilen şâirin kabrinin nerede olduğuna dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Şâirin adı geçen kaynaklarda, Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyun'dan olduğu belirtilmiş ve memuriyet görevine Vüzerâ Kapı Kethüdâları maiyetinde “Mühürdâr” olarak başlamıştır. Daha sonraları divan kâtipliği ve sipah kâtipliği de yapan Fâik, memuriyet hayatı boyunca türlü görevlerde bulunmuş, “Şıkk-ı Sâlis Defterdarlığı”na kadar yükselmiştir. Şiirlerinden anlaşıldığı üzere Fâik Ömer Efendi, yaşadığı dönemde dört padişah devrine tanıklık etmiştir. I. Abdülhâmid, III. Selîm, IV. Mustafa, II. Mahmûd'u tahtta gören şâir, her birine bir vesileyle şiirler yazmış, tarihler düşürmüştür. Şâirin, zaman zaman devlet ricaliyle anlaşmazlıklara düşerek, Anadolu'da çeşitli memuriyetlerle vazifelendirildiğini yine bir şiirinden

⁴ Şâirin hayatı hakkında bilgiler şu kaynaklardan derlenmiştir: Tuman, N., *Tuhfe-i Nâilî*; Fâtin, D., *Hâtîmetü'l- Eş'âr*, İstanbul, 1271, s. 315; Sâmî, Ş., *Kâmusü'l- A'lâm*, (1996), Kaşgar Neşriyat, Ankara, C.V, s. 3345; İnal, İ. M. K., *Son Asır Türk Şâirleri*, Hz. Cumbur, M., (1999), Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, , C.I, s. 531-533; Tâhir, B. M., *Osmanlı Müellifleri*, Hz. Kurnaz, C., Tatçı, (2000), M., Bizim Büro Basımevi, Ankara, , C.III, s. 106-107.

anlamaktayız. Hüdavendigâr Sancağı Mutasarrıfı Vezir Nurullah Paşa'ya yazdığı "itdim" redifli kasidesinde Bursa'dan Anadolu'ya sürülüşünden ve vezirin kendisini affedişiyile geri dönüşünden bahseder. Şâir aynı zamanda bu sürgüne neden olan kabahatin de farkındadır.

Der-i devlet me'âb-ı yâre yüz sürmekte nâz itdim
Sürüldüm dergehinden ben o dem ki keşf-i râz itdim
.....
Dü 'ıyd oldu biri lutfuñ biri itlâk-ı akvemdir
Sürûrumdan çeküp bu rişte-i nazmım dırâz itdim
.....
Zemîn-i sıhhate nakd-i cerâyim düşmez ammâ kim
Kabâhat itmedim dirsem yalandır ben birâz itdim

Son dönem tezkirelerinde Fâik Ömer Efendi'nin hayatı hakkında kesin ve ayrıntılı bilgilere ulaşılamasa da, hemen hepsinde şâirin tasavvufî yönüne dikkat çekilmiştir. Önceleri Sa'deddin Cibavî sülâlesinden Şeyh Mehmed Sâdık Efendi'ye mürid olarak Sa'diye Tarikat'ine, daha sonra ise Neccâr-zâde Rızâeddin Efendizâde Şeyh Mehmed Sıddık Efendi'ye intisâb ederek Nakşibendi Tarikat'ine sâlik olmuştur.

Tabîb-i sâlikân Lokmân'ıdır Sultân Sa'de'd-dîn
Tarîkat derdinin dermânıdır Sultân Sa'de'd-dîn
Ma'ârif cevherinin kânıdır Sultân Sa'de'd-dîn
Kerâmet bahrinin 'ummânıdır Sultân Sa'de'd-dîn
.....
Gürûh-ı evliyânın ser-bülendi gavs-ı Bârîdir
Ne hâletdir ki elân cezbe-i bürhânı sârîdir
Cemâl-i gülşenînin âşıkı Fâik-i hezârîdir
Kamu cân ehlinin cânânıdır Sultân Sa'de'd-dîn

Fâik, Neccâr-zâde Rızâeddin Efendi, oğlu Şeyh Mehmed Sıddık Efendi ve Nakşibendi Tarikat'ine bağlılığını yazdığı bir kasideyle dile getirir ve kasidenin

sonunda da şeyhi Mehmed Sıddık Efendi'nin kendisi için söylediği beyti yer almaktadır.

Rızâ-yı gülnihal zîbâ gülistân Nakşibendîdir
Gül-i sad-berg-i sırrı Hazret-i Sıddık Efendi'dir
Bu nazm-ı dil-güşâyı söyleden bi'z-zat kendidir
Dü gûş-ı Fâik'a telkîni lutfundan bu pendidir
“Yapış dest-i himemle tîşe-i efkâr u ezkâre
Bi-hamdillah mürîd-i hâlis oldun İbn-i Neccârê”

Şâir, Sa'deddin Cibavî, Şeyh Mehmed Sâdık Efendi ve Neccâr-zâde Rızâeddin Efendizâde Şeyh Mehmed Sıddık Efendi'nin yanı sıra Ömer İbnü'l-Fâriz, Mevlânâ, Seyyid Ömer Sikkînî, Hasan Sezâî ve Şeyh Ahmed-i Câmî-i Zindefil gibi zâtlara da kasideler yazmıştır.

Mazhar-ı sırr-ı velâyet Ömer İbnü'l-Fâriz
Rehber-i râh-ı hidâyet Ömer İbnü'l-Fâriz
.....
Seyf-i bürhân-ı ma'ânî Ömer-i Sikkînî
Pîr-i 'irfân-ı nihânî Ömer-i Sikkînî
.....
Kutb-ı ser-levha-i Hakk Hazret-i Mevlânâ'nın
Feyz-i nutkundan alır nakş-ı dilim reng-i sühan
.....
Sensin 'işret-gâh-ı dehrin çünkü sırr-ı rûşeni
Şeyh Câm'ın bâdesinden cür'a-nûş eyle beni
.....
Tarîk-i Gülşenî'nin gonçe-i gül-bûy-i 'irfânı
O gülzârın hezâr-ı çeşçe-ârâ-yı hoş elhânı
Velâyet 'arzının gerçek eri hem merd meydânı
Sezâyî Hazreti ol pîr-i kâmil-i kutb-ı Rabbânî

Fâik Ömer Efendi İbnü'l-Emin Mahmud Kemal İnal'ın verdiği bilgiye göre III. Selim'in Sır Kâtibi Ahmed Efendi ile yakın arkadaştır. Hatta kendisinin ısrarı

üzerine Nizâm'ül- Atîk fi Bahr'il-Amîk adıyla bir risale kaleme almıştır. Fâik, yakın dostuna ithâfen yazdığı kasidesinde şöyle der:

Atdık hadeng-i matlabı asdık kemânımız
Urduki zemîn-i dildeki hâtır-nişânımız
....
Hem-nâm-ı pâk-i Ahmed-i muhtâr-ı zü'l-kerem
Pertev-fürûz-ı mâh-ı himem mihrîbânımız

1.2. ESERLERİ

Fâik Ömer Efendi divanının yanısıra edebiyat tarihimize *Nizâmü'l-'Atîk fi-Bahrü'l-'Amîk*, *Makâlât-ı Sıdkıyye* ve *Âhvâl-i Rızâiyye* isimli üç eser daha miras bırakmıştır.

1.2.1. Nizâmü'l-'Atîk fi-Bahrü'l-'Amîk: 1219 (1804-1805) yılında Sultan III. Selim'in Sır Katibi Ahmed Efendi'nin ısrarı üzerine nizâm-ı devlete dair kaleme aldığı mensur risâledir.

71 varak olan yazma eserin bir fotokopisi, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 5836 numarada bulunmaktadır.

1.2.2. Makâlât-ı Sıdkıyye: Mürşidi Şeyh Mehmed Sıddık Efendi'nin menkıbelerini içeren mensur bir eserdir. Eser, 1210 (1795-1796) yılında İstanbul'da basılmıştır.

1.2.3. Âhvâl-i Rızâiyye: Babasının hal tercümesini içeren bir risâledir. Makâlât-ı Sıdkıyye ile birlikte basılmıştır.

1.2.4. Dîvân: Kullanılan nazım şekilleri bakımından klasik divân tertibine uyan Fâik Ömer Dîvânı, 1611 beyittir. Türkçe ve Farsça dîvânlar olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır.

Divanın ulaşılabilen 7 nüshası bulunmaktadır.

1.3. Edebi Kişiliği, Sanat Anlayışı

Fâik Ömer'in adı geçen kaynaklarda edebi kişiliği, şiiri, şâirliği hakkında hayatı gibi yeterli bilgiye ulaşmak mümkün değildir. Bundan hareketle şâirin, edebi şahsiyetinden ziyade bulunduğu devlet görevleriyle öne çıktığı düşünülse de, yetiştiği edebi ortam göz önünde bulundurulduğunda şâirlik yeteneğinin azımsanamayacak ölçüde olduğunu söylemek mümkündür. Devrinin “mahallileşme” hareketlerinden de nasibini alan Fâik'in, kendi üslûbunu yakalama yönündeki gayreti şiirine yansımıştır. Yine dönemin bir özelliği olan bir tarîkate mensup olma ve şiiri tasavvufî öğelerle örme anlayışı Fâik'in şiirinde göze çarpan bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Fâik Ömer, şiirlerinde kimi zaman şiir anlayışının yanı sıra kendi şâirliği ile ilgili de tespitlerde bulunmuş, şiirin nasıl söylenmesi gerektiğiyle ilgili hükümler vermiştir. Topkapı Sarayı'nın yeniden inşâsına düşürdüğü tarihte, şâirlik, nazım, söz, belâgat gibi kavramlarla ilgili düşüncelerini anlatan şâir kendi şâirliğini de övmeden geçmez:

Şâir ol kim gevher-i nazmın görünce diyeler
Var ise asdâf-ı dilde lü'lü'-i lâlâ budur
.....
Nazm odur ki ola makbûl-i şehinşâh-ı ümem
Nâzıma izz ü saâdet ref'et-i 'ulyâ budur

Fâik'e göre şâir öyle şiirler söylemelidir ki; şiir cevherini görenler “gönül sedeflerinin içindeki en parlak inci budur” demelidir. Yine şâirimize göre nazım öyle olmalıdır ki; sultan tarafından kabul görmelidir. Zaten böyle bir nazım için de, onu söyleyen şâir için de bundan daha büyük bir saadet mertebesi olamaz. Fâik aynı şiirde kendisini, övgü yazan şâirlerin *şehinşâhı* olarak niteler ve dünyada bundan büyük rütbe olamayacağı gibi en büyük servetin de bu olduğuna kanaât getirir.

Ben vassâf-ı şehinşâhım ki bî-şüphe bana
Servet-i sâ mân-ı dünyâ rütbe-i vâlâ budur

Öyle her söze kulak asmayacağını söyleyen şâir, sözde -eğer ağızdan çıkacaksa- kuvvet olması gerektiğini, içi boş sözün ya da öğüdün değersiz olduğunu belirtir.

Hâl isterim sühandâ tehî lafzı istemem
Urmam kulağı kâl ise her nush u pende ben

Fâik'in divanında da hemen her divan şâirinde olduğu gibi fahriye mahiyetinde şiirler bulunmaktadır. Mevlânâ için yazdığı *sühan* redifli medhiyesine kendini överek başlar:

Menem ol Dâver-i zîb-âver-i evreng-i sühan
Zîr-i hükmümde olur Behmen-i Hûşeng-i sühan

Şehnâme kahramanlarına atıflarla başladığı şiirin ilk beytinde söz tahtını süsleyen hükümdârın kendisi olduğunu söyler ve Behmen ile Hûşeng'i dahi hükmü altına aldığını iddia eder. Her fahriye örneğinde olduğu gibi Fâik'in de şâirliğiyle ilgili mübâlağaya kaçan değerlendirmeleri vardır. Kendisini Tûsî, Nizâmî, Sâbit, Bâkî, Nedîm ve Nâbî gibi şâirlerle bir tutar ve hatta sözünün daha kuvvetli olduğunu söylemekten kaçınmaz:

Sâha-i rezmime **Tûsî** vü **Nizâmî** gelse
İdemez leşker-i nazmımla benim ceng-i sühan

Şevket-i nutkumu görseydi iderdi lâ-büdd
Sâbit ü **Bâkî**'yi bir harfile dil-teng-i sühan

Çok çekerdi hele mestâneliğin bilse **Nedîm**
Şîre-i nazmım olur idi ana beng-i sühan

Fahriye türünün özgüven sahası içerisinde özgürce at koşturan Fâik'in muhayyelesinde, şâirlik savaşı verdiği şiir (söz) meydanına Tûsî ya da Nizâmî - yahut ikisi birlikte- gelse kendisinin nazım ordusuyla “söz savaşı” yapması mümkün değildir. Yine divan şiirimizin en önemli isimlerinden olan Sâbit ve Bâkî gün gelip

Fâik'in şiirinin şevketini görselerdi yüreklerinin daralıp, konuşamaz olacaklarını düşünen şair, Nedîm'in kendisinin şiir şirasından (şarabından) bir yudum içip, söz afyonunun verdiği mestliği bilseydi çok çekeceğini düşünür. Tabii ki Fâik'in "çekmek" fiilini tevriyeli kullandığı açıkça görülmektedir. Fâik fahriye kısmında son olarak kendisine rakip olarak Nâbî'yi seçer. Baba diyerek seslendiği Nâbî, aslında Fâik'in lafz cevherini görmüş olsaydı kendi nazımının sinesine söz yularını süs olarak asacaktır:

Görse **Nâbî** baba bu cevher-i elfâzım ider
Sîne-i nazmına âvîze-i pâlheng-i sühan

Yine bir rübâ'isinde şu'arâya "salâ" nidasıyla meydan okuyan Fâik, "sît" kelimesini kullanarak sözünün şöhretinin, bir diğer manâsıyla da gümbürtüsünün yükseldikçe diğer şairlere ışık tutacağını söyler:

Yâni sît-ı sühanı Fâik'in oldukça bülend
Şu'arâya verir ol şi'r menârında salâ

Devrinin mahallileşme hareketlerinden nasibi alan fakat çok da fazla yakasını kaptırmamaya dikkat eden Fâik'in son dönemin belki de en önemli ismi sayılabilecek Şeyh Gâlib'den etkilenmiş olması şaşırtıcı sayılmaz. Kendisi gibi pek çok şâir Gâlib'in gölgesinden çıkmayı başaramış, edebiyat tarihine parlak mahlaslar bırakamamıştır. Tabii ki bunda Gâlib'in sebk-i hindî üslûbunu ustaca kullanmasının payı büyüktür. Devrin şâirlerinin pek çoğu Gâlib'den sonra bu üslûba dokunmaya cesaret edememiş, sade söyleyişi tercih etmişlerdir. Fâik de çağdaşları gibi sade bir söyleyişi benimsemiş, gelenekten de uzaklaşmamaya gayret etmiştir.

Dönemin siyasi karışıklığının sebep olduğu buhranlı günlerin gölgesinde değişen sosyal hayat devrin tüm şâirlerini olduğu gibi Fâik'i etkilemiştir. Ancak, önceki devirlerde yazılmış ihtişamlı divanların arasında kendilerine bir yer edinme çabasında olan dönem şâirlerinin içinde Fâik'in gelenekten kopmadan başarılı şiirler söyleyebilmesi belki de onu farklı kılan ve hakkını iade etmeyi gerektiren sebeplerdendir.

II. BÖLÜM FÂİK ÖMER DÎVANI İNCELEMESİ

2.1. FÂİK ÖMER DÎVÂN'IN NÜSHALARI VE NÜSHA TAVSİFLERİ

2.1.1. Süleymaniye Ktp. – Zühtü Bey, No. 130/2

yk. 30 – 64

1 Besmele manzumesi, 3 münacât, 14 na't, 4 Çaryâr medhiyesi, Mevlânâ, Sadeddin-i Cibâvî, Ömer b el-Fâriz, Öner Sıkkınî, Beşiktaşlı Yahyâ, Şeyh Sezâyî, Şeyh İsmâil Hakkı, Neccar-zâde Şeyh Rızâ, Şeyh Sıddık haklarında 10 medhiye, 6 kaside, 23 tarih, 4 tahmis, 1 müseddes, 126 gazel, 17 kıt'a ve nazım, nazîre olarak yazdığı iki gazel, Abdullah Efendi-zâde Reşid Efendi'nin 1 gazeli, İzzet Molla'nın buna nazîresi bulunmaktadır. Türkçe ve Farsça şiirler karışık halde bulunmaktadır. Sayfaların derkenarlarında, anlamlarının herkes tarafından bilinmeyeceği düşünülen bazı kelimelerin anlamları bulunmaktadır.

65 yk, 196 x 133 ölçülerinde, tâlik yazı, muhtelif satır, âbâdi taklidi kağıt, kenarları meşin, üstü çiçekli lake cilt.

Mecmuanın başında Zühdü Bey'in vakıf mührü ile kütüphanenin resmi damgası basılıdır.

Bu eser içinde bulunduğu mecmuanın 30. yaprağında başlar. 95 yapraktan müteşekkil olan bu mecmuanın 1 – 30 yapraklarında Fitnat Dîvânı, 65 – 95 yapraklarında bazı manzumeler, boş yapraklar ve Osmanlı Padişahları'nın bazılarının çocuklarının doğum ve vefat tarihleri yazılıdır.

2.1.2. Sermet Çifter Araştırma Ktp., No. 634

Tâlik hatla, 235 x 155 ölçüsünde, 107 varakta muhtelif satırlı, âharlı krem kağıda yazılmıştır. Bordo meşin cilt içindedir. 2b – 92a arasında Türkçe şiirler, 92b – 125a arasında Farsça şiirler bulunmaktadır.

2.1.3. İstanbul Üniversitesi Ktp. – TY., No. 2234

Nüshanın başında Şirazlı Hâfız'ın gazeline yazılmış bir şerh bulunmaktadır. 1 Besmele manzumesi, 2 münacât, 1 miraciye, 9 na't, 4 Çaryâr medhiyesi, Mevlânâ, Sadeddin Cibâvî, Ömer b. el-Fâriz, Ömer Sıkkînî, Beşiktaşlı Yahyâ, Şeyh Sezâyî, Neccar-zâde Şeyh Rızâ haklarında 7 medhiye, 2 kaside, 21 tarih, 1 nazire, 3 tahmis, 84 gazel, 16 kıt'a ve nazım, 11 beyit, Farsça 1 münacât, 1 na't, 28 gazel, 2 nazım ile 4 beyit vardır.

Müstensih: Tarsuslu Ahmed Hulusi

92 yk, 217 x 123 ölçülerinde, tâlik yazı, 15 satırlı, âbâdi taklidî kağıt, kahverengi yumuşak meşin cilt.

2.1.4. İstanbul Üniversitesi Ktp. – TY., No. 275

Bu nüshada 1 Besmele manzumesi, 3 münacât, 1 miraciye, 12 na't, 4 Çaryâr medhiyesi, Mevlânâ, Sadeddin Cibâvî, Ömer b. el-Fâriz, Ömer Sıkkînî, Beşiktaşlı Yahyâ, Şeyh Sezâyî, Neccar-zâde Rızâ haklarında 7 medhiye, 3 kaside, 23 tarih, 1 nazire, 1 tahmis, 133 gazel, 17 kıt'a ve nazım, 5 beyit vardır.

62 yk, 232 x 140 – 165 x 75 ölçülerinde, tâlik yazı, 17 satır, sarımtırak Avrupa kağıt, etrafı meşin, üstü ebrî kağıt kaplı cilt.

Başta kütüphanenin resmi mührü basılı ve Muhammed Cemâleddin Kâdirî adına temellük kaydı yazılıdır.

2.1.5. İstanbul Üniversitesi Ktp. – TY., No. 5473

Bu nüshada 1 Besmele manzumesi, 1 münacât, 1 miraciye, 7 na't, 4 Çaryâr medhiyesi, Mevlânâ, Sadeddin Cibâvî, Ömer b. el- Fâriz, Ömer Sıkkınî, Beşiktaşlı Yahyâ, Şeyh Sezâyî, Neccar-zâde Rızâ haklarında 7 medhiye, 3 kaside, 5 tarih, 1 murabba, 2 tahmis, 84 gazel, 13 kıt'a, 7 beyit bulunur. Farsça Divançe kısmında 1 münacât, 1 na't, 29 gazel, 2 kıt'a ve 4 beyit vardır.

60 yk, 226 x 147 – 171 x 195 ölçülerinde, tâlik yazı, 15 satır, âbâdi taklidî kağıt, 1. ve 26. yapraklar nakışlı ve tezhipli kağıt, yaldızlı cilt, kırmızı meşin, yaldız şemseli, sâlbekli, zencirekli miklepli cilt. Başta kütüphanenin resmi mührü vardır.

2.1.6. İstanbul Üniversitesi Ktp. – TY., No. 9650

Bu nüshada 1 Besmele manzumesi, 3 münacât, 1 miraciye, 12 na't, 4 Çaryâr medhiyesi, Mevlânâ, Sadeddin Cibâvî, Ömer b. el- Fâriz, Ömer Sıkkınî, Beşiktaşlı Yahyâ, Şeyh Sezâyî, Neccar- zâde Rızâ haklarında 7 medhiye, 3 kaside, 23 tarih, 1 nazîre, 1 tahmis, 133 gazel, 17 kıt'a ve nazım, 5 beyit vardır.

63 yk, 232 x 140 – 165 x 75 ölçülerinde, tâlik yazı, 17 satır, sarımtırak Avrupa kağıt, etrafı meşin, üstü ebrî kağıt kaplı cilt.

İstinsah tarihi 1229 olan nüshanın başında kütüphanenin resmi mührü basılıdır.

2.1.7. Millet Ktp. - Manzum Eserler, No. 320

Bu nüshada Besmele hakkında 1 manzume, 4 münacât, 7 na't, 4 Çaryâr medhiyesi, Mevlânâ, Sadeddin Cibâvî, Ömer b. el- Fâriz, Ömer Sıkkınî, Şeyh Sezâyî, Neccar-zâde Rızâ için 6 medhiye, Beşiktaşlı Yahyâ Efendi için 2 medhiye,

Sultan III. Selim hakkında bazıları tarihli 4 kaside, manzum 2 arzuhal, 11 tarih, 1 şarkı, 1 muhammes, 68 gazel, 1 zenanname, 1 mektup, 19 kıt'a, 17 beyit, 1 mısra vardır.

30 yk, 240 x 166 ölçülerinde, rik'a yazı, mâilen yazılı, muhtelif satırlı, âbâdi taklidî kağıt, etrafı meşin, üstü kağıt kaplı cilt. Başta Ali Emiri Efendi'nin vakıf mührüyle damgası ve evkaf müdürü Nail Rasid'in mühür ve imzası vardır.

2.2. DÎVÂNIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

2.2.1. Nazım Şekilleri

Fâik Ömer Dîvânı'nı nazım şekli esasına dayalı geleneksel divan tertibine büyük ölçüde uygundur. Dîvânda 37 kasîde, 26 tarih, 2 murabba', 3 tahmis, 1 müseddes, 101 gazel, 17 kıt'a ve 13 beyit vardır. Eserde yer alan kasîdelerin 35'i Türkçe, 2'si Farsça olup, münâcât, na't ve çeşitli vesilelerle yazılmış medhiyelerden meydana gelir. Şiirler klasik divan tertibine göre sıralanmıştır.

Divan 3 münâcatla başlar. Münacatların ardından 105 beyitlik mi'râciyeyle devam eden divanda 10 adet na't bulunmaktadır. Na'tların ardından 4 halife için yazılmış kasideler gelir. Ardından, Hz. Mevlânâ, Sa'deddin Cibâvî, Ömer İbnü'l-Fârîz, Seyyid Ömer Sikkinî, Beşiktaşî Yahyâ Efendi, Hasan Sezâî, İsmâil Hakkı Bursevî, Hâce Rızâü'ddin ve oğlu Mehmed Sıddık için söylenmiş kasideler gelmektedir. 1207 senesinde Beşiktaş Sahil-Saray-ı Hümâyununda Sultan III. Selîm'e sunulan bahariye tarzında bir kasîde, 1214 tarihinde yine III. Selîm'e sunulan 2 kaside bulunmaktadır. Sultan II. Mahmud'a sunulan bir diğer kasîde de Osmanlı-Rus savaşı ardından yapılan sulh⁵ için söylenmiştir. Divandaki bir diğer kaside de III. Selîm'in Sır Katibi Ahmed Efendi için söylenmiş bir medhiyedir. Şâirin Bursa'dan Anadolu'ya tayini sırasında Vezir Nuru'llâh Paşa için söylediği kaside, Paşa ile arasının açık olmasından duyduğu pişmanlığı dile getirdiği bir medhiyedir.

Divanda Nakîbendî şeyhi Şeyh Ahmed-i Câmî-i Zindefil için söylenmiş, 7 bentten oluşan bir terci-i bent bulunmaktadır. Bentlerin herbiri 8 mısradan (4 beyit) oluşmaktadır ve bentler;

⁵ Sultan II. Mahmud devrinde Osmanlı ve Ruslar arasında 2 antlaşma imzalanmıştır. Bunlardan ilki, 1812 yılında Sırlarla imzalanan Bükreş Antlaşmasıdır. Bu antlaşma ile Sırlara bazı imtiyazlar verilmiştir. Fâik, şirden anlaşıldığı kadarıyla bu sulhten hoşnut değildir. Bunun sebebinin Sırlara verilen bu imtiyazların olduğu düşünülebilir.

II. Mahmud devrinde yapılan bir diğer antlaşma ise 1829 yılında Osmanlı ve Rusya arasında imzalanan Edirne Antlaşması'dır. Ancak bu antlaşma şâirin ölüm yılına denk gelmektedir. Fâik'in ölüm tarihi tam olarak bilinmediği için bahsedilen sulhün Bükreş Antlaşması olduğu düşünülmektedir.

Sensin ‘işret-gâh-ı dehrin çünki sırr-ı rûşeni
Şeyh Câm’ın bâdesinden cür’a-nûş eyle beni

vasıta beytiyle son bulmaktadır.

Fâik Ömer Divanında çeşitli vesilelerle söylenmiş 26 adet tarih bulunmaktadır. Tarihler, III. Selîm devrinde Napolyon’un 1799’da Mısır’ı işgal etmesi sonucunda Nizâm-ı Cedîd ordusu tarafından bozguna uğratılması üzerine, Beşiktaşî Yahyâ Efendi’nin türbesinin III. Selîm tarafından tecdîdine, Topkapı Sarayı’nın tecdîdine, II. Mahmûd’un Şam’da inşa ettirdiği muvakkithâne üzerine, Mısır’ın fethine, Abdü’l-Hamîd Han’ın çocukları Şehzâde Sultan Mahmûd ve Fâtıma Sultan’ın velâdetlerine, Farîsî Hocası Neş’et Efendi’nin vefatına, Kuzât’dan Kız Sa’îd denilen birinin Emirgan’da hamamda iken oğunun doğumuna, İmam Hâfız denilen bir zatın, Arap bir cariyeye evlenip, ertesi sabah boşanmasına, Seyyid Mehmed Efendi’nin dördüncü defa Şehremînî olarak vazifelendirilmesine, Şehidlik mahallesinde bulunan Bektâşî Zaviyesinin II. Mahmûd tarafından tecdîdine, yine II. Mahmud tarafından Eyüp’de bulunan Taşlıburun mahallesinde yaptırılan Nakşibendî tekkesine, Aynalıkavak Sahil-sarayında, Beşiktaş’ta Uzuncaova, Maçka ve Hocapaşa Mahalleleri’ndeki çeşme inşalarına, Kazasker İshak Efendi, Meşâyih-i Kirâmdan Şeyh Seyyid Atâ Efendi, Meşâyih-i Nakşibendiye’den Şeyh İsâ Efendi, Meşâyih-i Halvetiye’den Beykozlu Şeyh Hafız Efendi, Sultan-zâde Abdi Bey ve Meşâyih-i Halvetiye’den Zekâyî Efendi’nin vefatlarına ve son olarak II. Mahmûd devrinde, 1227 yılında Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa tarafından yapılan Hicaz seferine söylenmiştir.

Tarihlerin ardından divanın musammatlar kısmı gelmektedir. Bu bölümün ilk şiiri “Nazm-ı Tasavvufâne Nazîre-i Şeyh Gâlib-i Mevlevî” ser-levhalı Şeyh Gâlib’in bir murabbasına yazılmış nazîredir. Ardından Beşiktaşlı Şeyh Yahyâ Efendi’nin “itmişüz” redifli gazeli ve yine Beşiktaş’ta medfun Şeyh Mehmed Sıddıkü’n-Nakşibendî’nin bir gazelinin tahmisi gelmektedir. Ardından Râgıp Paşa’nın “uydurmuş” redifli gazelinin tahmisi gelmektedir. Bu bölümde son olarak 15 beyitlik bir müseddes ve 10 beyitlik bir murabba bulunmaktadır.

Divanın “İbtidâ-yı Gazeliyât” başlığı altındaki diğer bölümünde 101 adet Türkçe gazel bulunmaktadır. Gazel sayısının çokluğu Fâik Ömer Dîvânını’na yine şairin gelenekçi anlayışından hareketle klasik divan özelliği kazandırmaktadır. Gazeller klasik elifbâ tertibine uygun olarak dizilmiştir ve her harften gazel bulunmaktadır. Gazeller beyit sayısı bakımından da geleneği takip eder niteliktedir. Genellikle 5 ve 7 beyitten oluşan gazellerin arasında 6, 8, 9 ve 11 beyitten oluşan gazeller de nadiren görülmektedir.

Divanın “Ebyât u Mukatta’ât u Rubâ’iyât” kısmında 17 kıta ve 13 beyit bulunmaktadır. Beyitlerden biri Mısır’ın fethi için söylenen tarih beytidir.

2.2.2. Mazmunlar

Arapça “zımn” kökünden türetilmiş olan mazmun, ödenmesi lazım gelen şey, mana, kavram, nükteli, sanatlı söz anlamına gelmektedir. Mazmun, bir divan edebiyatı terimi olarak, bazı kavram ve düşüncelerin ifadesinde kullanılan söz ve anlatımları ifade etmektedir. Prof. Dr. İskender Pala, mazmuna şöyle bir yorum getirmiştir: “*Divan şiirinin mana ve sanat örgüsü, yüzyıllar boyu mazmunlar ile estetik bir yapı kazanmış ve ince bir zevk dünyası ortaya koymuştur.*”⁶ Kısaca mazmun, bir şeyin özellikleri çağrıştırılarak, kelime veya kelime gruplarının içine gizlemektir.

Fâik Ömer’de şiirinde klasik şiirin bu vazgeçilmez unsurundan sıklıkla faydalanır ve söyleyişine mana derinliği kazandırmak ister. Mazmun kullanımında aradığı ince söyleyişe yaklaşan Fâik’in şiirlerindeki mazmunlar şöyle özetlenebilir:

Allah mazmunu:

Sensin dü-kevn içre meded-res kerem senin
Tevfik ü afv lutfunı kıl reh-nümâ bana

Hız. Muhammed (s.a.v.) mazmunu:

Bir şeb-i nûr-ı siyehde ‘Arş u Kürsî’den geçip
Zât-ı pâkin kıldı vuslat menzilini cilve-gâh

Matla’-ı şems-i hidâyet vech-i pâkindir senin
Fer veren kevneyne nûr-ı tâb-nâkindir senin

Ey resûl-i ‘Arabî mefhar-ı kevneynsin sen
Server-i kâfile-i Bedr ü Huneynsin sen

⁶ Pala, İ. (2003), *Divan Edebîyatı*, L-M Yayıncılık, İstanbul.

Hz. Musa mazmunu:

Hem Kelîmullah tecelli buldu Tûr'undan senin
Mazhar-ı nûr-ı nübüvvet oldu nûrundan senin

Hz. İsa mazmunu:

Bûy-ı 'aşk şemm itdi teşrif-i huzûrundan senin
İbn-i Meryem makdem-i pâkin buhûrundan senin

Hallac-ı Mansur mazmunu:

Dâr-ı vasla çek beni Mansûr-veş hakdır sözüm
Gerdenimde tek hemân gîsûların olsun kemend

Hz. İsmail mazmunu:

Bi-hakk-ı hullet-i cedd-i Halîlullâh u İsmâ'îl
Yoluna eylerim bin cânım olsa cümlesin kurbân

Yakup-Yusuf mazmunu:

Hamdilillah Yûsuf-ı maksûddan irdi sürûr
Hüzn-ile Ya'kub-ı kalb-i 'âlem olmuşken sakîm

Ya'kub-ı dilin külbe-i ahzânda gamı var
Bir Yûsuf-ı gül-pîreheinin bu elemin var

Gel yetiş ey Yûsuf-ı gümkeşte-i maksad ki biz
Külbe-i ahzân içinde künc-i mihnet bekleriz

Esîr-i Yûsufistân-ı dili bâzâr-ı dehr içre
Satan sen satdıran sen aldırın sensin

Görünce ahsen-i hüsn-i Hudâ-dâdîñ o sultânın
Cemâl-i Yûsuf-ı siddîkî aldı hayret ü ‘aylân

Leyla-Mecnun mazmunu:

Cezbe-i ‘aşkıyla Mecnûn oldım ey Leylî-cemâl
Beste kıl zencîr-i târ-ı zülfe zâr-ı müste-mend

Târ-ı zülfe bagla ‘uşşâkın gel ey Leylî-cemâl
Böyle Mecnûn olmadan zincir-i gîsûdur garaz

İskender-Hızır mazmunu:

İçse İskender eger âb-ı hayâtı görmeğe
Cismini reşk-i harâret şimdi eylerdi harâb

Vefâ me’ mûl olur mu bak dilâ İskender’e seyr et
Dirig itdi felek bir katre âbı çeşme-sârından

Görmemiş mir’at-i hulyâsında İskender dahi
Kıl nazar sûret-nümâdır benzemez kâr-ı kadîm

Hızır-vakt olsa olur feyz-i kemâl-i mürşid
Eğer olmazsa ne sûd ide makâl-i mürşid

Hızır irdi dest-i merhametin pây-bend idim
Ceyş-i gumûm almış iken çevre yânımız

Sevgili mazmunu:

Her ne denlü olsalar âhû-yı vahşî-veş yine
Fâik’in gönlüyle her dem çeşm-i hûbân âşinâ

Bâbilistân-ı ruhun mülk-i cünûn oldu bana
Gamzenin her nigehi sihr ü füsûn oldu bana

N'ola seyr-i cemâlin gizlese 'uşşâkdan cânân
Nikâb-ı hüsnüne hep 'âşık-ı bî-çâredir bâ'is

Sevgilinin ağız mazmunu:

Cüst-cû eyler iken âb-ı hayâtın 'aynın
Cûy-bâr-ı dehenin râh-nümûn oldu bana

Gönül üftâde-i çâh-ı zekandır
Esîr şimdi bir şîrîn-dehendir

Dürr-i nâz-ı 'işveye olmuş dehen gûyâ sadef
Keşf-i dendân eyledikçe lü'lü-i lâlâ satar

Düşnâma sebep ne idi ol gonce dehânım
Sorsam leb-i la'l-i güher-efşânını görsem

Kâbe mazmunu:

Fâik emel-i Ka'be sana virmede teşvîş
Gel kıl harem-i kalbini ârâm-ı ziyâret

Fir'avn mazmunu:

Ben ibtâl eyledim Fir'avn-i âlâm-ı cihân sihrin
'Asâ-yı iltifâtın ittikâ-yı irtikâz itdim

Ceyş-i nutkı bir yed-i beyzâ-yı mu'cizdir anın
Cünd-i Fir'avn-ı 'adûyı itdi garkâb-ı cahîm

Küçük bir kısmını örneklendirmeye çalıştığımız, mazmunlar dünyasının pekçok örneğine Fâik Divanında rastlamak mümkündür. Şâir, hemen her nazmında

mazmunlar deryasında özgürce dolaşmış ve şiirine mazmunlu söyleyişin zerafetini yansıtmıştır.

2.2.3. Vezin

Araplara özgü bir vezin olan aruz vezni, çadırın ortasına dikilen ve çadırı ayakta tutan direk olarak nitelendirilir. Aruz, divan şiirinin ahengini oluşturan en önemli unsurdur.

Fâik Ömer Efendi Dîvânı'nda müelliften mi yoksa müstensihden mi kaynaklandığını bilemeyeceğimiz birkaç vezin hatası görülse de, Fâik genel itibariyle vezne hakim bir şâirdir. Fâik divanında en çok, aruz kusurlarından olmasına rağmen daha ziyade bir ahenk unsuru olarak kullanılan *imâleye* rastlamaktayız. Aruz vezninde, vezni kalıba uydurmak için başvurulan bir diğer yöntem olan *vasl* da, Fâik'in şiirlerinde karşımıza çıkmaktadır. Aruzda ahengi olumlu yönde etkilemek amacıyla kullanılan *med* Fâik'in belki de en sık kullandığı aruz unsurlarındandır.

İmâle:

Celîs-i Yâr-ı Gâr-ı Mustafâ siddîk-i ekberdir

Enîs-i gam-güsâr-ı enbiyâ siddîk-i ekberdir

Şâ'ir ol kim gevher-i nazmın görünce diyeler

Vâr ise asdâf-ı dilde lü'lü-i lâlâ budur

Vasl:

Kaçan hükm itse taht-ı dilden^{ol} sultân-ı Bismillah

Olur ervâh-ı kudsî mazhar-ı dîvân-ı Bismillah

Ben didim gel cânım^{al} itdim fedâ cânım sana

Didi gördükçe beni almağa cânın kalmıyor

Med:

Nükte-i nazm-ı belâgat tercümân-ı **gayb** dır

Vasf-ı sırr-ı zamîr olmaklığa îmâ budur

Bir pîç-i zülf-i yâr ile çok **pîç** ü tâb gelür

Arz eyledikçe sünbül-i sahn-ı çemende ben

Fâik Ömer Efendi'nin dîvânında en çok kullandığı vezinler şunlardır:

1. Remel : Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün (78 şiirde)

2. Hezec : Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün (50 şiirde)

3. Muzârî : Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün (23 şiirde)

Vezin	K	T	Müs	Tah	Mur	G	Kt	B	Toplam
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	7	15	1	1	2	38	7	7	78
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	17	4	-	1	-	20	7	2	50
Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün	3	-	1	-	-	16	-	3	23
Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fâ'ilün	1	1	-	-	-	8	1	1	12
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	-	-	-	1	-	9	1	1	12
Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ülün	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	3	2	-	-	-	2	3	-	10
Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün	-	3	-	-	-	1	-	-	4
Mütefâ'ilün Fa'ülün Mütefâ'ilün Fâ'ülün	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Fâ'ilâtü Mefâ'ilün Fa'ülün	-	-	-	-	-	-	-	-	1

Tablo 1: Vezinlerin Şiirlere Göre Dağılım Tablosu

2.2.4. Kafiye-Redif

Fâik Ömer Efendi'nin şiirlerinde yarım, tam ve zengin kafiyelerin örneklerini görmek mümkündür:

Feyz-i Hakk'dır nazm-ı şîrîn tûtî-i gûyâ budur
'Aks iden âyîne-i dilden değil illâ budur

Gönül üftâde-i çâh-ı zekandır
Esîr simdi bir şîrîn-dehendir

Dökme zülfün rûyuna 'uşşâkı nâlân eyleme
Nev-civânım mülk-i hüsnü kâfiristân eyleme

'Âşık-ı nûr-ı cemâl-i kibriyâ bî-rengdir
Anın için münkir-i ehl-i hevâ dil-tengdir

Çarh-ı hüsnün mehi ey mihr-i melâhat batıyor
Pertev-i rûyuna bir ebr-i kesâfet çatıyor

Fâik, geleneğe uygun olarak Arapça ve Farsça kelimelerle çok sayıda kafiye yapmıştır ancak, özellikle gazellerinde tercihi genellikle Türkçe kelimelerden yanadır.

Arapça ve Farsça Kelimelerden Oluşan Kafiyeler:

Bir pîr-i harâbat sunup câm-ı beşâret
Bezm-i dili pür itse nola kâm-ı şetâret

Atdık hadeng-i matlabı asdık kemânımız
Urduk zemîn-i dildeki hâtır nişânımız

Türkçe Kelimelerden Oluşan Kafiyeler:

Dilâ tohm-ı sivâyı mezra'-ı kalbe **ekenden** gec

Bu bağın bülbülünden hem gülünden hem **dikenden** gec

Berk-i ask ebr-i dili 'âşıkça **çakır**

Feyz-i bârân-ı kerem bir yere akdıkça **akar**

Fâik Ömer Efendi'nin şiirlerinde rediflerin çokluğu dikkat çekmektedir. Divanındaki şiirlerin büyük bölümün Arapça, Farsça ve Türkçe redifler kullanmıştır. Özellikle Türkçe kelimelerle yaptığı rediflerde birden fazla kelimedenden oluşan redifleri tercih etmiş olmasıyla şiirine akıcılık ve ahenk kazandırdığı görülmektedir:

Ser-safha-i fânîye nigah **itmeğe değmez**

Erkâm-ı sivâ ile siyah **itmeğe değmez**

Hâl-i zârım ol leb-i şîrîn **sormuş sormamış**

Vade-i pûs-i 'izârı üzre **durmuş durmamış**

Hâl-i zâr-ı dilim yâr **bilür mi bilmem**

Yok tahammül aceb ol vâr **bilür mi bilmem**

2.3. DİL VE ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ

2.3.1. Dil ve Üslûp

18. yüzyılda başlayan ve Nedîm’le mükemmel seviyeye ulaşan mahalileşme akımının etkisiyle divan şâirleri sade bir söyleyis yakalamışlardır. Fâik Ömer Dîvânı’nda da bu etkinin özellikleri görülmektedir. Şâir, zaman zaman gündelik konuşma diline yakın söyleyişlerle şiirine akıcılık kazandırmış fakat hiçbir zaman bayağılığa kaçmamıştır. Gündelik dilden (kızıl mankır) tasavvuf terminolojisine (ledün meyhânesi) kadar geniş bir alandan seçtiği kelimelerle, şiirine söyleyiş zenginliği kazandırmıştır.

Şâir zaman zaman seçtiği kelimelerle gelenekten farklı kullanımlar yakalamıştır. Dîvânı’nda daha önce klasik şiirde çok sık kullanılmayan kelimelere rastlanmaktadır:

Olta-kâr oldukça keştî-i murâdı sû-be-sû
Bahr-i nusret sâhilin itsün Hudâ cây-ı karîn

Allah, sen olta attıkça istek gemini her taraftan yardım denizinin sahiline yakın etsin diyen şâir, aslında bir hayır duâsı niteliğinde olan beytinde *olta* kelimesini kullanarak söyleyişine farklılık kazandırmıştır.

Vechi var şa’şa’a-pâş olsa o **pırlanta** cebîn
Leb-i yâkûtuna lüknet ile şu su geliyor

Sevgilinin parıltılar saçan pırlanta alınlı yüzüne ve yakut dudağına bakdıkça dilinin tutulduğunu söyleyen şâir, klasik şiirin kelimeler dünyasında sıkça rastlanmayacak *pırlanta* kelimesini kullanmış ve yakut kelimesiyle tenasüp yapmıştır.

Hüsni meşşâta-i kudretle müzeyyen olmuş
Reng alur **bukalemun** nakş-ı dilârâsından

Sevgilinin gelin süsleyen kadının kudretiyle süslenerek güzelliğine güzellik kattığını ve bukalemunun rengini dahi sevgilinin gönül alan güzelliğinden aldığını söyleyen Fâik'in, beyitte *reng* kelimesinin de renk ve hile anlamlarıyla tevriyeli kullanıldığı da görülmektedir.

Mest it bu demde sâgara sâkî şarâbı ko
Nuklın yerine meclise **tavuk kebâbı** ko

Sâkiye kadehe şarap koymasını ve meze yerine tavuk kebabı getirmesini söyleyen şâirin meze yerine *tavuk kebabını* neden seçtiği şiirin geri kalan kısımlarından anlaşılmasa da farklı bir söyleyiş olması sebebiyle dikkat çeken bir unsurdur.

Meydâna gelür vakt-ı ta'âm olduğu demde
Geh **şalgam** ü gehî **lahana** pîş-i nihâda

Gilmânına **mankal bâşı** nisvânına **tandır**
Yok nazra-i ruhsat hele hûbân-ı nisâda

Beyitlerde kullanılan *şalgam*, *lahana*, *mankal başı*, *tandır* kelimeleri mahallileşme akımının etkisinin ispatı niteliğindedir. Ayrıca beyitlerden sosyal yaşam hakkında ipuçları bulmak da mümkündür. Adeta Türk yeme-içme geleneğinin en önemli unsuru olan “sofra kültürü”nden dem vuran beyitlerde, şalgam, lahana, mangal başı ve tandır kelimelerinin birarada kullanımıyla okuyanın gözünde bir dost meclisi canlanmaktadır.

Fâik Ömer Efendi Dîvânı'nda dikkati çeken bir diğer husus ise şâirin terkip kullanımınıdır. Divan şiirinin tabiatı gereği şiirlerin genelinde Arapça ve Farsça terkipler sıklıkla görülmektedir. Ancak Fâik'in divanında bu terkiplerinden bazılarını farklı kılan Türkçe kelimelerle kurulmuş olmasıdır:

Benim **ser-safha-i alınımda** hâlim mâ-tekaddümden
Yazılmışdır bozulmaz ol ana kudret eli dirler

Gönül **eğlence-i cânân** olursa
Nola bâzîçe-i ‘aşk içre fendir

Şeştâr-ı özün vâsıl ise meclis-i hâsa
Tel kırma bülend-perde ile pekçe hazer kıl

Gayret-i Hak zuhûruna kadar ey Fâik
Nây-ı mecrûh-ı delik-sîne-veş efgân idelim

Hediyemdir ne denlü çîz nâ-çîz ise reddetme
Şehâ bu **tuhfe-i gönülüm** ki dest-âvîzdir her dem

Şâirin, ser-safha-i *alın*, *eğlence-i cânân*, *şeştâr-ı öz*, *nây-ı mecrûh-ı delik-sîne-veş*, *tuhfe-i gönül* terkiplerinde alın, eğlence, öz, delik, gönül gibi Türkçe kelimeleri kullandığı görülmektedir.

2.3.2. İkilemeler

Divan şiirinde anlatımı kuvvetlendirmek ve ahenk katmak amacıyla yapılan tekrarlar Fâik’te de karşımıza çıkmaktadır.

Hafr eyle çâh-ı Nahşeb-i mihri **kulac kulac**
Ölç kadd-i vaslı bir meh-i ‘asrı **kulac kulac**

Kol kol itmiş mekr ‘işveyle ütüp üftâdesin
Havf itmez sûz-ı âh-ı ‘âşık-ı dil-rîşden

2.3.3. Tamlamalar

Fâik Ömer şiirlerinde daha çok Farsça tamlamaları kullanmıştır. Arapça tamlamalarsa terim anlamlı olanlarla sınırlıdır. Geleneğe bağlı bir şair olarak tanımladığımız Fâik, Farsça terkipleri şiirine taşıırken en çok aşk kelimesiyle kurulanları tercih etmiştir. Dönemin divan şâiri profilinden hareketle tasavvufî şiir söyleme geleneğini sürdüren Fâik'in divanının geneline bakıldığındaaysa *âşıkâne* şiirler söyleyen, bu tarzı benimsemiş bir şâir olduğunu söylemek mümkündür. Aşk redifli iki, aşk it redifli bir şiiri olan şâirin sıklıkla kullanığı aşk kelimesiyle kurulmuş terkipleri şöyl sıralıyabiliriz:

aşk-ı mecâz	nâle-i aşk	nâr-ı aşk
mâh-ı aşk	bâzâr-ı aşk	bahr-i aşk
râh-ı aşk	tâbende-i aşk	pençe-i aşk
efvâh-ı aşk	efgende-i aşk	derd-i aşk
harf-i aşk	şeh-i aşk	rûz-i aşk
tâb-ı aşk	bende-i aşk	fetîl-i aşk
nûr-ı aşk	şermende-i aşk	hây hûy-ı aşk
bûy-ı aşk	cûyende-i aşk	gîsû-yı aşk
âvâre-i aşk	arsa-i aşk	abdâl-ı aşk
ders-i aşk	dâm-ı aşk	mesele-i aşk
sâha-i aşk	cezbe-i aşk	hâlet-i aşk
bezm-i aşk	gam-ı aşk	yem-i aşk
mevdân-ı aşk	makâm-ı aşk	kazâ-yı aşk
şem'-i aşk	teb-i aşk	şah-bâz-ı aşk
esrâr-ı aşk	cerâim-i aşk	müftî-i aşk
feyz-i aşk	tenûr-ı aşk	kitâb-ı aşk
sûz-ı aşk	bâzîçe-i aşk	şehâdet-gâh-ı aşk
tâlib-i aşk	berk-i aşk	neş'e-bend-i aşk
gülşen-i aşk	aşk-ı mecâz	cûy-bâr-ı aşk
aşk-ı pâk	kâlâ-yı aşk	dil-cûy-ı aşk
hâl-i aşk	felâket-i aşk	atâş-ı ehl-i aşk
sırr-ı aşk	vakf-ı aşk	mâcerâ-yı âb-ı aşk

hâfiz-1 hem-sebak-i
aşk
tâb-1 subh-gâh-1 aşk
hadeng-i âh-1 aşk
sâki-i meykede-i
cezbe-i aşk

mest-i câm-1 mey-
kede-i aşk
bûlbûl-i pür-gûy-1 aşk
gül-i hoş-bûy-1 aşk
sâha-i her-sûy-1 aşk
fermân-1 şâh-1 aşk

sevdâ-yı renc-i aşk
def-i humâr-1 aşk
zav-1 dirahşende-i aşk

Üçlü Tamlamalar:

mazhar-1 dîvân-1 Bismillâh
tevsen-i çarh-1 felek
kasr-1 hülyâ-yı visâl
nakd-i dil-i âşık
mihr-i evc-i nâz

Dörtlü Tamlamalar:

serdâr-1 cüyûş-1 şân-1 Bismillâh
şehzâde-gân-1 şâh-1 şehîdân-1 Kerbelâ
ezvâc-1 tâhirât-1 mahâdîm-i enbiyâ
kenz-i tab'-1 mazhar-1 feyz
'afv-1 cürm-i mücrimân-1 mev'ûd

Beşli Tamlamalar:

süfre-i in'âm-1 cûd-1 nân-1 Bismillâh
pîrân-1 sâlikân-1 reh-i feyz-i ihtidâ

Birleşik Kelimeler:

Feyz-bahşâ

Reh-nümâ

Câme-pûş

Feyz-yâb

Dest-gîr

Zîb-âver

Cân-bahş

Ferah-res

Müjde-resân

Pür-vefâ

Ser-gerdân

Gıpta-keşân

Derd-mend

Sevdâ-perest

2.3.4. Edebî Sanatlar

Edebî sanatlar klasik şiirin temel direklerindedir. Şâir için sözünü hikmetli yahut kuvvetli kılmak sanatları kullanmaktaki başarıdan geçer. Fâik Ömer de şâirâne bir ustalıkla edebî sanatların hemen hepsini kullanmaya gayret göstermiştir. Zaman zaman da orijinal kullanımlara yer vermiştir.

Mecazlar

Teşbih

Bir incü dişli zerrîn sırma saçlı

O yârim sîm-ten bir gülbedendir

Beyitte teşbih yoluyla sevgilinin dişi inciye, saçı altına benzetilmiştir. İnci dişli, altın saçlı sevgilisini öven Fâik, sevgilinin bedenininse gül kadar hafif, nazik ve gümüş tenli olduğunu söyler.

Hülyâ-yı ser-i turre-i yâr it bu bağda

Tob fesleğeni hâsılı perçem mi sanursun

Şâir beyitte sevgilinin kıvrım saçını şekli dolayısıyla ilgi kurarak top fesleğene

benzetmiştir. Aşığa seslenen şâir, içinde bulunduğu bağda sevgilinin saç kıvrımını hayal etmesini, gördüğü top fesleğeni sevgilinin perçemi sanmamasını söylemektedir.

İstiâre

Bakma o perinin hele çeşmânına Fâik
Her bir nigeş-i gamzesi âfet nazarıdır

Beyitte sevgiliden peri olarak bahseden şâir, her bir bakışı âfet saçan sevgilinin gözlerine bakmamasını söylemektedir.

Anlamla İlgili Sanatlar

Tenâsüb

Dükkânçe-i fânide bekâ kârın it olma
Ser-mâye-i âmâl ile bed-nâmı hasâret

Beyitte “ dükkânçe, kâr, ser-mâye, âmâl, hasâret” kelimeleriyle ticaretle ilgili tenasüp yapan şâir, fânî dünyada zarar etmemek için bâkî işler yapmak gerektiğini söylemektedir.

Hüsn-i Ta’lil

Almağa selâmın o sehin reh-güzerinde
Saf-beste gül ü lâle vü gül-zâr-ı Besiktaş

Beyitte gül bahçesindeki gül ve lalelerin sıra sıra dizilmiş olmasını Beşiktaşlı Yahyâ Efendi’nin selâmını almak için saf tutmuş olmalarına bağlayan şâir, aynı zamanda gül ve laleleri müride teşbih dederek kişileştirmiştir.

İstifham

Niçün ol gonce dehanım bana düş-nâm itmez
Teng değil havsalamız dar bilir mi bilmem

“Niçin ve bilir mi ” kelimeleriyle soru soran şâir, sevgilisinin kendisine niçin söz atmadığını, anlayışının bunu kaldıramayacak kadar dar olmadığını sevgilisinin bilip bilmediğine dâir bir fikri olmadığını söylüyor.

Mübâlağa

Uşşâk-ı zâra verdi seyâhat firâk-ı yâr
Ölçdüdü sû-be-sû heme şehri kulâc kulâc

Beyitte şâir, sevgilinin ayrılık seychatinin aşığı inlettiğini ve şehri baştan başa, kulaç kulaç ölçtürdüğünü söyleyerek mübâlağa yapmaktadır.

İktibas

Şeh-i evreng-i “ersalnâke” benden çok selâm eyle
Bu şeb gelsün visâlim ideyim “’ayne’l-yakîn” ihsân

“Gönderilmişlerin en âhına, en yücesine benden çok selam söyle, bu gece gelsin buluşalım ve Beni yakîn gözüyle görsün” diyen şâir, Enbiyâ sûresinin “Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik” ve Tekâsür sûresinin “Sonra onu yakîn gözüyle göreceksiniz” meâlindeki ayetlerinden alıntılar yaparak iktibas sanatına örnek vermiştir.

Telmih

Alamadı anı Firavn ile Nemrûd kim ola
Zen-i dünyâ dedi kim kahbenin âyâ kocası

Firavun ve Nemrûd kelimelerini kullanarak Firavun ve Nemrud'un hikâyelerine göndermeler yapman şâir, onların bile dünya nimetlerine sahip olamadıklarını belirtmektedir.

Sözle İlgili Sanatlar

İştikak

Hâlet-i aşk bende mi sende midir cânâ dedim
Hâl var ben de dedi ol kendi *hâl*imdir benim

Hâlet ve hal kelimeleriyle iştikak yapan şâir, sevgilisine aşk halinin kimde olduğunu soruyor ve sevgilinin kendisinde aşığı baştan çıkartacak hal (ben) olduğu cevabını aldığını belirtiyor. Şâir aynı zamanda farklı köklerden gelen iki *hal*'i de aynı beyitte kullanarak **şibh-i iştikak** sanatına örnek vermektedir.

2.3.5. Atasözü Ve Deyim Kullanımı

Klasik şiirde atasözü ve deyim kullanımı oldukça yaygın görülen bir unsurdur. Fâik Ömer de şiirlerinde atasözü ve deyimleri sıklıkla kullanmıştır. Özellikle deyim kullanma hususunda bir ustalık sergilediği görülmektedir.

Adam yerine koymak:

O melek-hû okuyup nazmını gelse Fâik
Bezmimiz cennet olurdu *kosa adam yerine*

Başa çalmak:

Şiçe-bâz çarh çalsun başına biz ârifiz
Âşinâdır meger sa'd ü nahsa dilde râzımız

Başdan çıkmak:

Çıkardın gönlümü başdan dil-i âvâre yüz verdin
Kaçan kim zîr-i fesden turre-i tarrâra yüz verdin

Daldan dala konmak:

Kûy-ı vasla hatt-ı cânân perr ü bâlimdir benim
Daldan dala konan murg-ı hayâlimdir benim

Göz dikmek:

Ecel hayyâtı mikras-ı kaderle biçmeden ömrün
Gözün dikme kabâ-yı fânîye anı biçenden gec

İnce elekden geçmek:

Eczâ-yı himem geçdi gibi *ince elekden*
İksir-i vefânın ne acebdir ademi var

Mantar gibi bitmek:

Her kûşe içre *bitmede* baş gösterirsin
Bu arsa-gehde hâsılı *mantar* mısın nesin

Pişmiş aşa su katmak:

Va'd-i visâl itmiş iken eşk-i çeşmim
Sen *pişmiş aşa* anı *su-âsâ katar* mısın

Sık boğaz etmek:

Ferah-res oldı zır-i iltifâtı bir kerem-kârın
Giribânın olup ferdâ gumûmun *sık-bogâz itdim*

Yabana atmak:

Hıfz it lisânı gevherini dest-i yârdan
Seng-i felâhan ile *yabana atılmasın*

Yüz vermek:

Mâcerâmız bizim agyâr iledir ey bî-hâl
Verme yüz pişmiş aşa âb-ı nedâmet katıyor

2.4. MUHTEVÂ UNSURLARI

2.4.1. Din-Tasavvuf

Fâik Ömer Divanında dini ve tasavvufî unsurlar sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Daha önce de bahsettiğimiz gibi dönemin bir özelliği olan dini ve tasavvufî şiirler yazma geleneği Fâik divanının genelinde de gözlenmektedir. Dönem şâirlerinin pek çoğunun bir tarikat mensubu olması sonucu ortaya çıkan bu durumla bu döneme ait çok fazla dini ve tasavvufî öğelerle örülü şiir bulunmaktadır. Fâik Ömer Efendi de Nakşibendi tarikatına mensup olmasından hareketle tasavvufa yakın durmuş ve bu hayat görüşünü şiirine taşımıştır.

2.4.1.1. Allah (c.c.)

Divan Edebiyatında Allah'ın birliğini, yüceliğini, azamet ve kudretini anlatan tevhidler ve O'na yakarışları konu edinen münacatlar önemli yer tutmaktadır. Hemen her divan şâiri çeşitli nazım şekilleriyle ve esmâ'ül-hüsna olarak bilinen isimleriyle sık sık şiirlerinde Allah'ı anlatmışlardır.

Fâik Ömer Efendi de Allah adını değişik şekilleriyle şiirine taşımıştır. Divanda daha çok Hak ve Huda şeklinde geçmektedir. Bunların dışında Rab, Mevlâ, Zülcelal, Hudavend, Hâlik, Mennân, Yezdân, Bârî gibi isimlerle de anılmaktadır.

Zerreder 'afvına cürm-i â'zam

Ey cevâd u 'azîm olan **Allâh**

O şeb **Mevlâ** buyurdı Hazret-i Cibrîl'e 'izzetle

Didi "Şimdi habîbim Mustafâ'ya durma git bir ân

Selâm itdi sana 'izzetle imdi ey şeh-i kevneyn

Huzûr-ı 'izzete da'vet buyurdı **Hâlik** ü **Mennân**

Halîlullah'a oldı zayf-ı **Hakk** anda Resûlullâh

Açup ser-süfrefe-i in'âm-ı **Hakk**'ı oldılar şükrân

2.4.1.2. Hazret-i Muhammed (s.a.v)

Divan şâirlerinin pekçoğu âlemlere rahmet olarak gönderilen peygamberlerimizin şefaatine mazhar olabilmek için kaside, terkiib-i bent, murabba, muhammes nazım şekilleriyle naatlar yazmışlardır. Fâik Ömer de divanında 14 kaside ve bir müsemmen nazım şekliyle toplam 15 naat bulunmaktadır. Kasidelerin biri 105 beyitlik bir mirâciye, bir diğeriye münacattır. Divanda “yâ Resûlallah” redifli 8 adet naat bulunmaktadır. Fâik, Hz. Muhammed’e seslenirken, Mustafa, Resul, Resulallah, Habib, Mahbub, Şah-ı Resul, Şah-ı Enbiya gibi isimler kullanmıştır.

O şebdir ez-zemîn tâbe-semâ mazhar ‘atâyâya
O şebdir tâbe-mahşer fahr iderse her şebe şâyân

Yâ Rab bi-hakk-ı mazhar-ı “levlâk” -ı **Mustafâ**
Mahbûb-ı nâzenînün olan **şâh-ı enbiyâ**

Kelâmındur tarîk-i Hakk’a hâdî yâ **Resûlallah**
Kapundur ehl-i derdin istinâdı yâ Resûlallah

2.4.1.3. Melekler

Fâik, divanında en çok adı geçen melek, Cebrâil’dir. Ruhü’l-emîn, Namus-ı Ekber gibi isimleriyle anılan Cebrâil’in yanı sıra cennetin kapıcısı olan Rıdvân’ın da Fâik’in şiirlerinde adı geçmektedir.

Açıldı gonçe-i rahmet hidâyet bağ-ı ‘âlemde
Güşâde eyledikde bâb-ı Huldı ol gice **Rıdvân**

Kanat bükdi hemân-dem Sidre’den **Cibrîl** ol demde
Gelüp beyt-i şerîf-i Ümmühânî’ye girüp der-ân

Rikâbında olup **Rûhü'l-emîn** bir gâşiye berdûş
İrişdi Mescid-i Aksâ'ya ol hâdi-i gümrâhân

Makâm-ı Sidre'den bî-hadd menâzil hayy olındıkda
O dem **Nâmus-ı Ekber** oldı 'âciz muzdarib hayrân

2.4.1.4. Peygamberler

Fâik Ömer Divanında en fazla zikredilen peygamber şüphesiz Hz. Muhammed'dir. Daha sonra diğer peygamberler sıralanmıştır. Fâik'in şiirlerinde peygamberler daha çok kendilerine bahşedilen özellikleriyle konu olmuşlardır. Divanda adı geçen peygamberler, Hz. Adem, Hz. Yahya, Hz. İsa, Hz. Yusuf, Hz. İdris, Hz. Musa, Hz. İbrahim, Hz. İsmail, Hz. Ömer, Hz. Harun, Hz. Yakub, Hz. Süleymân'dır.

O menzilde ana ta'zîm ü istikbâl idüp geldi
Cenâb-ı **Hazret-i Âdem** Safiyyullâh-ı 'âlîşân

Müheyyâ buldı ihdâ'-ı tehâyâ ile **Yahyâ**'yı
Mesîhi rûh-bahş-ı iltifâtı eyledi handân

Görünce ahsen-i hüsn-i Hudâ-dâdın o sultânın
Cemâl-i **Yûsuf**-ı Siddîk'ı aldı hayret ü 'aylân

Hemân ol dem Refî'ullâh olan **İdris** Peygamber
Döşetdi çarh-ı çârüm içre bir kasr-ı bülend-eyvân

Geçüp andan semâ-yı pence ol kenz-i hidâyet-bahş
Virüp **Hârun**'a nakd-i iltifâtı servet ü sâ mân

Yed-i beyzâ-yı nûr-ı pertev-i teşrîfi ve'l-hâsıl
Salup şevk-i telakkî cây-ı **Mûsâ**'yı idüp rahşân

Halîlullah’a oldı zayf-ı Hakk anda Resûlullâh
Açup ser-süfre-i in’âm-ı Hakk’ı oldılar şükrân

Bi-hakk-ı hullet-i cedd-i **Halîlullâh** u **İsmâ’îl**
Yoluna eylerim bin cânım olsa cümlesin kurbân

Hamdilillah Yûsuf-ı maksûddan irdi sürûr
Hüzn-ile **Ya’kub**-ı kalb-i ‘âlem olmuşken sakîm

Oldır **Süleymân**-ı zamân ins ü tuyûr u cin hemân
Da’vât ile bî-gümân hep cümlesi me’mûr gibi

Beyitlerde, Hz. İsa ruh bağışlayıcılığı, Hz. Yusuf güzelliği, Hz. İdris şehirler kurma özelliği, Hz. Musa ışıklı eli, Hz. İbrahim oğlu Hz. İsmail’i kurban etmesi ve Hz. Yakup oğlu Yusuf’un ardından yaşadığı hüzn, Hz. Süleyman insanlar ve cinlerden oluşan ordusu gibi özelliklerine telmihler yapılmıştır.

2.4.1.5. Ahiret İle İlgili Unsurlar

Divan Edebiyatında ahiret ve kıyamet ile ilgili pek çok kavram şiire malzeme olmuştur. Ahiret, bu dünyadan sonra gideceğimiz ebedi âlem, kıyamet de dünya hayatının son günüdür. Ahrette ölüm yoktur. Dinin emirlerine uyanlar için cennet, dine bağlı olmayan ve gereklerini yerine getirmeyenler içinse cehennem vaad olunmuştur. Fâik de şiirinde ahiret, cennet, cehennem gibi kavramlardan sıklıkla bahsetmiştir. Şiirlerde lahut, nasut, arş u kürsî, huld, cennet, sidre, kevneyn, Burak, Refref, behişt, duzah, huri, gilman gibi kelimeler kullanılmıştır.

Gider **Nâsût**’dan tâ ‘**Arş u Kürs**’e hükmi nâfızdır
Revândır kişver-i **Lâhût**’a dek fermân-ı Bismillâh

Açıldı gonçe-i rahmet hidâyet bâğ-ı ‘âlemde
Güşâde eyledikde bâb-ı **Huldı** ol gice Rıdvân

Kanat бүkdi hemân-dem **Sidre**’den Cibrîl ol demde
Gelüp beyt-i şerîf-i Ümmühânî’ye girüp der-ân

Dü-‘âlemde ne kim mahlûk ise bi’l-cümle ey Cibrîl
Yaratmazdım habîbim olmasa **kevneyne** nûr-efşân

Getürdüm bir **Burâk**-ı berk-i pür-envâr yânímca
Süvâr ol ‘izz ü devletle buyur ey şâh-ı mahbûbân

Hemân ol dem Refî’ullâh olan İdris Peygamber
Döşetdi **çarh-ı çârüm** içre bir kasr-ı bülend-eyvân

Sahn-ı ‘âlemde mu’ayyen olmamış gerçi cinân
Olsa olsa yer yüzünde **cennet**-i dünyâ budur

Ne kim mahlûk ise ol hazrete ol şeb ‘ayân oldı
Behişt ahvâli **duzah** duzahıyyân **hûri** vü **gılmân**

2.4.1.6. Tasavvuf

Tasavvuf, temel özelliği maddeden ziyade mânânın ön plana çıkarılarak düşüncenin ve dolayısıyla insanın olgunlaşmasını sağlamak; böylece derinlikli ve çok boyutlu bir kavrama refleksi geliştirmek olan evrensel faaliyetin İslâm medeniyeti dairesinde şekillenmiş biçimine denilmektedir.⁷ Bu sistemin temeli kainatta ancak bir tek vücudun bulunduğuna inanmak ve bunun dışındaki varlıkları o vücudun tecellilerinden ibaret sayma esasına dayanmaktadır. Tasavvuf cereyanı Türk edebiyatında zengin bir tasavvuf edebiyatı meydana getirmiştir. Edebi olarak

⁷ Ceylan, Ö., (2005), Böyle Buyurdu Sûfi: Tasavvuf ve Şerh Edebiyatı Araştırmaları, Kapı Yayınları, İstanbul, s. 4.

tasavvufa dair duygu ve düşünceleri şiire taşımak ve doğru ifade yolu bulmak için büyük bir tasavvuf terminolojisi oluşmuştur. Divan şâirleri de bu terminolojiden çokça yararlanmışlardır. Özellikle bir tarikate bağlı olan şâirler tasavvufî şiir söylemeyi gelenek haline getirmişlerdir. Fâik Ömer Efendi de tasavvufî şiirler söylemiş, tasavvuf terminolojisinden seçtiği kelimeleri şiirine ustaca taşımıştır. Şiirlerinde en çok kullandığı tasavvufî terimler, kutb, salik, tarikat, ledün meyhanesi, cezbe, hakikat, velayet, fenâfillâh, evliya, pir, mürid, sûfi, derviş, bekabillah, vahdet, cezbedir.

Olup iklim-i serbest-i **fenâfillâh**ı bi'l-tevfik
Bekâbillahda olmuş fâni Yahyâ-yı Beşiktâşî

Fenâfi'llah ile fânî olup feyz-i **hakikat**den
Künûz-ı künt-i kenze mâlik olmuş sırr-ı **vahdet**den

Velâyet 'arzının gerçek eri hem merd meydânı
Sezâyî hazreti ol **pîr-i kâmil-i kutb-ı** Rabbâni

Fetil-i **cezbesi** bî-hadd çerâğî çün uyandırmış
Ledün meyhânesinden câm sunmuş hep sulandırmış

Nâm-dâş-ı Mustafâ **pîr-i** mücâhid Halvetî
Mürşid-i râh-ı tarikat rehber-i ashâb-ı hâl

2.4.2. Aşk

Türk şiirinde en fazla işlenmiş temalardan biri de aşktır. Edebiyatımızda aşk basit ve çekici bir arzudan hastalık derecesine varan alışkanlık ve tutkulara kadar çeşitli boyutlarda işlenmiştir.⁸

Klasik şâirler bu temayı sevgili, âşık, rakip üçgeni etrafında ele alırlar. Bu hususta Fâik Ömer de geleneğe bağlı kalmıştır. Şiirlerinde, sevgiliyi işlerken büyük oranda geleneğe uymuş ve sevgilinin erişilmezliğini ve mahremiyetini korumuştur.

⁸ İskender Pala, (1995), *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*, Akçağ Yayınları, Ankara, s.54.

Fakat zaman zaman realist bir tavırla bu sınırları aşarak orjinal söyleyişlerde bulunmuştur.

Bir inci dişli zerrin sırma saçlı
O yârim sîm-ten bir gülbündür

Şâir, beyitte klasik şâirlerden farklı bir söyleyişe giderek sevgilinin sırma saçını renginden dolayı altına benzetmiştir. Klasik divan şiiri sevgili tipinin aksine bir sevgili portresi çizen şâir, gece rengi, siyah saçlı sevgilinin yerine, altın saçlı sarışın bir sevgili tipinden bahseder.

Şarâbî içlik ile yâr yatmış pister-i nâza
Dü-çeşm-i nergis-i mahmûrunu nîm-hâb almış

Fâik beyitte naz yatağına şarabî renkli içlik ile uzanan sevgilinin nergis rengi gözlerinin yarı uykulu bir halde olduğunu söylerken adeta şuh bir resim çizer. Sevgilinin giydiği kıyafetin bu derece rahat ve gerçekçi bir üslûpla anlatılması şâirin orjinalliğini ve imaj zenginliğini göstermektedir.

Fâik Ömer'in âşık tipi sevgiliye oranla daha gelenekseldir. Fakat zaman zaman sevgiliye alay edecek derecede rind bir âşık tipi de çizmektedir.

Sen bir kızıl mankıra değmez misin aceb
Bâzâr-ı sebze-zârda pancar mısın nesin

Beyitte âşık, sevgiliye alaycı ve küstah bir tavırla seslenerek değerini henüz kendisinin de belirleyemediğini bildiriyor.

Şâir rakib hususunda da büyük oranda geleneğe bağlı kalmanın yanı sıra farklı bir söyleyiş de geliştirmiştir.

Dîv rakîb reşk ile haykırdı cin gibi
Germâbe içre çatladı gûyâ hezâr tas

Beyitte bahsedilen rakibin deve benzetilmesi örneği daha önceki şâirler tarafından çok kullanılmakla birlikte şâir, bir benzetme daha yaparak deve teşbih ettiği rakibi kurnazlığı dolayısıyla cine benzeterek orijinal bir söyleyiş yakalıyor.

2.4.3. Sosyal Hayat

Hüsrev, Risto, Cem, Şehriyâr, Rüstem, Zâl, Timur, Dârâ, Bihzat, İskender, Firavun, Nemrud gibi tarihi ve efsanevî şahsiyetleri şiirine taşıyan Fâik,

Resminin dil-bestesi **Bihzâd**-ı fikret lîk kim
Sûret-i acz ile tebyîz itdi ki inşâ budur

beyitte Bihzâd'ı ressamlığı dolayısıyla kullanmış ve sevgilinin güzellik resmini fikr etmede Bihzâd'ın bile aciz kalacağını belirtmiştir.

Dîvân'da kullanılan bazı yer adları ise şunlardır:

Bursa: Şiirde İsmail Hakkı Bursevî'den dolayı kullanılmaktadır.

Beşiktaş: Fâik'in şiirinde Beşiktaş'ın ayrı bir yeri vardır. Semt, Beşiktaş Sahil Sarayı (Dolmabahçe Sarayı), Beşiktaşlı Yahya Efendi, Uzuncaova ve Maçka mahalleleri'nde yaptırılan çeşmelere düşürülen tarih sebebiyle anılmaktadır.

Geh Yoros'da geh **Beşiktâş**'da mukîm olmuş idin
Zevk-i vahdetle ser-â-pâ nûr ile dolmuş idin

Âçıldı yine tâlih-i gam-kâr-ı **Beşiktaş**
Sa'd oldı hele kevkeb-i seyyâr-ı **Beşiktaş**

Kerbela: Kapudan Hüseyin Paşa'nın isim benzerliği dolayısıyla Kerbela şehidi Hz. Hüseyin'e teşbih edilmesinden dolayı anılmaktadır.

Ya'ni hem-nâm-ı şehenşâh-ı şehîd-i **Kerbelâ**
Hüseyn Paşa-yı yem-i himmet vezîr-i ber-güzîn

Aynalıkavak: Aynalıkavak'ta ki Sahil Saray'da yaptırılan çeşme sebebiyle zikredilmektedir.

Hem dahi **Aynalıkavağı** sarâyında kulun
İki yüz iki iken âhir-i sâl-i mebrûr

Yesrib ve Batha: Mekke ve Medine'nin eski adları olduğu olan Yesrib ve Batha şiiirlerde farklı şekillerde anılmıştır.

Oldı **Bathâ** ile **Yesrib** şerefinle mümtâz
Tâc-bahşâ-yı şehân-ı haremeynsin sen

Medine: Medine'nin fethi münasebetiyle kullanılmıştır.

Bu demde müjde-i feth-i **Medîne** eyledi tebşîr
Kulûb-ı mü'minîne oldı gâyetle ferah-bahşâ

Şam: II. Mahmûd'un Şam'da binâ ettirdigi muvakkithane nedeniyle zikredilmektedir.

Yapdı ez-cümle derûn-ı **Şam**'da lutf eyledi
Bir muvakkıt-hâne kim inşâyâ lâyık mu'teber

Roma: Şiirde Papa ile birlikte anılmaktadır. Dünya'da Roma Papası gibi yaşansa bile tende canın emanet olduğu vurgulanmıştır. Roma Papası ise rahat yaşayışı sebebiyle kullanılmıştır.

Yaşasan **Rîm-papâ-veş** deyr fenâda Fâik
Kâleb-i tende bu can bir var imiş bir yoğ imiş

Şiirlerinde ney, tambur, nevâ, perde, santûr, şişrev, suz-ı dil, keman, nağme, mızrab, saz gibi mûsikî terimlerini sıklıkla kullanan Fâik'in, edebiyatta olduğu kadar musîki alanında da hatırı sayılır bir donanıma sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Eyledi **nây** gibi nîzeler **âgâze**-i ceng
Kaldı **pes** **perdede** **âheng**-i **nevâ**-yı **tanbûr**

Vakti geldikde **makâm**ında kıyâm itmek için
Sakladı **nağme**-i pür-sûrunu **sît**-ı **santûr**

Vardı tâ mülk-i **Hicâz**'a **evce** çıkdıkça bu dem
Nâle-i 'aşkım şetâret verdi **şeh-nâzım** sana

SONUÇ

Bu çalışmada 19. yüzyıl şâirlerinden Fâik Ömer'in hayatı ve eserlerine dair bilgiler sunulup, Dîvân'ı ve mevcut kaynaklar ışığında edebî şahsiyeti ve edebiyat tarihimizdeki yeri belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca şâirin dîvânıyla ilgili ayrıntılı tespitlerde bulunulmuştur.

Kaynaklarda hayatına dâir fazla bilgi bulunmayan şâirin, memuriyet ile hayatını temin ettiği, pek çok tarikata ilgi duyduğu ve Nakşibendî tarikatına intisâb ettiği ve 1245 (1829-1830) yılında vefat ettiği elde bulunan kesin bilgilerdendir.

Eserleri hakkında da sınırlı bilgilere ulaşabildiğimiz Fâik Ömer'in bilinen dört eseri bulunmaktadır. Bunlar Nizâmü'l- Atîk fî Bahri'l- Amîk, Makâlât-ı Sıdkıyye, Ahvâl-i Rızâiyye ve Dîvânı'dır.

1611 beyitten oluşan Fâik Ömer Dîvân'ı müretteb bir dîvân görünümündedir. Türkçe ve Farsça olmak üzere iki kısımdan oluşan Dîvân'da kasideler, tarihler, murabba'lar, tahmisler, müseddes, gazeller, kıt'alar ve beyitler bulunmaktadır.

Dîvân'da yer alan kasideler münacât, na't, medhiye gibi nazım türlerinden oluşmaktadır. Tarihler ise devrin siyâsî hayatından sosyal hayatına kadar oldukça geniş bir alanda işlenmiş konuları ile dikkat çekmektedir. Tasavvuf ehli bir kişi olmasının da etkisiyle daha çok sûfiyâne ve hakîmâne tarzda gazeller söyleyen şâir, âşikâne tarzda da oldukça başarılıdır ve kullandığı imajlar ve bunları işlerken kurduğu ilgiler sayesinde zaman zaman orijinal söyleyişler yakalamıştır.

Özellikle gündelik dilden tasavvufa kadar çok geniş bir çerçeveye yaydığı kelime hazinesi sayesinde, farklı kullanımlar yakalamıştır. Arapça- Türkçe ve Farsça- Türkçe kelimelerle yapılmış terkipler kullanan şâir, bu hususta da farklı bir söyleyiş sergilemektedir.

Vezein konusunda geleneğe bağlı bir görünüm sergileyen şâir, vezein kullanımı hususunda başarılıdır.

Kafiye ve Redif kullanımını hususunda da başarılı olan şâirin, Türkçe kafiye ve rediflerde akıcı bir söyleyiş yakaladığı ve şiiri kafiye ve redifin imkanları dahilinde geniş bir hayal planına yaklaştırdığı görülmektedir.

Kullandığı edebî sanatlar ve bunları işleyişi hususunda da kendinden önceki devirlerle örtüşen şâir, atasözü ve özellikle deyim kullanımında son derece başarılı söyleyişlere ulaşmıştır. Kullandığı pek çok deyim ile şiirini akıcı, anlaşılır ve daha sade bir hâle getirmiştir.

Bütün bu hususlar dikkate alındığında Fâik Ömer'in devrin önde gelen şâirleri arasında anılmamasına rağmen, şiir ve şâirlik yönünden değerli şâirlerinden olduğu söylenebilir. Muhtemelen yaşadığı devrin çalkantılı siyâsi ve sosyal hayatının gölgesinde kalan Fâik Ömer Efendi, Klasik Edebiyattan Yeni Edebiyata geçişin ilk etkilerinin hissedildiği bu dönemde kelime hazinesi, orijinal imajlar ve kullanılan dilde yakalanan akıcılık ile yeni bir söyleyiş yakalasa da gelenekten uzak kalmamış ve geleneği gereği gibi takip edebilmiş son dönem şâirlerindedir.

KAYNAKÇA

Akalın, Şükrü Halûk ve Diğerleri, (2005), *Türkçe Sözlük*, TDK Yayınları, Ankara.

Andı, M. Fatih, (1997), *Servet-i Fünun'a Kadar Yeni Türk Şiirinde Şekil Değişmeleri*, Kitabevi Yayınları, İstanbul.

Ateş, Ahmed, (1942), “Metin Tenkidi Hakkında”, *Türkiyat Mecmuası*, C VII- VIII, s.256- 267, Türkiyat Enstitüsü, İstanbul.

Bursalı Mehmed Tahir, Hazırlayanlar: Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı, (2000), *Osmanlı Müellifleri*, Bizim Büro Basımevi, Ankara

Ceylan, Ömür, (2005), *Böyle Buyurdu Sûfi: Tasavvuf ve Şerh Edebiyatı Araştırmaları*, Kapı Yayınları, İstanbul.

Çavuşoğlu, Mehmed, (1998), *Divanlar Arasında*, Akçağ Yayınları, Ankara.

Devellioğlu, Ferit, (2000), *Osmanlıca -Türkçe Ansiklopedik Lûgat Eski ve Yeni Harflerle*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.

Dilçin, Cem, (1999), *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, TDK Yayınları, Ankara.

Ercilasun, Ahmet Bican ve Diğerleri, (1996), *İmlâ Klavuzu*, TDK Yayınları, Ankara.

Fatin, (1271), *Hâtimet'ül- Eş'âr*, İstanbul.

Gibb, E. J. Wilkinson, Tercüme: Ali Çavuşoğlu, (1999), *Osmanlı Şiir Tarihi I-V*, Akçağ Yayınları, Ankara.

İnal, İbn'ül- Emin Mahmud Kemal, Hazırlayan: Müjgan Cumbur, (1999), *Son Asır Türk Şâirleri*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.

İpekten, Haluk, (1999), *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergah Yayınları, İstanbul.

İpekten, Haluk ve Diğerleri, (1988), *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

İpekten, Haluk ve Diğerleri, (2002), *Şâir Tezkireleri*, Grafiker Yayınları, Ankara

İsen, Mustafa ve Diğerleri ,(2003), *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yayınları,Ankara

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu, (1967), 4 Cilt, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Kortantamer, Tunca, (1993), *Eski Türk Edebiyatı: Makaleler*, Akçağ Yayınları, Ankara.

Köprülü, Fuad, (1999), *Edebiyat Araştırmaları*, TTK Yayınları, Ankara.

Levend, Agah Sırrı, (1984), *Divan Edebiyatı Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, Enderun Kitabevi, İstanbul.

Levend, Agah Sırrı, (1988), *Türk Edebiyatı*, TTK Yayınları, Ankara.

Mengi, Mine, (2000), *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara.

Onay, Ahmet Talat, Hazırlayan: Cemal Kurnaz, (1992), *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara.

Pakalın, Mehmet Zeki, (1993), *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Pala, İskender, (1995), *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Akçağ Yayınları, Ankara.

Pala, İskender, (2003), *Divan Edebîyatı*, L-M Yayıncılık, İstanbul.

Redhouse, Sir James W., (2001), *A Turkish and English Lexicon*, Çağrı Yayınları, İstanbul.

Steingass, Francis Joseph, (1975), *Persian- English Dictionary*, Libraire de Liban, Beyrut.

Şemseddin Sami, (1989), *Kamus-ı Türki*, Çağrı Yayınları, İstanbul.

Şemseddin Sami, (1996), *Kamusu'l- Alam*, Kaşgar Neşriyat, Ankara.

Şentürk, Atilla; Kartal, Ahmet, (2004), *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebîyatı Tarihi*, Dergah Yayınları, İstanbul.

Tanpınar, Ahmed Hamdi, (1997), *19 uncu Asır Türk Edebîyatı Tarihi*, Çağlayan Kitabevi, İstanbul.

Tarama Sözlüğü, (1988), TDK Yayınları, Ankara.

Tuman, Mehmet Nail, (2001), *Tuhfe-i Nâilî*, Bizim Büro Yayınları, Ankara.

Türk Dili ve Edebîyatı Ansiklopedisi, (1977- 1998), Dergah Yayınları, İstanbul.

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.

Unat, Fâik Reşit, (1984), *Hicri Takvimleri Miladi Takvime Çevirme Klavuzu*, Türk Tarih Kurumu, Ankara.

Yazır, Elmalılı Hamdi, (1997), *Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali*, Ayfa Basım, İstanbul.

Yıldız, Saadettin, (2003), *Tanzimat Dönemi Edebiyatı*, Günce Yayınları, Eskişehir.

III. BÖLÜM

FÂİK ÖMER EFENDİ DÎVÂNI

FĀİK ÖMER EFENDİ DĪVĀNĪ

1

Tertīb-i Dīvān Be-ḥurūf-ı Teheccī Be-zebān-ı Türkī Der-vaşf-ı Besmele-i Şerīf*

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Kaçan ḥükm itse taḥt-ı dilden ol sulṭān-ı Bismillāh
Olur ervāḥ-ı ḳudsī maḥzar-ı dīvān-ı Bismillāh
2. İder bir ḥamlede maḥv u perīşān leşker-i nefsi
'Alem ḳaldırsa serdār-ı cüyüş-ı şān-ı Bismillāh
3. O bezm-i feyz-baḥşā içre hiç güft ü şinīd olmaz
Ser-ā-pā nūrdur dīvān-ı serhengān-ı Bismillāh
4. Nigāh-ı medd-i idrāk zīrden bālāsına irmez
O rütbe mürtefi' dir nazra-i eyvān-ı Bismillāh
5. Gider Nāsūt'dan tā ' Arş u Kürs'e ḥükmi nāfızdır
Revāndır kişver-i Lāhūt'a dek fermān-ı Bismillāh

1. Ü1.1b, Ü2.1b, Ü3.1b, Ü4.28b, S1.30b.

* 1: Dīvān-ı Ömer Fāik ḡufira lehū nazīre-i Kānī Ü3, Ü4.

3: ü: Ü1, Ü2, S1-.

6. Görür zībāyiş-i ser-şafha-yı saır-ı murādâtı
Olanlar feyz-yāb-ı mazhar-ı ihşān-ı Bismillāh
7. Bilür sırr-ı haqīkat tıfl-ı dilden neydigin lā-büdd
Olan dāhil derūn-ı mekteb-i ‘irfān-ı Bismillāh
8. Rumūz-ı sırr-ı “mütü”¹ münderic lafzında ‘uşşāka
Dem-i vuşlatda cān-baḥş itmede cānān-ı Bismillāh
9. Bilürsin cevheriñ müstecmi‘ -i esmāyı mir’āt it
Saña yüz göstere sırr-ı tılısm-ı kân-ı Bismillāh
10. Açar kufli-ü ümīd-i müşkili miftāḥ-ı kudretdir
Der-i Mevlā’da virdüñse eger her ān-ı Bismillāh
11. Doyurdı sākinān-ı mülket-i Lāhūt-ı Nāsut’ı
Açıkdır süfre-i in‘ām-ı cūd-ı nān-ı Bismillāh
12. “Ve bi’ş-şükri tedūmu’n-ni‘me”² medlülünce elbetde
Olur mazhar ‘atāya Fāikā şükrān-ı Bismillāh

¹ Mütü [kable en-temütü]: [Ölmeden evvel] ölünüz.

11: doyurdı: toyurdı Ü3, Ü4.

² “Ve’sükrü ni’meta’llâhi : “Allâh’ın verdiği ni’metlere şükredin”, Kur’ân-ı Kerîm, Nahl Sûresi, 114. ayet.

2. Ü1.2a, Ü2.2a, Ü3.2a, Ü4.29a, S1.30b.

Münâcât-ı Cenâb-ı Kâdîyü'l-hâcât Celle Şānuhū ve 'Amme Nevāluhū*

Mef' ulü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Yā Rab bi-ḥaḳḳ-ı maẓhar-ı “levlāk”³-ı Muştafā
Maḥbūb-ı nāzenīnūñ olan şāh-ı enbiyā
2. Yā Rab bi-ḥaḳḳ-ı cümle Rasulān-ı mā-mazā
Mürsel ü ğayr-ı mürsel olan ḥayl-i aşfiyā
3. Yā Rab bi-ḥaḳḳ-ı Ḥazret-i Şiddīḳ-ı Yār-ı Ğār
Fārūḳ-ı mā' delet-şiyem ' Oşmān-ı pür-ḥayā
4. Yā Rab bi-ḥaḳḳ-ı Ḥaydar-ı Kerrār u Fāṭimā
Şehzāde-gān-ı şāh-ı şehīdān-ı Kerbelā
5. Yā Rab bi-ḥaḳḳ-ı ya' ni heme ehl-i ḥānedān
Ezvāc-ı ṭāhirāt-ı maḥādīm-i enbiyā
6. Yā Rab bi-ḥaḳḳ-ı mürşid-i aşḫāb-ı vecd ü ḥāl
Pīrān-ı sālīkān-ı reh-i feyż-i ihtidā
7. Yā Rab bi-ḥaḳḳ-ı mest-i mey-i vuşlat-cemāl
Nāz u niyāz şāḫibi ' uşşāḳ-ı pür-vefā

* 2: Münâcât-ı Bārī celle celāluhū Ü1, Ü2, S1; Cenâb Ü3-

³ “lev-lāk[e lev-lāk le-mā-halaktü'l-eflāk]”: “*Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım.*”

3: Ü1, Ü2, S1-

4: Ü1, Ü2, S1-

6: ü: Ü1, Ü2, S1-

8. Luṭf it bu derd-mend ḳulunuñ cürmün eyle ‘afv
Yoḳluḳ yüzinden eyle aña varlıḡuñ ‘aṭā
9. Dest-i neberd-i nefis ile dil keşmekeşdedir
Ol dest-gīr ḳoyma ayaḳda meded şehā
10. Cürmüm egerçi berr ü baḫrdan füzündür
Yoḳ berr ü baḫr raḫmetine ḫadd ü intihā
11. Sensin dü-kevn içre meded-res kerem seniñ
Tevfīḳ ü ‘afv luṭfuñı ḳıl reh-nümā baña
12. Fāiḳ gedāya demdir efendim meded meded
Ḳıl naḳd-i feyz-i merḫametünle aña ‘aṭā

3

Münācāt-ı Bārī Celle Celālühü*

Fā‘ ilātün/Mefā‘ ilün/Fa‘ lün

1. Ey şekūr-ı kerīm olan Allāh
Ey ḡafūr u raḫīm olan Allāh

8: cürmün: cürmün Ü1, Ü2, S1.

9: nefis ile: nefisle Ü1, Ü2, S1.

3. Ü1.2a, Ü2.2a, Ü4.29a (der-kenar), S1.31a, Ü3 -

* 3: Ve lehü Ü4.

1/2: Ey: V’ey Ü4.

2. Derd-i ʿıŝyānıma devā senden
Ey ŝifā-res ḥakīm olan Allāh
3. Kıl beni mazhar-ı ism-i hādī
Ey laṭīf ü ḥalīm olan Allāh
4. Zerredir ʿafvına cürm-i āʿzam
Ey cevād u ʿazīm olan Allāh
5. Vākıf-ı sırr-ı dil-i Fāiksin
Ey ḥabır ü ʿalīm olan Allāh

4

Miʿrāciyye-i ŝerīf-i Nebevī ve Naʿt-ı Latīf-i Muŝtafavī-i Fahr-ı ʿĀlem ŝallallāhū
Taʿālā ʿAleyhi ve Sellem *

Mefāʿ ilün/Mefāʿ ilün/Mefāʿ ilün/Mefāʿ ilün

1. Göñül ḥubb-ı sivā bezminde olmuş mest ü ser-gerdān
Aña cām-ı ḥumār-ālūd ŝunmuş sāķi-i devrān
2. Gehī sevdā-perest-i ŝāhid-i ʿaŝķ-ı mecāz olmuş
Gehī sübhā-bedest-i sākin-i mescid olup ḥayrān
3. Gehī renc-i firāk-ı yārdan āh u enīn üzre
Gehī sākit olup eŝķ-i dü-çeŝmüñ eyleyüp rızān

2: Derd: Der S1.

* 4: Miʿrāciyye-i ŝerīf-i nebevī ŝallallāhū taʿālā ʿaleyhi ve sellem
1: ü: Ü1, Ü2, S1-

4. Gehī şūfī olup şāfī dil ile ehl-i şafvetdir
Gehī zāhidlik ile rāh-ı zūhdī olmada cūyān
5. Gehī genc-i beķānuñ ṭālībi geh rāğīb-ı fānī
Gehī şākir gehī şābir gehī şāmit gehī gūyān
6. Gehī şem‘ -i fūrūğ-ı maṭlabuñ pervānesi ammā
Gehī fānūs-ı çarḥ-ı bī-vefā ğadrından ol sūzān
7. Gezerken bu keşākeşle hemān ref‘ -i ḥicāb itmiş
Görünmüş çeşmine ķandīl-i envār-ı şeb-i raḥşān
8. Zemīn ü āsumān nūr-ı siyehden cāme-pūş olmuş
O şeb itmiş başiretle dü-çeşmin dīde-i ‘ irfān
9. O şebdir ez-zemīn tābe-semā maḥzar ‘ aṭāyāya
O şebdir tābe-maḥşer faḥr iderse her şebe şāyān
10. Sevād-ı nūr-ı ferruḥ-fāl-i ḥāl-i ṭal‘ atı gūyā
O şeb bir şāhid-i zībā-ḥırām olmuşdı bī-aķrān
11. Semāvāt-ı ‘ alā zīb-āver-i ķandīl-i nūr olmuş
Feleklerde melekler leyle-i ‘ ıyd eylemiş ol ān

4: olmada: itmede Ü3, Ü4.

8: dü-çeşmin: dü-çeşmüñ Ü1, Ü2, S1.

9: tābe-semā: tāb-semā Ü3, Ü4.

9: her: bir S1.

12. Dimâğın eylemiş rûhâniyânın ser-be-ser ta'îr
O şeb içre nesîm-i feyz olmuş micmere gerdân
13. Açıldı gonçe-i rahmet hidâyet bâğ-ı âlemde
Güşâde eyledikde bâb-ı Huldı ol gice Rıdvan
14. Semâdan hâtif-i müjde-resân ol şeb nidâ itdi
Didi “Ey ‘illet-i ‘ısyân ile ma‘lûl olân insân
15. Hezârân müjdeler âgâh olun vaqt-i feyz irdi”
Bu şeb oldu ‘uşâta kenz-i ‘afv u mağfîret erzân
16. Döşendi süfre-i cûd u ‘ağ-yı feyz-i Rabbânî
Ni‘am-sâz-ı hidâyet oldu ‘ubbâda bu şeb Yezdân
17. Duyunca böyle bir ihsânı hep arz u semâ halkı
Yüzün sürdi zemîn-i ‘acze itdi secde-i şükrân
18. Nevâ-yı mağfîret ‘aks itdi bir şıyt-i kudûm ile
Felekde zühre çaldı nây u çeng sūr-ı bi'l-i‘lân
19. Getürdi şevke hep ol sūr-ı ihsân-ı ilâhiyye
Feleklerde melekler oldu ol şeb şevk ile raqşân
20. O şeb Mevlâ buyurdu Hâzret-i Cibrîl’e ‘izzetle
Didi “Şimdi habîbim Muşafâ’ya durma git bir ân

18: u: Ü3, Ü4-

20: durma: turma Ü3, Ü4.

21. Zemīn ü āsumānuñ bā‘ is-i icādı zātıdır
Añā bi’z-zāt ‘āşık olmuşum imdi idem i‘lān
22. Dü-‘ālemdede ne kim maḥlūk ise bi’l-cümle ey Cibrīl
Yaratmazdım ḥabībim olmasa kevneyne nūr-efşān
23. Muḥakaḳ zāt-ı pākin maḥzar-ı tām̄m eyledim ānıñ
Ṭufeylīdir cemī‘-i enbiyā vü evliyā el‘ān
24. “Hüve’l-evvel hüve’l-āḥir”⁴ rumūzı zāt-ı pākidir
Muḳaddem hem muahḥar nūrı āndān eyledi tābān
25. Şeh-i evreng-i “ersalnāke”⁵ benden çok selām eyle
Bu şeb gelsün vişālim īdeyim “‘ayne’l-yaḳīn”⁶ iḥsān
26. Buyursun ‘Arş u Kürs’üm seyrine ‘izz ü risāletle
Kemāl-i vuşlata zāt-ı şerīfīñ eyledim şāyān”
27. Ḳanāt bükdi hemān-dem Sidre’den Cibrīl ol demde
Gelüp beyt-i şerīf-i Ümmühānī’ye girüp der-ān
28. Zemīn-pūs eyleyüp ta‘zīm ü tekrīm ile ol mürsel
Didi “Ey maḥzar-ı “levlāk”⁷ olan Peyğamber-i zīşān

23: Ṭufeylīdir ānıñ hep aşfiyā vü evliyā el‘ān Ü3, Ü4.

⁴ “Hüve’l-evvel hüve’l-āḥir [hüve’z-zāhir hüve’l-bāṭın ve huve bikulli şey’in ‘aliymun]”: “*O ilk ve sondur. Zāhir ve bātındır. O herşeyi hakkıyla bilendir.*” [Hadid/3]

⁵ “[Ve ma] erselnāke [illā rahmete’l-lil ‘ālemīn]”: “*Seni [ancak ālemlere rahmet olarak] gönderdik.*” [Enbiya/107]

⁶ “[Sümme leteravünneha]‘ayne’l-yaḳīn”: “[*Sonra onu*] yakīn gözüyle [*göreceksiniz*]” [Tekāsür/7]

⁷ “lev-lāk[e lev-lāk le-mā-halaktü’l-eflāk]”: “*Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım.*”

29. Selâm itdi saña ‘ izzetle şimdi ey şeh-i kevneyn
Huzûr-ı ‘ izzete da‘ vet buyurdı Hâlik ü Mennân
30. Didi bu şeb şeref-bağş-ı serîr-i âsumân olsun
Habîb-i nâzenînim Muşafâ sultân-ı ‘ âlişân
31. Getürdüm bir Burâk-ı berç-i pür-envâr yânimca
Süvâr ol ‘ izz ü devletle buyur ey şâh-ı maḥbûbân
32. Heme sükkân-ı bâlâ pây-pûs-ı intizâruñdur
Müşerref kıl maḳâm-ı ‘ Arş u Kürsî eyle hep seyrân”
33. Hemân ol maḫhar-ı esrâr-ı “sübḫân el-lezî esrâ”⁸
Süvâr oldı Burâk-ı berç-i reftâra virüp cevân
34. Rikâbında olup Rûḫü’l-emîn bir gâşiye berdüş
İrişdi Mescid-i Aḳşâ’ya ol hâdi-i gümrâhân
35. İmâm oldı cemî‘ -i enbiyâyâ gecdi miḫrâba
İdüb ervâḫ-ı pāk-i mürselîni ser-be-ser şādân
36. ‘Urûc itdi semâ-yı evvele tekrâr süvâr oldı
Zemîn ol demde bîm-i firḫatiyle kıldı çoḫ efgân
37. Kevâkib iḳtibâs-ı nûr içün dîde-güşâ oldı
Felek şevḫ-i ḳudûm-i pâki ile eyledi devrân

⁸ “Sübḫân el-lezî esrâ.....”: “Allah geceleyin yürüttü....”[İsra/1]

38. O menzilde aña ta' zīm ü istiḳbāl idüp geldi
Cenāb-ı Hazret-i Ādem Şafiyullāh-ı 'ālīşān
39. ẖamer mūm idi ḥidmet mevḳi' inde olmağa ol dem
Fürüg-ı 'aşḳla ol bezme oldu şem' -i şevḳ-efşān
40. ẖulū' itdi semā-yı şāniye ol nūr-ı Yezdāni
O menzil-gāhı ḳıldı zav' -ı teşrīfiyle çün raḥşān
41. Müheyyā buldı ihdā' -ı teḥyā ile Yaḥyā'yı
Mesīhi rūḥ-baḥş-ı iltifātı eyledi ḥandān
42. 'Uḫārid münşiyāne yazdı iḥlāsın beyān itdi
Kevākib içre oldu yek-ḳalem o meḫar-ı aḳrān
43. Geçüp āndan zemīn-i çarḥ-ı şālīş cāy-gāh oldu
Kevākibden şaçıldı maḳdemine şad hezār 'uḳyān
44. Görünce aḥsen-i ḥüsn-i Ḥudā-dādīñ o sulṫānīñ
Cemāl-i Yūsuf-ı Şiddīḳ'ı aldı ḥayret ü 'aylān
45. Nevā-sāz-ı şenā-yı Zühre evci eyledi lebrīz
Sürürundan ḳudūmuñ gördi oldu ney gibi nālān
46. Aḳınca cān-bāḥş-ı maḳdemi 'ayn-ı ḥayāt-āsā
Duyunca çār-ı çārḥuñ sākinānı oldılar cūşān

42: iḥlāsın: iḥlāsīñ Ü1,Ü2,S1.

47. Leb-i hâhişkeri hep kudsîyânîñ çäk çäk oldu
Zülâl-i rü'yet-i didârı kıldı cümlesin reyyân
48. Hemân ol dem Refî'ullâh olan İdrîs Peygamber
Döşetdi çarh-ı çârüm içre bir kaçır-ı bülend-eyvân
49. Güçüp Şadrâ oturdıkda görünce nûr-ı ruhsârîñ
Dü-çeşm-i hasretinden ref' olındı perde-i hicrân
50. Güni doğdı o ânda âfitâbîñ cebhe-sây oldu
Şuâ'-yı maqdeminden kıldı kaçır-ı pertevi bünyân
51. Geçüp ândan semâ-yı pence ol kenz-i hidâyet-bağş
Virüp Hârûn'a naqd-i iltifatı şervet ü sâmân
52. Olunca behremend-i pây-pûsı eyledi Behrâm
'Adû-yı dîniniñ kânîñ zemîne dökmeğe peymân
53. Güzergâh-ı Resûlullâh'a oldu çünki pây-endâz
Zemîn-i çarh-ı şeşde atlas-ı eflâk-ı pür-elvân
54. Yed-i beyzâ-yı nûr-ı pertev-i teşrîfi ve'l-hâşıl
Şâlup şevk-i telaqqî cây-ı Mûsâ'yı idüp rahşân
55. Görünce Tûr-ı istikbâle karşı çıktığıñ âniñ
Selâm virdi Kelîmullâh'a oldu 'izz ile mihmân

49: hasretinden: hasretten S1.

54: ve'l-hâşıl: ve'l-hâşılı Ü1.

56. Dü-pāy-ı hāk-pāk-i maḳdemine naḳd-i dil ile
Olup Bercīs ol dem Müşterī yüz sürmeğe ez-cān
57. Ḳonaḳcı gitdi şıyt-i yümn-i teşrīfi o menzilden
Semā-ı sābi‘ üñ sükkānı oldu şevḳden hīmān
58. Olındı çok simāṭ-ı ma‘ nevī ārāste ānda
Gelüp teşrīf idince ol Resūl-i şāhibü’l-furḳān
59. Nemek-rīz-i hidāyet olmağın aḳdām u iḳdāmı
O ni’metden semā-yı sābi‘ ehli oldılar şeb‘ ān
60. Ḳalīlullah’a oldu zayf-ı Ḳaḳḳ ānda Resūlullāh
Aḳup ser-süfre-i in‘ām-ı Ḳaḳḳ’ı oldılar şükrān
61. O meclisde kemer-bende maḳām-ı Ḳidmeti oldu
Cebīn-sāy-ı niyāz u meskenetle kevkeb-i Keyvān
62. O demde çarḫ-ı heftimden geḳince mefḫar-ı ‘ālem
Maḳām-ı Sidre oldu cilve-gāh olmaklığa çesbān
63. Ḳurıldı taḫt-ı Sidre nūrdān zibāyişin buldı
Çıḳup sürdi o Maḫbūb-ı Ḳudā şāh-ı rūsül divān
64. Mekān-ı Ḳazret-i Cibrīl idi ol menzil-i a‘ lā
Olup anda muzīf ü mükremi bir ḫaylice ezmān

57: hīmān: Hīmān ve heyemān cāizdir. Ḳayrān gezmek ve kemāl-i tevāzu‘ la yüziñ ḫāke ḳoymaḳ ma‘nāsına S1.(sürh ileidir.)

59: sābi‘ ehli oldılar şeb‘ ān: sābi‘ in sükkānın itdi ser-be-ser şeb‘ ān Ü4.

61: kemer-bende: kemerbend Ü2,Ü4,S1.

65. Heme lâhūtiyān ārāyiş-i divānı oldıķda
Şeh-i isrā kıamusun eyledi hep mazhar-ı ihsān
66. Hülāşa nüh- felek sencīde kııldı t̄ali' iñ ol şeb
Meh ü mihri meta' -ı puhte itdi keffe-i mīzān
67. Cemāl-i bī-mişāl-i hāzreti rü' yetle şa' d oldı
Şevābitden hezārān dīde açdı görmedi noķşān
68. Ne kim maħlūk ise ol hāzrete ol şeb ' ayān oldı
Behişt aħvāli dūzah dūzahıyyān hūri vü ğilmān
69. Şeref-rīz oldı yümn-i maķdemiyle Sidre'ye ammā
Geçüp gitdi anı cezb eylemişdi vuşlat-ı cānān
70. Maķām-ı Sidre'den bī-hādd menāzil tayy olındıķda
O dem Nāmus-ı Ekber oldı ' āciz mużtarib hayrān
71. Didi kim müntehā-yı cilve-gāhım Sidre'dir şāhā
Bu cāya zāt-ı pākiñ fazlı ile gelmişim āsān
72. Bi-haķķ-ı hullet-i cedd-i Halīlullāh u İsmā' il
Yoluna eylerim biñ cānım olsa cümlesin ķurbān
73. Velī bir haţve yoķdur ķudretim peyrevliĝe ' afv it
Ķabūl-i ' özrüm ile ķaşr-ı ķalbim eyle ābādan

66: puhte: buhte Ü1,Ü2,S1.

74. Şeh-i vahdet süvâr-ı taht-ı “levlâk”⁹ yek Burâk ile
İdüp tayy-ı menâzil hâşılı bî-hadd ü bî-pâyân
75. O dem kaç^ç-ı hicâb-ı nûr u zulmet vardı bir hadde
‘Ubûra kalmadı pây-ı Burâk’da zerrece dermân
76. Gelüp Refref süvâr oldu hemân ol nûr-ı ‘Arşullah
Yetişdi pây-ı ‘arşa kalmayınca Refref’e meydân
77. Tek ü tenhâ gidüp buldı maķâm-ı maṭlabı ammâ
İrişdi bir maķâma ‘aql irişmez derk olur ḫayrân
78. Zebân kâşır beşer derkinde ‘âciz ‘âlem sırrdır
Ne ḫâl ile ne kâl ile bulunmaz vaşfına imkân
79. Zemîn ü âsumân yoķ evveli yoķ âḫiri nâ-bûd
Hemân hestî-i nûr-ı ‘aşķ idi hep eyleyen tâbân
80. Kâ olup ol lâ-mekân şulṭânı ol dem bî-mekânlıkda
Serîr-i “lîma‘ Allâh”¹⁰a geçince eyledi seyrân
81. Ḥiṭâb-ı “üdn-i minnî”¹¹ ‘âşık u ma‘ şûķ beyninde
Olındı bî-ḫurûf u bî-şadâ bî-şavt u bî-elḫân
82. O ‘âlem ‘âlem-i nâz u niyâz-ı ‘aşķ idi oldu
Ḥiṭâb-ı sırr-ı “ev ednâ”¹²ya mażhar ol şeh-i ‘adnân

⁹ “lev-lâk[e lev-lâk le-mâ-halaktü'l-eflâk]”: “*Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım.*”

¹⁰ “lî ma‘ Allâh....”: “*Benim Allah ile....*”

80: geçince: geçdi Ü1,Ü2,Ü4,S1.

¹¹ “üdn-i minnî”: “*Bana yaklaş*”

¹² “[kâbe kavseyni] ev ednâ”: “[*İki yay aralığı kadar bir mesafe*] hatta daha da yakın” [Necm/9]

83. Hārīm-i “ķābe ķavseyñ” içre buldı menzil-i vaşlı
Oķuñ atdı kemāniñ yaşdı oldı şāhibü’l-bürhān
84. İdüp bīm-i firāķı ‘ Ālem-i Lāhūt’ı lerzende
Müşerref ķılmağa Nāşūt’ı oldıķda o dem fermān
85. Nüzüli sūre-i ser-şafha-i nūr idi yāhud kim
Semā-yı arza oldı āyet-i raħmet yine iħsān
86. Getürdi dürr-i ‘ afv u mağfired kenz-i hidāyetden
‘ Aķā itdi cemī‘ ümmete ol menba‘ -ı ğufrān
87. İdüp bir bir kemāl-i luşf-ıla hep piş-i ümmetde
Şalāt -ı penc vaķtiñ fazlıñı Hāķķ emrini i‘ lān
88. Tamām oldı şeb-i evşāf-ı mi‘ rāc-ı şerif imdi
Müzeyyel olmaķ ister ‘ arzuħāl -i nāzım-ı Saħbān
89. Eyā şāhensēh-i evreng-i “sübħān el-lezī esrā”¹³
Kerimā merħamet-kārā şefi‘ ā şāh-ı dü-ekvān
90. Seni ey mażhar-ı “levlāk”¹⁴ bi’z-zat medħ eder Allah
Beşer mümkin mi medħiñ eyleye billahi yoķ imkān
91. Hāķā itdimse evşāf-ı şeb-i mi‘ rāc u na‘ tinde
‘ Aķā-baħş olmağır ehl-i hāķāya şānına şāyān

88: Saħbān: Saħbān bir faşih ‘Arab şāiriñ ismidir S1.(sürh iledir.)

¹³ “Sübħān el-lezī esrā.....”: “Allah geceleyin yürüttü....” [İsra/1]

¹⁴ “lev-lāk[e lev-lāk le-mā-halaktü’l-eflāk]”: “Sen olmasaydın felekleri yaratmazdım.”

92. Virir ehl-i zemīn ü āsumāna ğıbta bu nazmım
Olursa nīm-nigāh-ı iltifātıñ ile istihsān
93. Be-ḥaqq-ı Yār-ı Ğār u Ḥazret-i Fāruḡ zü'n-nureyn
Be-‘aşq-ı hem-ḥıṭāb-ı “ente minnī¹⁵”-i şeh-i merdān
94. Be-sırr-ı āl ü evlād ü heme ezvācī-i ṭāhir
Be-nūr-ı tāb-nāk-i çeşm-i Zehrā seyyid-i şübbān
95. Beni nān-ḥurde-i bāb-ı kerīmiñ kelbi ‘add eyle
Bu ni‘metden meded ey zi'l-kerem gösterme gel hirmān
96. Uyanmazdı kıyāmetde daḡı Qıtmır-i reşkinden
Kilāb-ı bāb-ı cūduñ raġbeti olsa baña erzān
97. Ümīd-i luṭf ile nazm ehli itse ‘arz-ı eş‘ārīñ
İderler nā‘il-i ihsānı lā-büdd anları şāhān
98. Kerīm-i her dü-kevneyn raḡmet-i dāreyn iken zātıñ
Anı ḥāşāki maḥrūm ide cūd u ref‘etiñ bir ān
99. Ayakda koydu taḡşil-i rızāda dest-girim yok
Bu nefsi şūm u bed-kārım egerçi itmede ihān
100. Ne deñlü nefsi Nemrūd’um iderse nār-ı cürm iḡād
O nārım nūr olur ‘afvından olsa zerrece ihsān

¹⁵ “ente minnī [ve ene minke]”: “*sen bendensin [ben sendenim]*”

98: İhān: İhān süst ü teḡāsül ü i‘lān-ı cürm ma‘nālarına S1. (sürh iledir.)
VI. Ü1.6a, Ü2.6a, Ü3.51a, Ü4.78a, S1.35b.

101. ‘Aṭā cūyāndır Fâik̄ ḳuluñ zāhirde bāṭında
Saña ma‘ lumdur sırrı zamīri zāhir ü pinhān
102. Bu nazm-ı dil-keşim‘ afv-ı cürümüm ‘ arzuḫālidir
Revā gelmezse renc-i cürm ile ben ḫasteye buhrān
103. Şerār-ı isti‘ azeyle yanardı hep tesellīsi
Taḫayyül itse ḫāl-i cürmümü bir kerrecik nīrān
104. Denī vü müflisim kār-ı ‘ amelde līk ammā kim
Ümīd-i şefḳat-i naḳd-i şefā‘ atle gönül ḫandān
105. Zemīn ü āsumān durduḳça olsun rūḫ-ı pākine
Şalāt-ı şad hezārān ümmetinden her dem ü her ān

5

Na‘ t-ı Şerīf-i Resūl-i Ekrem Şallallāhū Ta‘ ālā ‘ Aleyhi ve Sellem *

Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün

1. Kelāmıñdur ṭarīḳ-i Ḥaḳḳ’a hādī yā Resūlallah
Ḳapuñdur ehl-i derdiñ istinādı yā Resūlallah
2. Cemāliñ süre-i ser-şafḫa-i āyāt-ı raḫmitdir
Vücūduñdur ḳamu eşyāya bādī yā Resūlallah

5. Ü1.7a, Ü2.7a, Ü3.6a, Ü4.33a, S1.33a.

* VII: Na‘ t-ı şerīf-i nebevī-i ‘ aleyhi’s-selām Ü1,Ü2,S1.

3. Şefâ' atle 'uşât-ı ümmetiñ tebşîr olunmağla
Teşekkürle iderler şevk ü şâdî yâ Resûlallah
4. Dem-i maşşer halâşım tüzce ihsân it şefâ' atle
Mükedder itmesin cürmüm 'ibâdı yâ Resûlallah
5. Geçür râh-ı haţardan feyz-i luţfuñ reh-nümâ eyle
'Inâyet kıl geçilsün bunca vâdî yâ Resûlallah
6. Bilinsün mebd'e'im bir nîm-nigâh-ı iltifâtîñla
'Ayân eyle baña sırr-ı Me'âdı yâ Resûlallah
7. Buyur bu 'arzuhalim hâme-i ihsân-ı 'afvîñla
Bekâm eyle bu Fâik nâ-murâdı yâ Resûlallah

6

Na' t-ı Şerîf-i Resûl-i Ekrem Şallallahü Ta'âlâ 'Aleyhi ve Sellem *

Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün

1. Zebânım feyz-i na' ta aşınâ kıl yâ Resûlallah
Haţâ eylerse de 'afv it 'aţâ kıl yâ Resûlallah
2. Kerem kıl nîsti-i şadrında varlık ey kerem-kânım
Giriftârî-i hestîden rehâ kıl yâ Resûlallah

5/3: olunmağla: olunmağla Ü3,Ü4.

6. Ü1.7a, Ü2.7a, Ü3.6a, Ü4.33a, S1.33b.

* 6: Na' t-ı şerîf-i nebevî-i 'aleyhi's-selâm Ü1,Ü2,S1.

3. Nigāh-ı iltifātıñ ism-i hādi nūrudur luṭf it
Anıñla çeşm-i ḳalbim rüşenā ḳıl yā Resūlallah
4. Ne mümkindir beşer evşāf-ı zāt-ı pākiñi itmek
Dilimde feyz-i na‘ tñ reh-nümā ḳıl yā Resūlallah
5. Ḳapuñ dārü‘ ş-şifā-yı mücrimān-ı ümmet olmuşdur
Marīz-i cürm ü ‘ işyānım devā ḳıl yā Resūlallah
6. Ḳalāş eyle şeb-i deycūr-ı ğamdan nūr-ı mihrinle
Çerāğ-ı beyt-i ḳalbim pür-żiyā ḳıl yā Resūlallah
7. Meded bu Fāik-i nāçarıñ‘ afv it cüm ü ‘ işyānıñ
Şefā‘ at baḫşına anı devā ḳıl yā Resūlallah

7*

Na‘ t- Şerif-i Diğer

Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün

1. ‘ İnāyet ḳıl ḫarāb ender ḫarābım yā Resūlallah
Hücüm-ı nefis-ile pür-ıztırābım yā Resūlallah
2. Şu deñlü puḫteyim tül-i emel nāriyla kim her dem
Sivā bezminde ḫāzır bir kebābım yā Resūlallah

6/4: pākiñi: pākini Ü1,Ü2,S1.

6/8: ‘ işyānıñ: ‘ işyānım Ü1,Ü2,S1.

* 7:Ü3-, Ü4 derkenar.

3. Dem-â-dem luḡfuna dil-besteyim ʿafv u ʿaṡâ senden
Egerçi ben sezâ-vâr-ı ʿitâbım yâ Resûlallah
4. Meded kı1 cürm ile bî-iḡtidârım rûz-ı maḡşerde
Perişân beste-leb hem bî-cevâbım yâ Resûlallah
5. Ḳuluñ Fâiḡ teselli-sâzdır cûd u şefâʿ atle
Ne deñlü cürm-ile pür-piḡtâbım yâ Resûlallah

8*

Naʿt- Şerif-i Diğer

Mefâʿ ilün/Mefâʿ ilün/Mefâʿ ilün/Mefâʿ ilün

1. Feyiz-mend eyle rûḡânî şafâdan yâ Resûlallah
Ḥalâş olsun göñül ḡubb-ı sivâdan yâ Resûlallah
2. Tecellî-ḡâne-i ḡalbim esir-i nefsim olmuşdur
Yetiş imdâdına semt-i rehâdan yâ Resûlallah
3. Şerîʿ at şâh-râhında hemişe istikâmetle
Zebân u dil maşûn olsun ḡaṡâdan yâ Resûlallah
4. Ṣariḡat-feyzi olsun ḡâl ü ḡâlim cân dimâğından
Dem-â-dem şem-i âlim bûy-ı fenâdan yâ Resûlallah
5. Ḥaḡiḡat ʿaskeri ḡışn-ı derûnum eylesün maḡfûz
Ḥasâret görmeye cünd-i riyâdan yâ Resûlallah

* 8:Ü3-, Ü4 derkenar.

6. Göñül sâķī-i cām-ı ma‘ rifetden cür‘ a-nüş olsun
Şetâret-sâz ola bezm-i beķâdan yâ Resûlallah
7. N’ola mücrim ise Kıtmîr Şâhib-Kehf-i devrândır
Bu Fâiķ olmaya mehcür ‘ aţâdan yâ Resûlallah

9

Na‘t- Şerîf-i Dîger

Mefâ‘ ilün/Mefâ‘ ilün/Mefâ‘ ilün/Mefâ‘ ilün

1. Hudâ’dır ‘ âşıkıñ cânânı sensin yâ Resûlallah
Dü-‘ âlemde şeh-i hûbânı sensin yâ Resûlallah
2. N’ola nûr-ı zuhûruñ feyz-bahş-ı her nebî olsa
Risâlet tahtınıñ sultânı sensin yâ Resûlallah
3. Cemî‘ -i enbiyânıñ melce’i zât-ı şerîfîndir
‘ Ulüvv-i ķadr-ile zîşânı sensin yâ Resûlallah
4. Nübüvvetle seni kevneyne rahmet eyledi Mevlâ
‘ Uşâtıñ bâ’iş-i ğufrânı sensin yâ Resûlallah
5. Olup mi‘ râcda seyr-i cemâlullah ile talķif
Kemâl-i vuşlatıñ şâyânı sensin yâ Resûlallah
6. Marîz-i ‘ illet-i hubb-ı sivâyım merķamet senden
Ķamu dertlilerin dermânı sensin yâ Resûlallah

7. Terahhüm kı1 bu Fâik derd-mendiñ cürmün ‘afv itdir
Leālī-i şefā‘ at-kānī sensin yā Resūlallah

10

Na‘ t-1 Şerīf-i Nebevī-i ‘ Aleyi’s-selām

Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün

1. Şefik ü merhamet-kār-ı ümemsin yā Resūlallah
Melāz-ı ümmet-i yevmü’ n-nedemsin yā Resūlallah
2. N’ola Baḥḥa vü Yeşrib faḥr iderse zāt-ı pākiñle
Şeh-i dāreyn ü sulṭān-ı ḥaremsin yā Resūlallah
3. Zuhūruñ çekdi ceşş-i enbiyāyı şaḥn-ı Nāsūt’a
Ṭufeyliñdir seniñ sen zü’l-‘alemsin yā Resūlallah
4. Cemī‘ -i mürselīne pīş-vādır maṭla‘ -ı nūruñ
Mu‘ aḥḥarsın velī şaḥib-ḳādemsin yā Resūlallah
5. Sarāy-ı “lī-ma‘ allāhī” hemīşe cilve-gāhıñdır
Ḥarīm-i vaḥdet içre muḥteremsin yā Resūlallah
6. Künūz-ı gevher-i naḳd-i şefā‘ at nuṭḳ-ı pākiñdir
Kerīmü’l-menḳıbet ḳan-ı keremsin yā Resūlallah
7. Ḳuluñ ğam-dīde Fâik mücrimān-ı ümmetiñdendir
Şefā‘ at kānı zi’l-cūd-ı himemsin yā Resūlallah

Na‘t- Şerif-i Diğer

Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün

1. Hadeñg-i cevre oldıķda nişāne yā Resūlallah
Büküldü ķāmetim döndü kemāna yā Resūlallah
2. Cihād-ı nefis-ile me‘mūrum ammā bī-mecāl oldım
Taħammül yok meded bu imtiħāna yā Resūlallah
3. Beni zād-ı nevāl-i luṭf u iħsānıñla sīr-āb it
Ki muħtāc olmayam yaħşı yamāna yā Resūlallah
4. Meded şīrāze-i mecmu‘a-i cem‘iyyet-i ķalbim
Perişān eyledi naķş-ı zamāna yā Resūlallah
5. Hımāye eyle murğ-ı göñlüm ü dām-ı keşākeşden
Tükendikde o demde āb u dāne yā Resūlallah
6. Şefā‘ atle benām-ı enbiyā bir şāh-ı mürselsin
Nażiriñ gelmedi kevne mekāna yā Resūlallah
7. Kerīm ü kāmurānıñ ‘ādetidir vaķt-i ħācetde
‘Aṭā-baħş olmağā ister bahāne yā Resūlallah
8. Kūluñ Fāiķ daħi dergāh-ı luṭfundan ‘aṭā ister
Yapışdı ħalka-i bāb-ı emāna yā Resūlallah

Na‘t- Şerîf-i Diğer

Fâ‘ ilâtün/ Fâ‘ ilâtün/ Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilün

1. Ey serîr-i bezm-i “sübħane’l-lezî”¹⁶ seyrinde şâh
V’ey emîr-i taht-ı kevneyn-i mu‘ allâ pây-gâh
2. Ey kemâl-i vuşlatıñ şâyân-teri nûr-ı Hüdâ
Enbiyâlar sâye-i ihsânını itmiş penâh
3. Bir şeb-i nûr-ı siyehde ‘ Arş u Kürsî’den geçip
Zât-ı pâkin kıldı vuşlat menzilini cilve-gâh
4. Ol şeb oldıķda dü-çeşmiñ mazhar-ı seyr-i cemâl
Merħametle mücrimân-ı ümmete itdiñ nigâh
5. Oldı mihrâb-ı haķıķat âyet-i rahmet yüzüñ
Ebruvânıñdır gürûh-ı ehl-i ‘ aşķa kıble-gâh
6. Bir nigâh-ı iltifâtıñ eyle ‘ afv it el-meded
Eyledimse ben cihân deñlü eger cürm [ü] günâh
7. Kıl kapıñ dârü’l-şifâsından devâ bu Fâik’a
‘ İllet-i ‘ işyân-ıla olmuş anıñ hâli tebâh

¹⁶ “Sübħan el-lezî esrâ.....”: “Allah geceleyin yürüttü....”[İsra/1]

Na‘t- Şerîf-i Nebevî-i Diğer

Fâ‘ ilâtün/ Fâ‘ ilâtün/ Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilün

1. Maṭla‘ -ı şems-i hidâyet vech-i pâkiñdir seniñ
Fer veren kevneyne nûr-ı tâb-nâkiñdir seniñ
2. Yâ Resûlallah sensin raḥmeten lil‘ âlemîn
Saṭvet-i ḳahrıñla düzaḥ lerze-nâkiñdir seniñ
3. Bir nigâh-ı iltifâtıñ ile ihyâ ḳıl meded
Zümre-i ‘ uşşâḳ her dem sîne-çâkiñdir seniñ
4. Kuhl-ı ‘ irfân-ı sa‘ âdet isteyenler çeşmine
Bilsin ol kim ravza-i pâkiñde ḥâkiñdir seniñ
5. Her ne deñlü mücrim ü ‘ âsi ise Fâiḳ çe-bâk
Çâkeriñdir derd-mendiñ derd-nâkiñdir seniñ

Na‘t- Şerîf-i Nebevî Diğer

Fâ‘ ilâtün/ Fâ‘ ilâtün/ Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilün

1. Ey resûl-i ‘ Arabî mefḥar-ı kevneysin sen
Server-i ḳâfile-i Bedr [ü] Ḥuneynsin sen

2. 'Āşıkıñdır seniñ ey şah-ı rüsül Hâzret-i Hâkık
Enbiyâniñ güzeli rahmet-i dâreynsin sen
3. Oldı Baḥḥâ ile Yesrib şerefiñle mümtâz
Tâc-baḥşâ-yı şehân-ı haremeynsin sen
4. Mesned-i şadr-ı şefâ' at saña maḥşûş oldı
Şeref-zâtla ceddü'l-ḥaseneynsin sen
5. El-meded Fâik-i pür-cürme şefâ' at-baḥş ol
Bir kerem-kânî Resûlü's-Şakaleynsin sen

15

Velehu

Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün

1. Siyeh-rû mücrimim bende ḥaṭâ var yâ Resûlallah
Tükenmez sende ammâ bir 'aṭâ var yâ Resûlallah
2. Ğubâr-ı ḥâk-i pâyiñ kuḥl-ı iksîr-i 'inâyitdir
Dü-çeşm-i 'âleme andan şifâ var yâ Resûlallah
3. Derûnum şûriş-i yevmü'n-nedem fikriyle lertzândır
Meded kim dilde bîm-i mâverâ var yâ Resûlallah

4. Ağardı rîşim ammâ bir ara y zli g nehk rım
Hen z p r ne ser meyl-i hev  var y  Res lallah
5. Akıtdı d deden eşk-i ned met c -be-c  amm 
Sıf t-ı nefis ile ok m cer  var y  Res lallah
6. Z l m-ı c rm iinde maqla  -ı Şems-i Őef   atden
 m dim ravza-g hında zıy  var y  Res lallah
7. Ker m-i her-d -g t sin Őef   at nadine mut c
ulu  F i gibi s il-ged  var y  Res lallah

16

Na t-ı Şerif-i Mergub M semmen-i Terci  -i Bend- sl b   Aleyhi s-selam

F   il t n/ F   il t n/ F   il t n/F   il n

I

1. Ey zuh r-ı n r-ı pertev-baŐŐ-ı mihr   m h-ı   aşk
V ey f r g-ı h bb-ı z tı t b-ı Őub -g h-ı   aşk
2. Olalı ser-menzil-i vaŐlı  niŐ n  r h-ı   aşk
  Arşa ıkdı ey kem n ebr  h deng-i  h-ı   aşk
3. S z bir itmiş g yiy  t  ez-ezel efv h-ı   aşk
Yek zeb n ittifaı dır seni  billahi   aşk
X. H rf-i   aŐk n Őaf a-i    lemden ademdir hele
Nota-i vahdet gibi bir sırr-ı   azamdır hele

II

1. Z t-ı p ki n n r-ı adesden olup pertev-n m 
Evvelin ve  hirine ibtid  ve intih 

2. Emr-i “kün” aḥkāmı ‘aşkıñla olup ḥālet-fezā
Zāhir oldı ḥubb-ı zātıñla cemī‘-i māsivā
3. Qurb-ı “ev-ednā”¹⁷yı temlīk eylediñ ey zü’l-‘ aṭā
‘Āşık olmuş zāt-ı pākine Cenāb-ı Kibriyā
X. Tāb-ı ‘aşkıñ encüm ü eflāki tenevvür itdi hep
Qıldı qandil-i meh ü mihri münevver rüz u şeb

III

1. Vird-i ğayb “esmā-ı lā-mevcūde illā hū” iken
Sırr-ı vaḥdet bī-ḥurūf u bī-şadā pür-gū iken
2. Ḥubb-ı zātıñ feyz-i “künt-i kenz”¹⁸ le memlū iken
Nürdan gencīne-i vaḥdetde bir incü iken
3. Sünbülisṭān-ı dü-gītī ke’l-adem bī-bū iken
Hāşılı maḥlūka iqlīm-i ‘adem kaygū iken
X. Zāhir oldı nūr-ı ‘aşkıñ itdi ‘ālemler zuhūr
‘Ālem-i ğayb-ı hüviyyetden hüveydādır o nūr

IV

1. Tāli‘-i nev‘-i beşer ol demde oldı hep sa‘īd
Ādem ü Ḥavvā seniñ nūrundan oldıqda bedīd
2. Enbiyā vü mürselīn içre olup qadriñ mezīd
Ḥāce-i her dü serā itdi seni Rabbü’l-Mecīd
3. Oldı şeksiz zāt-ı pākīñden dü-‘ ālem müstefīd
Sākinān-ı zīr ü bālā maqḍemiñle itdi ‘ıyd
X. Mehd-i dehre şaldı mevlūduñ o dem ki velvele
Tāq-ı kisrā oldı tāqatsiz dü-çār-ı zelzele

V

1. Zīr ü bālā zīver-i efzā oldı sūrundan seniñ
Secde-i şükr itdi ‘ālemler zuhūrundan seniñ

¹⁷ “[kābe kavseyni] ev ednā”: “[İki yay aralığı kadar bir mesafe] hatta daha da yakın” [Necm/9]

¹⁸ “künt-i kenz[en mahfinün]”: “Ben [gizli] bir hazine idim.” (uy.hadis)

2. Hem Kelīmullah tecelli buldu Tūr’undan seniñ
Mazhar-ı nūr-ı nübüvvet oldı nūrundan seniñ
3. Būy-ı ‘aşk şemm itdi teşrîf-i huzūrundan seniñ
İbn-i Meryem maqdem-i pâkin buhūrundan seniñ
X. Mürde iken kıldıñ ihyâ nice yüz biñ âdemi
Feyz-i luṭfuñla cihâniñ oldılar ‘İsi-demi

VI

1. Gülşen itdi hâr u zâr-ı kevnî emr-i bi‘setiñ
Bülbül-i bâğ-ı hidâyet oldı şıyt-ı da‘vetiñ
2. Öyle cārî oldı kim âb-ı hayât-ı şefkatiñ
Ser-be-ser sîr-i âb-ı gufrân oldı çeyş-i ümmetiñ
3. Şaldı pertev dehre mihr-i mu‘cizât-ı şevketiñ
Mâhî şakḳ itdi benân-ı hâtemî-i kudretiñ
X. Nūr-ı Haḳḳsın ey vücūdu “raḥmeten lil‘âlemîn”
Hep tufeylindir cemî‘-î enbiyâ vü mürselîn

VII

1. Zât-ı pâkin kişver-i levlâkin oldı serveri
Çâr-yârıñdır cünūd-ı evliyâ ser-‘askeri
2. Sensin ey şâh-ı rüsül taht-ı vişâliñ dâveri
Bir şeb-i nūr-ı siyehde tayy idüp nüh çenberi
3. Bezm-i İsrâ’da Cemâlullah’ıñ oldıñ mazharı
Cebreil âvâre-i ‘aşkıñdır ol günden beri
X. Nâzenîn-i Rabb-ı erḥamsın efendim şekk mi var
Saña mizân-ı nübüvvetde ‘aceb bir deng mi var

VIII

1. Ebruvâniñ “ḳâbe ḳavseyn” iñ rumūzundan nişân
Ol siyeh nūr-ı dü-ḥaṭdır ḳible-gâh-ı ‘aşıḳân

29: “kâbe kavseyni [ev ednâ]”: “İki yay aralığı kadar bir mesafe [hatta daha da yakın]” [Necm/9]

2. Ehl-i derdiñ derdiniñ dermānı sensin bī-gümān
Yevm-i mev'ūd zāt-ı pākiñdir melāz-ı ümmetān
3. Sā'il-i naqd-i şefā' atdir bu mücrim nā-tüvān
Gel yetiş imdādına ol demde ey fahr-i cihān
X. Mesned-i şadr-ı şefā' at saña maşşüş oldu hep
Ey şeh-i 'adnān sulţān-ı 'Acem Rūm u 'Arab

IX

1. Ser-nüviştım bāşıma kudret debiri kaçmadan
Dest-i vahşet boynuma aġlāl-i dehşet taşmadan
2. Ebr-i cürmümden baña berq-i mükāfāt kaçmadan
Dīdeden bārān-veş eşk-i nedāmet akmadan
3. Āteş-i nīrān vücūd-ı nātüvānım yaқmadan
Mālik-i düzāh cebīn-i Fāik'e hiç baқmadan
X. Mazhar-ı cūd-ı şefā' at kıl bu mücrim-i bī-kesi
Her dü-gītī ey olan 'ālemleriñ feryād-resi

17

Vaşf-ı Şerif-i Şiddik-i Ekber Razullah-ı 'Anh

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Celīs-i Yār-ı Ġār-ı Mustafā şiddik-i ekberdir
Enīs-i ġam-güsār-ı enbiyā şiddik-i ekberdir
2. Emīr-i ehl-i imān muқtedā-yı kutb-ı devrāndır
Şeh-i iklīm-i taht-ı etkıyā şiddik-i ekberdir

3. Odur evvel muşaddık leyle-i mi' rācı ol ānda
Şeref-bağş-ı cemī' -i aşdikā şiddik-i ekberdir
4. Reh-i Hakk' da Resūl'e māl ü cānın hep fedā kıldı
Serir-efrūz-ı serdār-ı vefā şiddik-i ekberdir
5. Tariqatle haqikat cāmi' niñ ol imāmıdır
Şufūf-ı etkıyāya pişvā şiddik-i ekberdir
6. Rumūz-ı enbiyāniñ maḥremi bir ğavş-i Bārī'dir
Künūz-ı genc-i esrār-ı ḥafā şiddik-i ekberdir
7. Melāz u melce'idir ehl-i cürmüñ Faiķā ol zāt
Mürüvvet menba' ı kān-ı 'aṭā şiddik-i ekberdir

18

Vaşf-ı Şerif-i 'Ömerü'l-Fārūķ Rażıyullahu 'Anh

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. 'Adālet mesnediniñ serveri Fārūķ-ı a' zamdır
Hilāfetle velāyet mazharı Fārūķ-ı a' zamdır
2. Sebaķ-bağş-ı şeh-i İslāmiyāndır ol 'adāletle
Şerī' atle hükümet rehberi Fārūķ-ı a' zamdır

6: ğavş-i Bārī'dir: ğavs-i ā' zamdır Ü3, Ü4.

3. Tılısm-ı kudret-i Haqq'dır vücudı sırr-ı Mevlâ'dır
Künûz-ı genc-i hikmet gevheri Fârûk-ı a'zamdır
4. Habîb-i ekremiñ zî-mahremi bir sevgili yârı
Gazâlarda refâkat yâveri Fârûk-ı a'zamdır
5. Mu'în oldu du'â-yı fâhr-ı âlemle o İslâma
Gazâniñ istimâlet perveri Fârûk-ı a'zamdır
6. Şerî'atle haqîkat cem' olubdur zât-ı pâkinde
Velâyet ırzınıñ gerçek eri Fârûk-ı a'zamdır
7. Bu Fâik mücrimiñdir nâm-dâşı ol kerem-kânî
Tereddüsz şefâ'at âveri Fârûk-ı a'zamdır

19

Vaşf-ı Şerîf-i 'Oşman Zi'n-nüreyn Rażıyullahu 'Anh

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

1. Emîr-i kişver-i taht-ı hayâdır Hâzret-i 'Oşman
Mu'allâ-pâye-i tâc-ı etkıyâdır Hâzret-i 'Oşman
2. Tağarrüble Resûlullah'ın oldır şâlişâ yârı
Nedîm-i bezm-i şâh-ı enbiyâdır Hâzret-i 'Oşman
3. Odur müstecmi'-i âyât-ı furkân-ı kelâmullah
Me'ânî-i rumuza âşinâdır Hâzret-i 'Oşman

4. Şefî^c -i ehl-i îmân dest-gîr-i hâmilü'l-furqân
Cemî^c -i ehl-i hıfza muhtedâdır Hâzret-i ^c Oşman
5. Anı nûr-ı taqarrüb nûr-ı Kur'an maḥz-ı nûr itmiş
O nûreyn ile her dem rûşenâdır Hâzret-i ^c Oşman
6. Kemâl-i şer^c ile mülk eylemiş ser-menzil-i vaşlı
Velâyetle benâm-ı evliyâdır Hâzret-i ^c Oşman
7. N'ola cürm-i keşiriñ vār ise Fâik saña müjde
Şefâ^c at itmeğe Hâkḳ'dan ^c aḫâdır Hâzret-i ^c Oşman

20

Vaşf-ı Şerîf-i Hâzret-i İmâm ^c Alî Razıyullahu ^c Anh

Fâ^c ilâtün/ Fâ^c ilâtün/ Fâ^c ilâtün/Fâ^c ilün

1. Maḥrem-i râz-ı nübüvvidir ^c Aliyyü'l-murtażâ
Hem-dem-i sırr-ı hüviyyitdir ^c Aliyyü'l-murtażâ
2. Zerre olmaz pençe-i ḳudsisine ḳâf-ı cebel
Şîr-i Hâkḳ esrâr-ı ḳudretidir ^c Aliyyü'l-murtażâ
3. Vâriş-i sırr-ı şehenşâh-ı risâlet zâtıdır
Hâmil-i feyz-i ḫâḳîḳatdır ^c Aliyyü'l-murtażâ

4. Kişver-i taht-ı velāyet ıuıbuıuıñ tā-be-ebed
Başına bir tāc-ı devlitdir ‘ Aliyyü’l-murtażā
5. Şāh-ı merdān-ı velāyet nām-ı pāki sikkesi
Server-i mülk-i ıarıkatdır ‘ Aliyyü’l-murtażā
6. Maıv ider bir lem‘ a-i feyzi bu keşret zulmetiñ
Şeb-ıerāğ-ı kenz ü ğidditdir ‘ Aliyyü’l-murtażā
7. Yār-ı dā‘imle serir-i mülk-i ma‘nāda müdām
Mālik-i āğāz-ı vuşlatdır ‘ Aliyyü’l-murtażā
8. Şāh-ı sāhib-ceyş-i ehlullah ğavş-i Kirdigār
Tāc-baışā-yı fütüvvitdir ‘ Aliyyü’l-murtażā
9. Teşne-dilseñ eşk-riz ol Fāikā sirāb ider
Sākı-i kevşer-be-cennitdir ‘ Aliyyü’l-murtażā

21

Vaşf-ı Şerif-i Ğazret-i Mevlānā Kıddise Sırruhu

Fe‘ ilātün/ Fe‘ ilātün/ Fe‘ ilātün/Fe‘ ilün

1. Menem ol Dāver-i zib-āver-i evreng-i sühan
Zir-i ğükmümde olur Behmen Hüşenk-i sühan
2. Sāha-i rezmime Tüsı vü Nizāmı gelse
İdemez leşker-i nazmımla benim ceng-i sühan

3. Şevket-i nuṭḡumu görseydi iderdi lâ-büdd
Şābit ü Bākī'yi bir ḥarfile dil-teng-i sūḥan
4. Çok çekerdi hele mestāneliḡiñ bilse Nedīm
Şīre-i nazmım olur idi aña beng-i sūḥan
5. Görse Nābī baba bu cevher-i elfāzım ider
Sīne-i nazmına āvīze-i pālheng-i sūḥan
6. N'ola taḥḡīk-i ma'ānī için alsa şu'arā
İtseler bu lügat-ı nazmımı ferheng-i sūḥan
7. Kaşr-ı nuṭḡum ḡatı bālādır irişmez kimse
Atamaz revzene-i sözlerime seng-i sūḥan
8. Neydigin fehm ider elbette delik sīne olan
Nāy-ı ḡāmem ide ol demde ki āheng-i sūḥan
9. Bir kerem-kānınıñ evşāfını mīzān itdim
Kimdir āyā ki benimle ola hem-reng-i sūḥan
10. Kūṭb-ı ser-levḡa-i Ḥaḡḡ Ḥazret-i Mevlānā'nıñ
Feyz-i nuṭḡundan alır naḡş-ı dilim reng-i sūḥan
11. Şadr-ı evreng-i velāyetiñe anıñ vaşfı olur
Nāme-i nāmī-i elfāza zihī şeng -i sūḥan

11: şeng: Şirin ḡarekāt ve 'ar' ar ma' nāsına S1.(sürh ileidir.)

12. Zâtıdır mahrem-i esrâr-ı füyûz-ı vâhdet
Meşnevîsi sühân-ı ğaybla yek-reng-i sühân
13. Döndürür ‘aşk-ıla sükkân-ı semāvâtı daħı
Nağme-sâz olsa nedem vaşfi ile çeng-i sühân
14. Münkir-i kec-dehen de’b-i tarîķi olanıñ
Atılır top gibi hep üstüne tûfeng-i sühân
15. O meh-i evc-i kerâmâta o kim bir süzân
Tîre eyler başar-ı kalbin o şebreng-i sühân
16. Vaşfi bir mışķale-i feyz-i tesellîdir kim
Silinir âyine-i dilde olan jeng-i sühân
17. Ben kimim ol şeh-i aķtâbı alam ağzıma lîk
Ol dem ümmîddir lûtfuna serheng-i sühân
18. Nây-ı hâmem n’ola ‘acz-âver olur ise bu dem
Hâķķ temdiħini âĝâz idemez bâng -i sühân
19. Pây-ı fikret ne kadar tîz ü sebük-seyr ise de
Devr ider sâħa-i evşâfına ferseng-i sühân
20. Menzil-i medħi kücâ fehm-i tû Fâiķ çe-kücâ
Ķande o ķande derîn kec-ķadem leng-i sühân

18: bâng: Bâng şavt ma‘nâsına S1. (sürh ileidir.)

21. Oldı tennüre-i ihsanı meyân-bend-i ümîd
Geldi meydân-ı dilimden dönerek heng-i sühan
22. Hüdhd-i hâdî-yi eltâfına dökdüm yem-i eşk
Eyledim dâm-geh-i nazmımı nîreng-i sühan
23. Ola âvîze-i şâh-ı şecer-i ihsanı
Ravza-i hüsn kabul içre bu âveng -i sühan

22

Vaşf-ı Şerîf-i Seyîd Sa' de' d-dîn Cibâvî Kıddise Sırruhu

Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün

I

1. Tabîb-i sâlikân Loqmân'ıdır Sulţân Sa' de' d-dîn
Tarîkat derdiniñ dermânıdır Sulţân Sa' de' d-dîn
2. Ma' ârif cevheriniñ kânıdır Sulţân Sa' de' d-dîn
Kerâmet bahriniñ 'ummânıdır Sulţân Sa' de' d-dîn

II

1. Kıyâs olmaz o her bir zâta kûtb-ı evliyâdır bu
Maķâmı derk olunmaz şūfiyâ sırr-ı hafâdır bu
2. Şerâfetle benâm-ı evliyâ âl-i 'abâdır bu
'Aliyyü'l-murtażâ bürhânıdır Sulţân Sa' de' d-dîn

23: âveng: Âveng mu' allak aşkı ma' nâsma S1. (sürh ileidir.)

III

1. Ledün meyḥānesinden neşe' şalmış cümle āfāka
İçirmiş şerbet-i feyz-i ḥaḳīkat bu nice 'uşşāka
2. Mü'essir-i cezbe-i irşādı tezhibāt-ı aḥlāka
Kemālāt ehliniñ zīşanıdır Sulṭān Sa' de'd-dīn

IV

1. Olup rehber nice ehl-i sülūka 'aşk-ı ḥazretle
Cihād-ı ekber itmiş cünd-i nefse seyf-i himmetle
2. Taşarruf kişverine mālīk olmuş 'izz ü devletle
Velāyet taḥtınıñ sulṭanıdır Sulṭān Sa' de'd-dīn

V

1. Gürūh-ı evliyāniñ ser-bülendi ğavş-ı Bārīdir
Ne ḥālitdir ki elān cezbe-i bürhāni sārīdir
2. Cemāl-i gülşeniniñ 'āşığı Fāik-i hezārıdır
Ḳamu cān ehliniñ cānādır Sulṭān Sa' de'd-dīn

23

Vaşf-ı Şerīf-i 'Ömer İbnü'l-Fāriẓ Ḳuddise Sırruhu

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/Fe' ilün

1. Mazḥar-ı sırr-ı velāyet 'Ömer İbnü'l-Fāriẓ
Rehber-i rāh-ı hidāyet 'Ömer İbnü'l-Fāriẓ
2. Giydi meydān-ı şerī' atle ṭarīkat tācın
İtdi gāyetle ri'āyet 'Ömer İbnü'l-Fāriẓ

3. Ders-i ‘aşğdan nice esrâr-ı sülûk ehline hep
Luţf idüp kıldı rivâyet ‘Ömer İbnü’l-Fâriż
4. Sâlik olsa bu cihân halkı hemân irşâda
Aña eylerdi kifâyet ‘Ömer İbnü’l-Fâriż
5. Derk idüp salţanat-ı bâtını hükmüñ vermiş
Dâver-i taht-ı dirâyet ‘Ömer İbnü’l-Fâriż
6. Hâfız-ı hem-sebağ-i ‘aşğ olanlar didiler
Şağf-ı ma‘ nâda bir âyet ‘Ömer İbnü’l-Fâriż
7. Aldı ser-menzil-i a‘ lâyı bidâyetde olup
Vâşıl-ı feyz-i nihâyet ‘Ömer İbnü’l-Fâriż
8. Nâme-dâşımdır o çün mücrim isem de yâ n‘ ola
Fâik’i itse himâyet ‘Ömer İbnü’l-Fâriż

24

Der-vaşf-ı Şalâd-ı Melâmiyye ‘Ömer Sikkîni Kıddise Sırruhu

Fâ‘ ilâtün/ Fâ‘ ilâtün/ Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilün

1. Seyf-i bürhân-ı ma‘ ânî ‘Ömer-i Sikkîni
Pîr-i ‘ irfân-ı nihânî ‘Ömer-i Sikkîni

2. Sākī-i meykede-i cezbe-i ‘aşk olmuş idi
Kandırup teşne-i dilānı ‘Ömer-i Sikkīnī
3. Şūreti sīrete tebdil ile irşād iderek
Hān-ķāh itdi cihānı ‘Ömer-i Sikkīnī
4. Nazar u nuṭķ-ı şerīfi ile yaḥşı itdi
Ķatı çok ḥāli yāmānı ‘Ömer-i Sikkīnī
5. Bildi ‘uşşāk-ı Hūdā tābe kıyāmet dikdi
Sāḥa-i ‘aşka nişānı ‘Ömer-i Sikkīnī
6. Oldı ifrād-ı Melāmiyye’nin ol şems-āsā
Maṭla‘-ı feyz-i ‘ayānı ‘Ömer-i Sikkīnī
7. Kesdi tār-ı emel-i ḥubb-ı sivāyı nazarı
Ķoymadı dilde gümānı ‘Ömer-i Sikkīnī
8. Server-i taḥt-ı himem olmağ-ıla olmuş idi
‘Āşıkın cāy-ı emānı ‘Ömer-i Sikkīnī
9. Kesmem ümīdimi elbette ider luṭf u himem
Fāik’in cān u cenānı ‘Ömer-i Sikkīnī

Medh-i Şerîf-i Beşiktaşî Yahyâ Efendi Kıddise Sırruhu

Fâ' ilâtün/ Fâ' ilâtün/ Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

I

1. Ey serîr-i kaçır-ı ' irfân u kerâmet serveri
Kâbzâ-i teşhîriñ olmuşdı velâyet kişveri
2. Ğıbta-fermâ-yı melekdir çâkeriniñ her biri
Bende olmuş hep zamânında saña ins ü perî
3. Şimdi rûhânyetiñ olsa müderris var yeri
Ey gürûh-ı ehl-i derdiñ müşfik ü raḥm-âveri

II

1. Çünkü Yahyâ olmuş ismiñ kılmış ihyâ himmetiñ
Râh-ı Hâkḳ' da bezl olup sellâ ki cûd u ni' metiñ
2. Enver itmiş feyz-i Hâkḳ şems-i münîr-i devletiñ
Nûra ğarḳ itdi Beşiktaş' ı zıyâ-ı ref' etiñ
3. Ma' nevî luḫfuñla yâd itseñ nola bu çâkeri
Ey kamu muḫlişleriñ her dem mu' in ü yâveri

III

1. Sâye şaldıḳda Beşiktaş'a vücûduñ bî-gümân
Ehl-i zikriñ tıfl-ı ḳalbi açdı tevhîde dehân
2. Feyz-i nuḫkuñ sâḳî-i irşâd olunca ol zamân
Cür' a-nûş oldu Ledün meyḫânesinden ' aşıḳân
3. Sen bu keyfiyyetle râm itdin nice ser-keşleri
Bunca müddet zümre-i ' uşşâḳın oldım rehberi

IV

1. Geh Yoros' da geh Beşiktaş' da mukîm olmuş idiñ
Zevḳ-i vaḫdetle ser-â-pâ nûr ile dolmuş idiñ

2. “Künt-i kenz” esrârına maḥrem olup bulmuş idiñ
Hâşılı keşretde vaḥdet sırrını duymuş idiñ
3. Gülşen-i irşâda vermişdin o dem zîb ü ferî
Gül cemâliñ bülbül itmişdi seniñ ‘âşıkları

V

1. Vâkıf-ı sırr-ı ḥaḳîḳat itdi zâtıñ Zü’l-celâl
Sâlikâna “men ‘aref” dersin oḳutdun bi’l-kemâl
2. Âsitâniñ bekleyenler itdi terk-i kıl ü ḳâl
‘Azm-i Lâhut ideli old velî çok mâh u sâl
3. Bâṭınî olsan ‘aceb mi şeyh-i sâlik perveri
Şol ki muḥlişdir olur Billâhi luṭfuñ maḫharî

VI

1. Rûḫ-ı pâkinden i‘ânet istiyor bu ḫaste dil
Sâilim deryûze-i iḫsâna geldim öyle bil
2. Bâṭınımdan bu ğubâr-ı miḫnet-i vâlâmı sil
Öyle dil-şâd eyle kim hiç ḳalmaya bir ḳâl ü ḳıl
3. Olmaya ḫubb-ı sivâniñ künc-i dilde bir yeri
Himmetiñle istikâmet-i râhınıñ ola eri

VII

1. Fâiḳ-i ğam-dîdeyi luṭfuñla şâdân eyle gel
Nûr-ı ‘aşḳ-ı ma‘nevîden behre iḫsân eyle gel
2. Her ne denlü mücrim ise ‘afva şâyân eyle gel
Ḫâne-i ḳalbiñ fûrûĝ-ı şems-i ‘irfân eyle gel
3. ‘Avn-i rûḫâniyyetiñle ḳıl anı ğamdan beri
Ey olan feyz-i velâyet şadrınıñ bâlâ-teri

**Terci‘ -i Bend-i Müsemmen Ber-uslûb-ı Şûfiyâne Der-vaşf-ı Hâzret-i Şeyh Aḥmed-i
Câmî-i Zindefil Ez-ekâbir-i Nakşibendiyye**

Fâ‘ ilâtün/ Fâ‘ ilâtün/ Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilün

I

1. Ey olan sâgar-keşân-ı ehl-i ‘ıyşîñ me‘meni
Bunca demdir âsitânıñdır ḥayâlim meskeni
2. Cân gibi gözden nihânsın gözlerim gözler seni
Mest-i maḥmur-ı firâķım ķıl rehâ cân u teni
3. Sâķî-i fermân-beriñ yâ ķandedir yok mı ķanı
Neş‘e-yâb olsa n’olur bu rû-siyeh mücrim denî
X. Sensiñ ‘ işret-gâh-ı dehriñ ķünkü sırr-ı rûşeni
Şeyḥ Câm’iñ bâdesinden cür‘a-nüş eyle beni

II

1. Bu ḥarâb-âbâda âbâd olmağa üftâdeyim
İntizâr-ı bezmiñ ile ‘ işrete âmâdeyim
2. Ḥarf-i ķîl ü ķâli bilmem bir derûnı sâdeyim
Sâgar-ı iḥsânıma ḥasret-keşim dil-dâdeyim
3. Şûfiyim gerçi velî her dem esîr-i bâdeyim
Serseri meclis-be-meclis gezmedim âzâdeyim
X. Sensiñ ‘ işret-gâh-ı dehriñ ķünkü sırr-ı rûşeni
Şeyḥ Câm’iñ bâdesinden cür‘a-nüş eyle beni

III

1. Geçmiyor mı hiç niyâz u nâzın ey ḥulķı ḥasen
‘ Arşa-i ‘ âlemde maḥv olmaķ revâ mı bunca ten

* 26: Derkenar Ü1, Ü2.

2. Eylediñ der-beste hep meyhâneyi bilmem neden
Dest-i hırmân böyle olsun mı ebed şahbâ şiken
 3. Eyle gel üftâde-gânın qalbini âbâd u şen
Devr idüp peymâneler meclisde ref' olsun mihen
- X. Sensiñ ' işret-gâh-1 dehriñ çünki sırr-1 rüşeni
Şeyh Câm'ın bâdesinden cür' a-nüş eyle beni

IV

1. Bezm-i ' aşkın sensiz ey kân-1 kerem bir râhı yok
Neyleyem ol ' ıyş1 kim anda şeb-ârâ mâhı yok
 2. Tâ-be-key bu ğam şebi bir lahza şubh-gâhı yok
Bu ne sırdır kimse bilmez bilse de efvâhı yok
 3. Tekye-gâh-1 ' âlem içre kimsenin hiç âhı yok
Yokladım küy-1 hârâbatı dağı âĝâhı yok
- X. Sensiñ ' işret-gâh-1 dehriñ çünki sırr-1 rüşeni
Şeyh Câm'ın bâdesinden cür' a-nüş eyle beni

V

1. Nice bir rû-püş olursun hüşnüne aşdıñ niqâb
Teşne-diller cüy-bâr-1 luţfuña eyler şitâb
 2. Câmıñ ol hum mülleri hep oldı mı ' ayn-1 serâb
Qalmadı mı yâ o demden bir içim sâĝar şarâb
 3. El-kerem ey ze'l-kerem mesûlüme gel ver cevâb
Dem bu demdir olmasun laht-1 ciĝer besdir kebâb
- X. Sensiñ ' işret-gâh-1 dehriñ çünki sırr-1 rüşeni
Şeyh Câm'ın bâdesinden cür' a-nüş eyle beni

VI

1. Dest-i cüduñ incilâ-sâz eylesün âyinemi
Şâf idüp silsün süpürsün bu sarây-1 sînemi
2. Qalmasun dil-hânesinde mâ-sivânın hiç ğamı
Hâlet-efzâ ola vicdânımda sırr-1 âdemi

3. Neş'e-i feyzinle huşyâr eyle gel bu sersemi
Ey bu bezmin kıandesin gel şâhib-demi
X. Sensiñ ' işret-gâh-ı dehriñ çünkü sırr-ı rüşeni
Şeyh Câm'ın bâdesinden cür' a-nüş eyle beni

VII

1. Gerçi ben nâ-kâbilim ammâ ki kâbilidir eger
Mevhibetle kâbiliyyet-bağışın eylesen nazar
2. Her ne denlü şadr-ı aḥfâda olursan cilve-ger
Sırr-ı kalbim âşinâdır gizli yollardan sezer
3. Kaḫre denlü sen kerem-meşrebden olsa behre ver
Bu ḥumâr-âlûde Fâik'den giderdi derd-i ser
X. Sensiñ ' işret-gâh-ı dehriñ çünkü sırr-ı rüşeni
Şeyh Câm'ın bâdesinden cür' a-nüş eyle beni

27

Der-vaşf-ı Şerif-i ' Aziz-i Müşârü'n-ileyh

Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün

1. Velâyet mülkünün ḥâkânı Yaḫyâ-yı Beşiktâşî
' Ulüvv-i menzilet sulṫânı Yaḫyâ-yı Beşiktâşî
2. Himem-sâzı ma' ânî ehl-i derdiñ derdi dermânı
Gürûh-ı ' âşikân Loḫmân'ı Yaḫyâ-yı Beşiktâşî

3. ‘Atā-pīşe-i germ endîşedir ey sâlik-i âgâh
Künûz-ı kenz-i himmet-kânı Yaḥyâ-yı Beşiktâşî
4. Gülistân-ı füyûz-ı ma‘nevîniñ ‘aşq-ı hazretle
Olunca bülbül-i nâlânı Yaḥyâ-yı Beşiktâşî
5. Nice ğarq-âb-ı cürmi eylemiş sâhil-res-i irşâd
Velâyet bahriniñ ‘ummânı Yaḥyâ-yı Beşiktâşî
6. Olup iqlîm-i serbest-i fenâfillâhı bi’l-tevfîk
Beḳâbillahda olmuş fâni Yaḥyâ-yı Beşiktâşî
7. Nüfûz-ı feyz-i cûd-ı nuḡ-ı pâkiyle nice demler
İdüp ihyâ hezârân cânı Yaḥyâ-yı Beşiktâşî
8. Şalar dest-i himemle mehd-i âmâliñ seniñ Fâik
Kerem-kâr olmada âlânı Yaḥyâ-yı Beşiktâşî

28

Vaşf-ı Şerîf-i Ḥazret-i Sezâyi Efendi Edirnevî Ḳuddise Sırruhu

Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün/Mefâ‘îlün

1. Ṭarîḡ-i Gülşeni’niñ ğonçe-i gül-büy-i ‘irfânı
O gülzârîñ hezâr-ı çeḡçe-ârâ-yı hoş elḡânı
Velâyet ‘arzınıñ gerçek eri hem merd meydânı
Sezâyi ḡazreti ol pîr-i kâmil-i ḡuṡb-ı Rabbâni

2. Hezārān nā-murādı himmetiyle ber-murād itmiş
Çekip ehl-i sülûku sübhâ-i irşadı şād itmiş
Gürûh-ı etķıyâyı feyz-i Hakk’la izdiyād itmiş
Sezāyi hāzreti meydān-ı ‘aşkıñ pîr-i devrānı
3. Fetil-i cezbese bî-hadd çerāğı çün uyandırmış
Ledün meyḥānesinden cām şunmuş hep şulandırmış
‘Aṭāş-ı ehl-i ‘aşkı cūy-bār-ı ‘aşka kandırmış
Sezāyi hāzreti sākî şarāb-ı feyz-i Yezdānî
4. O devrinde nedem nabz āşinā-yı sālīkān oldu
Deri dārü’ş-şifā-yı derd-mend-i ṭālibān oldu
Ṭabīb-i ma‘nevî Loķman-ı vaķt-i ‘āşıkān oldu
Sezāyi hāzreti ehl-i derdiniñ derdi dermānı
5. Fenāfillah ile fāni olup feyz-i ḥaķīķatden
Künūz-ı “künt-i kenz”e mālīk olmuş sırr-ı vaḥdetden
Urūb dem nice demler Fāiķā ğayb-ı hüviyyetden
Sezāyi hāzreti seyr-i beķābillah-ı sulṭānı

Vaşf-1 Şerîf-i Hâce Rızâü'd-din ve Maḥdûmeş Hâce Muhammed Şiddîkî'l-meşhûr
Bâ-İbnü'n-Neccâr Kâddes-allahü Sırrahum Es-settârü'n-Nakşbendî

Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün

I

1. Murâdîñ sâlikâ feyz-i tarîkat ise hemvâre
Gözet dil-ḥânesin her dem şaşkın yol verme 'ağyâre
2. Yeter sermâye-i nakd-i 'ömür-ile gezme âvâre
İriş bâzâr-ı fırsat var iken maḥşûd olan kâre
X. Ḥarâb-âbâd-ı beyt-i kalbini sa' y eyle i' mâre
Teveccüh eyleyüp rûḥ-ı şerîf-i İbn-i Neccâre

II

1. Beşiktaşî cenâb-ı ḥâzret-i ḥâce Rızâü'd-din
Şeref-baḥş-ı serîr-i şadr-ı irşâd oldı bi't-temkîn
2. Velâyet kişverinde olmuş el-ḥaḳ şâh-ı 'adl-âyîn
'Adâd-ı etḳıyâyı eylemiş müjdâd bâ-telkîn
X. Buṭunda pîşvâdır rûḥ-ı pâki ehl-i ikrâre
Şunûf-ı evliyâdır böylece hep İbn-i Neccâre

III

1. Anıñ necl-i necîbi Şeyḥ-i Şiddîk pîr-i şoḥbitdir
Gürûh-ı 'âşîkân ser-tâc-ı şâh-ı mülk-i himmitdir
2. Şaşkın şanma anı sen zâhidâ me'lûf-ı keşritdir
Semâvât-ı ḥaḳîkâtde hümâ-pervâz-ı vaḥditdir
X. Yapılmaḳsa merâmiñ gel rızâya düşme efkâre
Yüzüñ sür ravza-gâh-ı Şeyḥ Şiddîk İbn-i Neccâre

I/1: hemvâre: bil çâre Ü3,Ü4.

IV

1. Cüyüş-ı nefsi seyf-i hoş der-i dem ile maḫhūr it
Şafā-yı ḫalvet-i der-encümenle rūḫı manşūr it
2. Ḥırāmān ol nazar hem ber-ḫademle ḫalbi ma‘ mūr it
Derūnuñ yād-gird ü bāz-geşt itmekle pūr-nūr it
X. Yapıl vīrāne gezme pek şarıl dāmān-ı aḫrāre
Devām it erre-i zikr ile işr-i İbn-i Neccāre

V

1. Vużū-sāz-ı ‘ubūdiyyet olup ‘ayn-ı şerī‘ atden
Dem-ā-dem neşe’-yāb ol sāḫi-i ḫoş-bezm-i vaḫdetden
2. Göñül sevdā-perest sāḡar-bedest olsun ḫakīḫātden
Hemāndem müşkiliñ ḫall it dü-pīrān-ı ḫarīḫātden
X. Serāy-ı şadr-ı sīnen sil süpür āmāde ḫıl yāre
Yapıp ḫaşr-ı dili ‘arz-ı derūn it İbn-i Neccāre

VI

1. “Künüz-ı kenz”-i irfān u ḫaḫāyık Ḥaḫḫ velīsidir
Tezekkürle Cenāb-ı Ḥazret-i Ḥaḫḫ’ın celīsidir
2. Rızā vü Şeyḫ Sıddīḫ mürşidānıñ severīsidir
Göñül āşüfte vü irşādı olmuşdur enīsidir
X. Liyāḫat yok dil-i māfi’z-zamīri līk izḫāre
Ḥavāle eyledim ervāḫ-ı pāk-i İbn-i Neccāre

VII

1. Rızā-yı gülniḫal zībā gülistān Nakşibendīdir
Gül-i şad-berg-i sırrı Ḥazret-i Şıddīḫ Efendidir
2. Bu nazm-ı dil-güşāyı söyleden bi’z-zat kendidir
Dü güş-ı Fāiḫ’a telḫīni luḫfundan bu pendidir

X. “Yapış dest-i himemle tîşe-i efkâr u ezkâre
Bi-ḥamdillah mürîd-i ḥâliş oldıñ İbn-i Neccâre”

30

**Bin İkiyüz Yedi senesi Beşiktaş Sahil-serây-ı Hümâyununda Binâ Buyrulan Kaşr-ı
Cedîd Münâsebetiyle Bahariyye Tarzında Teşrifiye Takdîm Olunan Kâsidedir**

Mef' ulü/Mefâ' ilü/Mefâ' ilü/Fe' ulün

1. Açıldı yine ḫâlî' -i ğam-kâr-ı Beşiktaş
Sa' d oldı hele kevkeb-i seyyâr-ı Beşiktaş
2. Reşk-âver-i bâğ-ı İrem olmağda nazâr kııl
Zeyn oldı çemen şaffına ezhâr-ı Beşiktaş
3. Zîb-âver-i destâr-ı cüvânân-ı zamândır
Bâş üzre gezer gonçe-i bî-ḫâr-ı Beşiktaş
4. Ferdâ elemiñ çekmez o kim bir nazâr itsin
Def' -i ğam ider lehçe-i kühsâr-ı Beşiktaş
5. Ancak şu kadar var ki ider 'âşıkı pâ-mâl
Her laḫzada ḫübân-ı cefâkâr-ı Beşiktaş
6. Mürġânını sevdâya şalar nağmesi güyâ
Eṭfâlî de bir bülbül-i gül-zâr-ı Beşiktaş

29/X: efkâr u ezkâre: ezkâra hemvâre S1.

7. Bir dürr-i girân-ıqadr ü bahâdır ki alınmaz
Naqqâd-1 cihân olsa ħarîdâr-1 Beşiktaş
8. Vâr anda Ĥüdâ'nın nice meşhûr velîsi
Olsam ne 'aceb ben de şenâ-kâr-1 Beşiktaş
9. Ol kuţb-1 Ĥüdâ Ahmed-i Tûrânı birisi
Fâtihle gelip oldı nigeĥ-dâr-1 Beşiktaş
10. Yaĥyâ-yı Beşiktaşî olup medfen-i ħâki
Nûrundan alır pertevi envâr-1 Beşiktaş
11. Ez-cümle daĥi Şeyĥ Rızâ ĥazretidir kim
Vaqtinde idi ĥâce-i aĥrâr-1 Beşiktaş
12. Olmaĥda bu ervâĥ-1 muĥaddesle feyz-nâk
Her kim ki seĥer-gâĥ ola bî-dâr-1 Beşiktaş
13. Ol rûtbe laţîfdır ki ne dem yâdıma gelse
Şevĥ-âver olur tab'ıma güftâr-1 Beşiktaş
14. Mânend-i behişt itdi ĥuşûşan anı şimdi
Ĥaşr-1 şeh-i vâlâ-yı nev-âşar-1 Beşiktaş
15. Şâhenşeh-i dâra ĥıdem ü Meĥdî-i 'aşrîñ
Ref' oldı ĥudûmüyle hep ekdâr-1 Beşiktaş

11: daĥi: biri Ü3, Ü4.

16. Hākān-1 bülend mertebe gerdün-1 azamet kim
Ednā himemi eyledi i'c mār-1 Beşiktaş
17. Sulţān-1 kerem-pīşe Selīm Hān-1 cihānıñ
Balīde olup pāyına ruhsār-1 Beşiktaş
18. 'İyd eyledi teşrīf-i hümāyunu duyunca
Giydi o yeşil cāmesin eşcār-1 Beşiktaş
19. Hep yollara düşdi işidüp maqdem-i pākiñ
Geldi yüzini sürmeye enhār-1 Beşiktaş
20. Almağa selāmın o şehin reh-güzerinde
Şaf-beste gül ü lāle vü gülzār-1 Beşiktaş
21. Ol zıll-1 Hüdā pertev-i şems-i hulefānıñ
Pür-şevk-1 kudümüyle şeb-i tār-1 Beşiktaş
22. Dād-āver-i Hüsrev-i huşemā server-i 'aşra
Gerçi benim ammā ki güneh-kār-1 Beşiktaş
23. Perverde-i in'c ām ü kerem-dīde kuluñdur
Lāyık mı ola böylece ğam-hār-1 Beşiktaş
24. Hıdmetde muķīm olmuş iken bir nice eyyām
Olsun mı şehā sākin-i bī-kār-1 Beşiktaş
25. Ey Yūsuf-1 Mışr-1 himem ü şāh-1 kerīmim
Beytü'l-hāzen oldu baña bu dār-1 Beşiktaş

26. Şallanmada dest-i ğam ile mehd-i murādım
Doğmağda baña günde bir efkâr-ı Beşiktaş
27. İmdādıma Hızır-ı himemiñ sâye şalarsa
Cennet görünür ‘aynıma dīdār-ı Beşiktaş
28. Tıfl-ı dil-i maḥzūnımı şād eyle kerem kı
Hep reşk ideler luḫfina aġyār-ı Beşiktaş
29. İtdi süḫāniñ ḫālīni ma‘lūm-ı hümāyun
Ġayrı yeter ey Fāik-i nā-çār-ı Beşiktaş
30. Demdir ki ḫimāyet ider ol dāver-i devrān
İtmez seni şimden gerü ğam-kār-ı Beşiktaş
31. Āmin diye sükkān-ı semā başla du‘āya
Da‘vetini itdikce du‘ā-kār-ı Beşiktaş
32. Yā Rab nice şehzāde-i ‘ālī ile şād it
Pür-sūr-ı hümāyun ola her bār-ı Beşiktaş
33. Şalsın o şehiñ sâye-i ‘adli bu cihāna
Geldikce dile lafza-i güftār-ı Beşiktaş

Biñ İkiyüz Ondört Tārihinde Bir Qazıyye Zımnında Taqđım Olunan Qasidedir*

Mef' ūlü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Hāmem kemāl-i hüzn-ile hālim beyān ider
Nāmım sevād-ı vechi bu yüzden ' ayān ider
2. Ta' cız iderse var yeri bāb-ı ' adāleti
Dehriñ bu eski ' ādetidir bī-kesān ider
3. Mecrūh-ı hār-ı miḥnet olan şubḥ u şāmda
Bülbül mişāli bāğ-ı cihānda figān ider
4. Dil-sır iderse nān-ı keremle bu çarḥ-ı dūn
Zehr ü sitemle der- ' aqab ol imtinān ider
5. Bāğ-ı dehirde şarşar-ı ğamdan meded meded
Berg-i dirāht-ı ṭab' ımı her dem ḥazān ider
6. Cevr-i ḥadeng-i ṭālī' -i nā-sāz-ı bī-amāna
Qaddim kemān ve sīnemi her dem nişān ider
7. Şems-i murād ric' at ider ṭālī' olsa da
Çarḥ-ı emelde kevkeb-i bahtım qırān ider

* 31: Qaşide-i räiyye der-vaşf-ı Sulṭān Süleymān Hān-ı şāliş Ü3,Ü4.

8. Yazmış egerçi şafha-i pîşâne tâ ezel
Taqdîr-nüvis-i kâtib-i kudret beyân ider
9. Cürmüm vār ise ‘afv u kerem ehl-i cürmedir
‘Afvıyla yok mı sünnet-i peygamberân ider
10. Ayâ bu kâr-hâne-i dehr içre yok mıdır
İksîr-i luḫf u merḫametiñ rây-gân ider
11. Ey dil yeter bu sūziş-i dille bu iştiḳâ
Şâh-ı cihân luḫfi saña bî-gümân ider
12. Derd-i derûnuñ ‘arz idegör bâb-ı ‘adline
İmdâd-ı raḫm u şefḳatini ol hemân ider
13. Dehrin şeh-i benâmı Yūsûf-ı şiddîkı zâtıdır
Yâ‘ḳub-ı hüzn-i ḳalbini ol şâd-mân ider
14. Tûbâ-nihâl-i maḫlabına şüphesiz seniñ
Sîmurğ-ı Ḳâf-ı merḫameti âşiyân ider
15. Ser-çeşme-i şehân ki ‘ayn-ı ‘inâyetiñ
‘Aḫşân-ı ehl-i derde dem-â-dem revân ider
16. İtmiş Ḥudâ anı ism-i ‘azîz mażharı
Ḥıfz u ḫumâya zâtını şaḫib-dilân ider
17. Sermâye-i keremde aña vār dîn-i ‘adîl
Bâzâr-ı sūd-mend-i cihânda ziyân ider

18. Çekmez zebân-1 keffe-i mîzân-1 medhini
Naqqâd-1 çarh cevher-i medhiñ girân ider
19. Khand-1 nebât-1 vaşfını evşâfa başlasa
Tûtî-i tab^ç -1 şâ^ç iri şîrîn zebân ider
20. Şâhenşeh-i benâmiña Selîm Hân-1 şâlişîñ
^ç Âlem zamân-1 ma^ç deletin hîrz-1 cân ider
21. Eşheb süvâr-1 ma^ç delet oldıkca dem-be-dem
Şefkatle cûd u merhameti hem-^ç inân ider
22. Riso-yı bikr-i fikri murâd itse her ne dem
Âteşle âbı ya^ç ni hemân tev'emân ider
23. Sükkân-1 ^ç arş-1 ^ç âlem-i bâlâda ol şehiñ
Zâtıyla şimdi mefhar-1 Osmâniyân ider
24. Bir şâh-1 Cem gulâm-1 Sikender-tüvân kim
Çîn ü Hıttâ'da reşkiñi Hâkâniyân ider
25. Kuhl eyler idi pây-1 gubârıñ şeh-i ^ç Acem
Bulsa semend-i na^ç liñ anıñ sürmedân ider
26. Ey şeh-i yâr melce'-i ^ç âlem yeter kuluñ
Cevr-i felekle eşk-i dü-çeşmiñ revân ider

27. Sil dest-māl-i ma^ç deletiñle gözüm yaşın
Nuşretle zāt-ı pākiñi Hāḫḫ şād-mān ider
28. Sensin cemāl-i ma^ç rifete zīb ü fer veren
ç Adliñ zülāli ḫāşılı piri civān ider
29. Ehl-i kemāle cevher-i ç adliñ verir fūrūğ
Ḳaşr-ı murādı pertev-i nuṭḫuñ ç ayān ider
30. İrse dimāğ-ı cāna nesīm-i nüvāzişin
Ḳalb-i ḫazini ravza-i bāğ-ı cinān ider
31. Bir nīm-nigāh-ı şefḫatiñ ey gülşen-i kerem
Deşt-i ḫarābe-zār-ı dili gülistān ider
32. Minnet Ḥudā'ya kān-ı teraḫḫum arar mıyım
Her dem ki şadr-ı sīne-i pākiñ mekān ider
33. Maḫrūm-ı feyz-i merḫamet olmaḫ revā mıdır
Derd ehli bāb-ı ç adlini cāy-ı emān ider
34. Ḳalmaz fezā-yı ğamda açıḫda bu çākeriñ
Ümmīd-i luṭf u ma^ç deletiñ sāye-bān ider
35. Besdir du^ç āya başlayalım Fāikā yeter
Şol bir du^ç ā ki ḫüzn ile maḫzūn dilān ider

28: ma^ç rifet: ma^ç delet Ü3, Ü4.

36. Hıfz eylesin vücūdını halka ne dem ki Hakk
Gāh āşikāre lutfını gāhi ʿ ayān ider
37. Maḫhūr u pāy-māli ola dem-be-dem müdām
Yaḫşı yüzinden aña eger kim yamān ider

32*

Berāy-ı Midḫat-i Nūrullah Paşa

Mefāʿ ilün/Mefāʿ ilün/Mefāʿ ilün/Mefāʿ ilün

1. Der-i devlet meʿāb-ı yāre yüz sürmekde nāz itdim
Sürüldüm dergehinden ben o dem ki keşf-i rāz itdim
2. Nola mehcūr isem ḫurb-ı nazardan tesliyet buldum
Bu yüzden ḫükm-i taḫdīr ile kesb-i imtiyāz itdim
3. Zemīn-i sıḫḫate naḫd-i cerāyim düşmez ammā kim
Ḫabāḫat itmedim dirsem yalandır ben biraz itdim
4. Cefā gördükçe teşbīh eyledim bu çarḫ-ı nā-sāzı
Bu luʿ bet-gāhda gūyā ki zann-ı şīşe-bāz itdim
5. Gücendirdim bu gönlüm şūḫımı zīrā rakīb oldı
Nedem ḫubb-ı ḫaḫīḫi ile maḫlūt-ı mecāz itdim

* 32: Derkenar Ü1,Ü2.

6. ‘Aṭā-yı vuşlatından eylemem kaç’ -1 ümīd olmaz
Rakīb-i kec-ḥayālin ḥīlesinden iḥtirāz itdim
7. Mezāhirden bu ‘ālem sırr-1 esmā oldığıñ bildim
Taḥayyül eyledikce geh nişīb ü geh firāz itdim
8. Atıldım dest-i āzār-1 felāḥanla çü seng-āsā
Nişān-gāhım velī dergāh-1 da‘ vāt-1 niyāz itdim
9. Beni sırr-1 ḳader bir bezm-i ḥāşü’l-ḥāşa sevḳ itdi
O bezm-i ḥāşı zāt-1 baḥta tāk-1 ihtizāz itdim
10. Göñül bir per-şikeste murğ iken ğurbet niḥālinde
Anı ben şayd-gāh-1 tesliyetde şāh-bāz itdim
11. Ferah-res oldı zīr-i iltifātı bir kerem-kārıñ
Girībānın olup ferdā ğumūmuñ şıḳ-boğāz itdim
12. Zimām-1 iḥtiyār-1 ṭab‘ ımı aldı yed-i luṭfi
Zemīn-i medḥine esb-i sūḥanla türk-tāz itdim
13. Çekince baḥr-i nazma fülk-i temdīhiñ o zīşānıñ
Çekīde ḥāmeden ta‘ bīr-i nevre bād-bāz itdim
14. Bu dem bir āşaf-1 Cem-cāhıñ evşāfiñ idüp tezyīn
‘Arūs-1 ṭab‘ ıma techīz-i ma‘ nāyı cihāz itdim
15. Debīr-i ḥāme-i ḥāṭır şenā-perdāzı oldıkda
Anı ‘arz-1 ḥuzūr-1 āşaf-1 bende-nüvāz itdim

16. Ne āşaf bir vezīr ibnü'l-vezīri kilik-i nazmımla
Yāzup ser-şafha-i dīvāna şimdi zīb-sāz itdim
17. Müşīr-i kadr-dān u kām-bağş-ı 'ācizāndır kim
Kerīm ibnü'l-kerīm elķābını 'üvān-tırāz itdim
18. Sīpihr-i bende-perver ya' ni Nūrullah Paşā'nıñ
Ki cūdı pertevinden nūr-ı luţfuñ ittiḥāz itdim
19. Kerīmü'l-menķibet düstūr-ı zī-fiṭnat ki zātında
Nizāmü'l-mülk içinden zāt-ı pākiñ imtiyāz itdim
20. Zemistān-ı derūnum berd-i ğurbetle müşevveşken
Ser-ā-pā cūy-bār-ı iltifatı ile yaz itdim
21. Cüvān-ı ṭab'ımı gülşen-serāy-ı ḥulķı vaşfinda
Mişāl-i naḥl-i gül bir ser-bülend ü ser-firāz itdim
22. Cihān evşāf-ı pāki ḥüsnüne dil-dāde olsun hep
O Maḥmūdü'l-ḥiṣāle şāhid-i nazmım Ayāz itdim
23. Sitāyiş-gerde-i in'āmına dil-sīr idince tā
Zebān-ı ḥāmem 'ömrüm olunca ana bāz itdim
24. Oķutdum şāh-beyt-i nām-ı sāmīsiyle kaçdile
Ḥasūd-ı bed-fikārı reşkle tāk-güdāz itdim

25. Hudāvendā kerīmā kân-bahşâ ‘ âtıfet-kārā
Eyâ düstūr-ı ekrem mükrem oldım i‘ tizâz itdim
26. Beni ‘afv eyleyüp ıtlâkı̇m emri geldiği anda
Serian dü kaşidem şimdi fırsat ittihâz itdim
27. Dü ‘ıyd oldı biri luţfuñ biri ıtlâk-ı aķvemdir
Sürürumdan çeküp bu rişte-i nazmım dırâz itdim
28. Egerçi kâfiyem teng ise de ıtab‘ -ı zamân-âsâ
Velî vaşf-ı güziniñ ben ne bisyâr ü ne az itdim
29. Değildir lâf-ı şâ‘ ir metn-i ‘adliñ şerhi câizdir
Yâzup şerh eyledim nazm ehline ders-i cevâz itdim
30. Kûmâş i‘ tibârîñ kat-be-kat berdüş-ı fahr oldı
Şafâ vü tesliyet peygülesinde ihtifâz itdim
31. Siyeh zânû-yı esb-i hâmeyi sürdüm hulûş üzre
Şenâ cevlâmı ile râh-ı rasta ictiyâz itdim
32. Ne denlü şâ‘ ir-i mu‘ciz-sühân olsam da ben ammâ
Edâ-yı Hâkķ-ı temdihinde hâl-i i‘ ticâz itdim
33. Ben ibtâl eyledim Fir‘avn-i âlâm-ı cihân sihriñ
‘Aşâ-yı iltifâtîñ ittikâ-yı irtikâz itdim
34. Atup kavş-i sühandan pûte-i vaşf-ı güzininden
Hüdeng-i fikretim ârâm-gâhiñ irtizâz itdim

35. Penāh itsün felekde tāb-1 ğamdan yaĝsun gelsün
Sühān-sencān-1 dehre sāye-i luṭfuñ melāz itdim

33

Velehū

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Süṭür-1 medd-i medhiñ rişte-i lū'lūya beñzetdim
Mezāmīn ü nikātı ḥarf-be-ḥarf dizdim muḥāz itdim
2. Sühān mensī iken ṭab' imda şimdi ḳand-i vaşfiñla
Anı ṭuṭı gibi şirīn-zebān u dil-nüvāz itdim
3. Zebān rencūr-1 ḥār-1 cevri iken temdiḥ-i feyziñle
Gülistān-1 sühānda bülbül-i naĝme-ṭırāz itdim
4. Süleymān-1 zamāniñ bir vezīri āşaf-ārāsın
Ḥayālim hüdhüdün dīvān-1 elḳābında bāz itdim
5. Şebistān-1 fikārım midḥatiñ nūriyla enverdir
Zıyāsın görmeyen her kec-nigāha şu' le-sāz itdim
6. Benim ol Fāiḳ-i ḥalḳa-begūş-1 'abd-i muḥlis kim
Du' ā-yı devletiñ her demde miḥrāb-1 namāz itdim

7. İcâbet ‘ arzıma tîr-i dil atdım pîş-rev kıldım
Kemân-ı sîneden âheng-i da‘ vâtîñ hicâz itdim
8. Be-ħaqq-ı Şâh-ı Mürsel her umûrunda muvaffaq ol
Mücübü’s-sâilîn dergâhına böyle niyâz itdim

34

**Berây-ı Şulhiyye ve Ber-evşâf-ı Şulţan Maħmûd Ĥân-ı Şânî Ķasîde-i Dil-keş Edâ ve
Beyân-ı Aĥvâl-i Muşâlaha-i Zamân-ı Meserret-âvân**

Fe‘ ilâtün/ Fe‘ ilâtün/ Fe‘ ilâtün/Fe‘ ilün

1. İsm-i fettâhîñ idüp ĥâţıra esrâr-ı ĥuţûr
Mâverâ-yı ĥarem-i ġaybdan itdikle zuhûr
2. Açılup şûriş-i meydân-ı ma‘ ânî ġüyâ
Leşker-i nazm-ı sühândan Ķurulup bir ţabûr
3. Verdi bâruţ-ı ĥayâlâtıma ĥâhişle fetîl
Şu‘ le-efrûz-ı bürûz oldu mazâmîn-i şu‘ ûr
4. Şafĥa-i nazmıma derĥal debîr-i ĥâmem
Yazdı âşûb u şulĥ-ı ĥâletiñ itdi mestûr
5. Ya‘ ni taĶdîr-i Ĥudâ ile pey-â-pey heft sâl
Revzen-i cenk açılup oldu nümâ-yân şer ü şûr

6. Naķş-ı Őulķ itdi o dem t̄aife-i R̄sya
Kim odor   ahd-Őikenlik ile d̄aim meŐh̄ur
7. Nāgehān m̄lket-i İslāma Őālup penĉesini
D̄Őmeniņ oldı hemān her biri bir kelb-i   aķūr
8. H̄areket eyleyicek ordū-yı İslām ḡyā
Baķr-ı zift ūst̄une itdi cereyān ķulz̄um-i n̄ur
9. Teberin̄ eyledi berd̄uŐ c̄yūŐān-ı ğazā
Ćıķdı meydāna miyān-bendi-i seyfi-i sunḡur
10. Ćekdi sancaķlarını ceyš-i veĝa   azm itdi
Kimi ĝāzī kimisi oldı Őehid-i maĝf̄ur
11. T̄uĝlar perĉem-i h̄ubān gibi ref̄āra gel̄up
Bād-ı nuşretle olup cilve-n̄umāya mecb̄ur
12. T̄oplar ra d gibi ḡurlemeĝe aĉdı aĝız
Őāha-i ma rekeyi itmek iĉin yevm-i n̄uŐur
13. T̄atlı gelmiŐdi t̄ufenk dāneleri a dāya
ŐŐdi ḡyā   asel-i ĝarbe h̄imār-ı z̄unb̄ur
14. H̄aymeler her biri bir ķubbe-i h̄ammām oldı
TābiŐ-i ĝarble ĝatırda deĝildi tenn̄ur
15. Eyledi nāy gibi n̄izeler āĝāza-i cenk
Ćaldı pes perdede āheng-i nevā-yı t̄anb̄ur

16. Vaḳti geldikde maḳāmında ḳıyām itmek için
Şaḳladı nağme-i pür-sürını şīt-i sanṭūr
17. Vaḳtidir şarsa ʿ alemdâr-ı veġa raʿ yetini
Ṭopların şavtı daḡi olsa nola şīt-i sürūr
18. Sırr-ı Bâsıt-ı Sereyân itdi basıt-ı dehre
Ḥükm-i Ḳâbız idicek cısr-i mazâhirden ʿ ubūr
19. Saḡt müşkil görünen fitne-i dehr-âşûba
İrişüp leşker-i imdâd-ı Ḥudâvend-i ġayūr
20. Dest açup ḡamd-ı şenâ eyleyecek demdir bu
Ḥalk âsâyişe yüz ṭıtdı miḡen itdi mürūr
21. Şöyle fehmi olmaya aʿ dâ bize ġâlib oldu
Bizde her vech-ile âmâde idi yeʿ s ü fütūr
22. Evvelâ ġayret-i İslâm rekîk üzre idi
Vâr idi hem daḡi esbâb-ı zevâhirde ḳuşūr
23. ʿ Acz-i ḡâl ile perîşân idi ḡayli müddet
Düşmeniñ ḳurb-ı civârındaki serḡadde ü şuġūr
24. Ḳâleb-i leşkere ervâḡ-ı ḡabîse gibi hem
Çün ḡulül itmiş idi cünd-i fesâdât-ı şürūr

25. Kimi küfrân-ı ni‘ am kimi itâ‘ atsiz olup
Oldı ol tã‘ ifeden ğayret-i devlet mehcūr
26. Havf-ı Haqq mün‘ adim olmuşdı cihân bezminde
Sū-be-sū yã‘ ni müheyyâ olarak fisk u fücūr
27. Hayme-i çarha dağı şerri sirāyet itdi
‘ Aksine devr ideli oldı nice sāl ü şühūr
28. Hükmi mühişce kevākibleri de itdi tulu‘
Zūzevābe ile kıyruklı benām-ı meşhūr
29. Yoğsa ğayret-keş olan leşkere ğālip olamaz
Zulmet-i küfr ne mümkün ola ol hāil-i nūr
30. Olmasa hālet-i mezkūr eger a‘ dāniñ
Olsa biñ cānı yine eyleyemez kār-ı cesūr
31. Bu delāletle olup cānib-i İslām ğālip
Buna teslīm olur cümle ‘ adū-yı mağrūr
32. Hāb u rāhat bile selb olmuş idi ‘ ālemden
Şulh rü’yāda dađı görmez idi ‘ ayn-ı hużūr
33. Münkaatı‘ olmuş iken rişte-i ümmīd-i ferağ
Böyle bir nuşret-i şulh ile cihân buldı sürūr
34. İhtilālāt-ı zamān şūriş-i tuğyān vār iken
Ġālibā ne olamaz mı yã bu şulh-ı meşkūr

35. Şulhdur seyyidü'l-aḥkām-ı ümem ma' nāda
Anı icrāda selef daḡı olup hep ma' zūr
36. Ḥamdülillah eṣer-i yümni-i du' ā-yı şāhī
Eyledi şulḡ-ı şalāḡ ile cihānı mesrūr
37. Fehm ider ' ārif olan ma' nī-i zıllullahī
Ḳalbine girmez anın daḡdaḡa-i renc-i fütūr
38. Nāşır-ı dīn-i mübīn pād-şeh-i İslāma
Olur ervāh-ı muḡaddes āña elbet me' mūr
39. Ḳuṭb-ı İslām u şehensāh-ı benām ki ḡālā
Zātıdır nüh şadef-i salṡanata maṡla' -ı nūr
40. Şems-i eflāk-ı kerem nūr-ı dü-çeşm-i ' ālem
Ḳamer-i burc-ı himem dāver-i devrān-ı dühūr
41. Şāh-ı düşmen-şiken ü pād-şeh-i merd-efgen
Ḳāhir-i ceyš-i fiten nāşır-ı cünd-i manşūr
42. Ḥān-ı Maḡmūd-ı Sikender-ḡaşemiñ kim Dārā
Görse ıṡtabl-ı ḡavāşında olur mīr-āḡūr
43. Bir Süleymān-ı zamāndır ki sezādır itse
İns ü cin üşniye-i ḡayrını hem fevc-i ṡuyūr

44. Cevher-i ma' delet-i tıǵı anıñ ' älemde
Dem-be-dem olmadadır şa' şaa-pāş u menşür
45. Şafha-i silk-i şehān üzre debīr-i hikmet
İsm-i şāhānesin itse nola ser-zīb-i sūtūr
46. Şulh u nuşret dil-i pākizesiniñ per-veridir
Nereye itse teveccüh ider elbette zuhūr
47. Ey güzīn-i şeh-i şāhān-ı ' alā zıll-ı Hūdā
V'ey bihīn-i hulefā sırr-ı selātin-i mūrūr
48. Şu' arā lāfı deǵildir sūhan-ı taḥkīkim
Vaki' ü'l-hāl bu nazm içre olubdur mezkūr
49. Mülhem-i ğayb olur elsine-i nazm u sūhan
' Aks ider āyīne-i ḳalbe mişāl-i billūr
50. Hārf [ü] şavt elbisesin ' ālem-i ğaybdan giyinir
Şāhed-i lafz ider hīn-i tekellümde zuhūr
51. ' Ahd-i pākinde güşād olma deǵildir bu sefer
Bulduñ aḥvāl-i cihānı fiten ile menfūr
52. Nice nuşretler ile ba' dezīn inşā-Allah
Devr-i ' adlinde bu devlet olur elbet manşür
53. Devha-i devlete gül-naḥl vücūduñdur ' imād
Re' y-i pākine ider cünd-i melek sa' y-ı vüfür

54. Zıll-ı arz zıll-ı ilah şân-ı mülükânıñdır
Bir sözüñ itmez iki hazret-i Allah-ı gafür
55. Hâmî-i şer' -i mübîn olmakla sensin olan
Nazar-ı ma' nevî-i Şâh-ı rûsulle manzûr
56. Haqq-ı temdîhîni icrâda sühan ' âcizdir
Sen Süleymân-ı zamânı nice medh eyleye mûr
57. Lîk zabt idemedim kilik-i zimâm-ı tab' ım
Eyledim levha-i evşâfını tekrâr mestûr
58. Meh-i evşâfîñ olur lem' a-tırâz-ı pür-feyz
Şeb-i yeldâyı hayâl olsa ne deñlü deycûr
59. Olsa mes' ud vücûduñla revâ birbirine
Şehr-i yârân-ı selef ' âlem-i ervâhda fağûr
60. Oldı te'yîd-i ilahiyle mü'eyyed diyu hep
Oğur elqâb-ı hümâyunuñ ' ibâd-ı cumhûr
61. Zât-ı pâkiñdir olan ka' be-i maşşûd-ı müdâm
Reşk ider cilve-gehiñ kaçırına Beyt-i Ma' mûr
62. Görse cevlanını meydân-ı fûrûsiyyetde
Hayme-i raşşınıñ ' akkâmı olur süllem ü tûr

63. Şāhbāz-ı himem ü heybetine nisbet ile
Heybet-i Rüstem ü Zāl olsa nola bir uşfūr
64. Şem‘a-i ‘adline pervāne disem dūn ta‘bīr
‘Adl-i Kistrā o kadar menzil-i ‘adlinden dūr
65. Baykara görse olur şevket-i bezmiñ derhāl
Hayret-engiz olarak cām-ı velehle maḥmūr
66. Olmuş olsaydı ḥayāt üzredir dergehine
Bir ulāğ olmağa menzille gelürdi Teymūr
67. Asumān kevkeb-i iclāline bir şırça sarāy
Ḥademi encüm-i sâ‘irdir anıñ nā-maḥşūr
68. Levḥa-i menḳabetiñ kilik-i debīr-i ‘ālem
Ḥaşre dek ḥatm idemez kılsa ne deñlü meşūr
69. Ba‘ dezīn şa‘şa‘a-pāş itmek için eylemişim
Gevher-i midḥatini genc-i dilimde mestūr
70. Ey şehensāh-ı kerīmü’ş-şiyem-i zü’l-keremim
‘Afva şayestedir itdimse bu nazmımda kuşūr
71. Eşer-i midḥat-i feyzinle bu nazm-ı sādem
Giydi cevher yaḳalı dūşına gūyā semmūr
72. Nola Ṭūsī ile Selmāna olursam Fāik
Sūḥan-ı rast budur hem olurum ben me‘cūr

73. Anlar eslâfda iki hânın olup meddâhı
Nâm-ı Sāmîlerin itmişler egerçi meşhûr
74. Bir vezîriñ kadar ancak olur anlarda haşem
İşte târih-i selef var mı hilâfi mezkûr
75. Zât-ı pâkiñki şehensâh-ı cihân-ârâdır
Ėarb u şarka ola ağkâm-ı şerîfiñ menşûr
76. Çün benim sen şeh-i Ėaydar-şiyemin meddâhı
Niçün olmam ben o Tûsî ile Selmân'a fağûr
77. Görsele büy-ı mu' anber süğanım şemmi için
Eşer-i micmer-i nazmımla yakarlardı buğûr
78. Doğsa Mışr-ı dilime ger meh-i Ken'ân himem
Ola beytü'l-Ėazen-i nazmım o dem gülşen-i sûr
79. Kalmışam külbe-i ağzânda Ėarîb ü bî-kes
Ėayli demdir yaturamyeter Ėamda rencûr
80. Ėfitâb-ı nazariñ şalmaz ise sâye eger
LevĖa-i nazmımı kimler yazar âyâ kim oğur
81. Peder-i 'adn-mağar Ėazretiniñ devrinde
Nice târih ü Ėaşâid verip oldım mesrûr

82. Hem dağı Aynalıķavađı sarāyında ķuluñ
İki yüz iki iken āđır-i sāl-i mebrūr
83. Hākpāyına seniñ olmuş idim ruđ-sūde
Yā revā mı ki olam Őimdi nazardan mehcūr
84. Ben nola   abd-i emekdārlıķ ile fağr isem
Müfteđir olmaya mı ķurb-ı Süleymān’la mūr
85. Terk-i taşdı’ le Fāiķ ķuluñ eyler ğayrı
Ya’ni ed’ iyye-i Őāhāneye Őarf-ı maķdūr
86. Őāh-ı kevneyn-i resūlü’Ő-Őaķaleyn ħürmetine
Hem be-Ĥaķķ-ı heme aŐĥāb-ı kirām-ı mağfūr
87. Hem be-Ĥaķķ-ı Őeref-i ĥazret-i Bū-bekr ü   Ömer
Dađı OŐmān-ı ĥayā kānı o sultān-ı vaķūr
88. Rūz u Őeb ĥaymegeh-i  arĥ-ı kebūd i re mūdām
Müĥr ü meh mađla’-ı Őulĥıyla ide tāki zuhūr
89. Ol ķadar   ömr-i medīd eyleye Ĥaķķ saña   ađā
Tīĝ-i ķahriñla ser-ā-ser ola a’ dā maķĥūr
90. Dizile silsile-i rŐte-i devletde mūdām
Nice Őehzādelerin zādesi olsun manzūr
91. Mülküne Rus Freng kişveri olsun munzam
Dağı hem mülket-i A’ cām ola tā-be-Lahor

92. Kāse-līs ni' āmiñ eyleye Hāḫḫ ḥāḫānı
Hāşş ola maṭbaḥ u kilārına Çin ü Fağfūr
93. Diye da' vātıma sükkān-ı semā hep āmīn
Bī-tereddüd ola maḫbül-i Hüdāvend-i ğafūr

35

Berāy-ı Medḥ-i Kātib-i Esrār-ı Hümāyūn-ı Aḫmed Efendi

Mef' ūlü/Fā' ilätü/Mefa' ilü/Fā' ilün

1. Atdıḫ ḥadeng-i maṭlabı aşdıḫ kemānımız
Urduḫ zemīn-i dildeki ḥāṭır nişānımız
2. Bāğ-ı dehrde ḥār-ı cefādan egerçi kim
Bülbül mişāli ṭutdı cihānı figānımız
3. Hıḫmetle oldı bu zıddeyn bir zamān
Eşḫ-i dü-dīde nār-ı derün tev'emānımız
4. Raḫm-āver olmadı baña nā-sāz-ı tāli' im
Çıldı ḥarāb gerçi bezm-i hānmānımız
5. Yaḫşı olinca naḫsla devr itdi mā-ḥaşal
Çarḫ-ı emelde kevkeb-i baḫt-ı yamānımız

6. Minnet Hudâ'ya gevher-i 'irfâna mâlikiz
Nuḳḳâd-ı baht bilmesede de ḳadr ü şânımız
7. Şad ḥamd ki mekteb-i taḥḳîḳde dem-be-dem
'İlm-i ledün ḳırâ'at ider tıfl-ı cânımız
8. Ḥikmetiñe bu 'âlî-i zamânım velî çî-sûd
Risto-yı bîkr-i fikrime tengdir zamânımız
9. Taḳrîr olur mesâ'il-i fazlım uşülle
Ma'lûm ider hemîşe bedî'-i beyânımız
10. Kenz-i derûna dürr-i hüner zîb ü sâzdır
Pürdür kemâl-i naḳd-i ma'ârifle kânımız
11. Gülşen-sezâ-yı ma'rifetiñ 'andelîbim
Bezm-i hünerde nağme-serâdır lisânımız
12. Sürsem semend-i ṭab'ı nola ceş-i ma'nîde
Kilk-i belîğim elde dem-â-dem sinânımız
13. Şehnâme-gîr-i Rüstem-i Şîrîn maḳâleyim
Ḥüsrevlenür süḥanda bezm-i dâstânımız
14. Meydân-ı merd-i menḳabetiñ ḳahramânıyım
Semîn devâtdır eldeki gürz-i girânımız

8: ḥikmetiñe: ḥikmetde Ü1, Ü2.

15. Nef'î göreydi Şābit olurdu sükūtda
Tarz-ı selīse hāme-i gevher-feşānımız
16. 'Urfi olurdu mahbere-dārım Nedīm-i ğulām
Meşhūdī olsa şevket-i nazm içre şānımız
17. Revnak-tırāz-ı ğülşen-i nazm u ma'āniyim
Bād-ı 'uyūb-ı cehl-ile yoğdur hāzānımız
18. Ğüftāra gelse ya'ni ne dem ğand-rīz olur
Mısr-ı nazımda tūti-i şīrīn zebānımız
19. Hey hey 'aceb ki ya'ni bu rütbe kemāl ile
Ğul itdi kendine bizi bir ğadr-dānımız
20. Mi' mār-ı lutfi ğaşr-ı dili ideli 'imār
Reşk-āver itdi cenneti şimdi cenānımız
21. Hem-nām-ı pāk-i Aĥmed-i muĥtār-ı zü'l-kerem
Pertev-fürüz-ı māh-ı himem mihribānımız
22. Ser-kātibī efendi 'azīz ism-i mazharı
Şiddīğ-şiyem muğarrib-i şāh-ı cihānımız
23. Ser-defter-i 'ulūm-ı kütübĥāne-i kemāl
Taĥrīr-i ders vaşfına yoğdur tūvānımız

18: ya'ni: her S1.

24. Ser-levḥa-i ṣaḥīfe-i aṣḥāb-ı faẓl u cūd
Ser-nāme-i füyūz-ı ma‘ārif-sitānımız
25. Nūr-ı dü-çeşm-i ehl-i hüner zāt-ı pākiñdir
Zū-yı ‘ulüvv-i kudreti kevnden ‘ayānımız
26. Müşkil-güşā-yı çille-i dil mürşid-i kerem
Dergāh-ı feyz-i himmetidir āsitānımız
27. Ser-tāc-ı ḥayr-ḥāḥ u maḳādir-şinās kim
Bāb-ı refi‘-i devleti cāy-ı emānımız
28. Kuḥl-i murād-ı çeşmimiziñ mīli ḥāmesi
Güyā devāt-ı şefkatidir sürme-dānımız
29. Ey dürr-i kân-ı girān-ḳadr-i ‘āṭifet
V’ey menba‘a-ı vefā vü himem kār-dānımız
30. Ey burc-ı merḥametde şefīḳ ü şafaḳ-şikāf
V’ey evc-i mekremetde bülend āsmānımız
31. Dehriñ bu ‘ālemde sensiñ olan ehl-perveri
Var mı ḳapından özge bizim mekānımız
32. İtdiñ ḥalāş ḳāmet-i ḥoş zinde-gānımız
Ḥam der ḥam idi bār-ı cefādan miyānımız
33. Hızır irdi dest-i merḥametiñ pāy-bend idim
Ceyş-i gumūm almış iken çevre yānımız

34. H̄ün-ābe-rīz-i miḥnet olup bezm-i ğamda ben
Kānlı yāşımdı nūş-ı mey-i erġuvānımız
35. Oldı niġāh-ı ḥāme-i dūr-bīn-i re'fetiñ
Kālā-yı cism ü cānımıza dīde-bānımız
36. Şems-i himem nezāret idüp necm-i naḥsıma
Sa' diyyet üzre oldı felekde kırānımız
37. El-ḥaḳḳ delīl-i luṭfuñ eyā ka' be-i vefā
Kaşr-ı şafā-yı k̄ülbe olup nerd-bānımız
38. Koymaz açıķda ḥayme-geh-i nīm-nevāzişin
Elbet fezā-yı ğamda olur sāye-bānımız
39. Bir murġ-ı per-şikeste iken oldı şimdicek
T̄übā-nihāl-i terbiye tek āşiyānımız
40. Ser-māye-baḥş-ı luṭfuñ olup ḳalmadı bu dem
Bāzār-ı sūd-mend-i emelde ziyānımız
41. İksīr-i cūd u cevher-i feyz-i 'ināyetiñ
Olsun t̄ılısm-ı kenz-i derūnda nihānımız
42. Naḳd-i şafāya olalı beyt-i cefā fūrūġ
Vaḳf oldı mülk-i medḥine nuṭḳ-ı dehānımız

43. Fâik kuluñ olunca süvâr esb-i kāmına
Oldı sürür ü şevk-i tarâb hem-‘ inānımız
44. Şimdi du‘ â-yı devlet-i gül-naḥlini seniñ
Sîrâb ider sirişk-i dü-çeşm-i revānımız
45. Her rûz şenâ-yı luṭfuñ ile şevk-dil olup
Geçsün du‘ â-yı ḥayrıñ ile her şebānımız
46. Hıfz eylesün vücūdını Mevlâm du‘ â budur
Eyler ḳabûl ḥazret-i Ḥaḳḳ yok gümānımız
47. Şadr-ı himemde mazḥar-ı tevfiḳ olup müdām
Her dem du‘ ānı eyleye pîr ü cevānımız

36

Ḳaşıde Mâ‘ -târiḥ Berây-ı Fütûḥât-ı Mısrıyye

Fâ‘ ilâtün/ Fâ‘ ilâtün/ Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilün

1. Feyz-baḥşâ-yı dü-‘ âlem ya‘ ni ḥallâḳ u kerîm
Ḥâkim-i ḥükm-i ezel fettâḥ-ı her kâr-ı ‘ azîm
2. Bestedir aḥkāmına şems ü ḳamer necm-i sühâ
Emr ü fermâ-ile devr itmekde eflâk-i maḥîm
3. Gâh başt u gâh ḳabz itmiş nizâm-ı ‘ âlemi
Gizlemiş zîr-i celâlinde nice luṭf-ı ‘ amîm

4. İşte şimdi devr-i baş ile fütühât vahtidir
Böledir hep şive-i feyz-i Hudâvend-i ʿalîm
5. Hük-m-i taqdîr ile ez-cümle Françe kâfiri
Niʿmet-i şâh-ı cihâna oldu küfrân-ı naʿîm
6. Geldi bir hîleyle dostluk şüretinde nâgehân
Pençe şaldı mülket-i İslâma ol kelb-i ʿaķîm
7. İtdi ervâh-ı habîse kâleb-i mülke hulûl
Bî-haber girdikde güyâ Mısr’a küffâr-ı leʿîm
8. ʿAķl-ı iblisi şaşırđı hâşılı ol kavm-i şûm
İstîʿâze itdi andan zümre-i dîv-i racîm
9. Bâ-ħuşûş düzdân-ı ʿurbân-ı ʿArab yekdil olup
Rîkden bisyâr iken ol kavm-i pür-levm-i elîm
10. Hâmdilillah Yûsuf-ı maķşûddan irdi sürûr
Hüzn-ile Yaʿkub-ı kalb-i ʿâlem olmuşken sakîm
11. Pister-i ğamda yaturken cism-i şevķ ü inşirâh
Eyledi eczâ-yı nuşretle müdâvâ ol hekîm
12. Fâtih-i evvel bihişt-menzil gidip biʿz-zât aña
Baķ ne çekmişdir selefde işte târih-i kadîm

13. Fātiḥ-i şānī Selīm-i şāliş ol şāh-ı benām
Gıtmedi gönderdi şadrāzamıñ oldı muķīm
14. Hāl-i dille didi ervāḥ-ı muķaddes lā-tuḥaf
Yāver oldı zāt-ı pākine anıñ rūḥ-ı Kelīm
15. Tutdı āfāķı şadā-yı el-amān ol dem hemān
Saṭvet-i tūğıdan irdi kāfire biñ dürlü bīm
16. Aldı Mışr'ı şadr-ı 'ālisi ḳapudānı ile
İttifāķ itmekle āsān oldı bu emr-i cesīm
17. Baķ ne menzilde teşekkür idelim Allah'a gel
Ḳudret-i Ğavrī-ḥadem Dārā-ḥaşem Sulṭān Süleymān
18. Rub'-ı meskūnuñ budur şāḥib-ḳırānı şüphesiz
Hāniş olmam ger yemīn itsem daḥi Allah 'alīm
19. Ceyş-i nuṭķı bir yed-i beyzā-yı mu'cizdir anıñ
Cünd-i Fir'avn-ı 'adūyı itdi ğarķāb-ı caḥīm
20. Bir 'ulüvvü'l-himme sulṭān-ı mu'azzam-pāye kim
Şadr-ı evreng-i şehinşāhīde emşāli 'adīm
21. İftihār eylerdi şāhān-ı Buḥārā'ya eger
Meclisinde olsa şāh-ı Bayķara bir gün nedīm
22. Şehr-i yāra serverā şān kesb iderdi dem-be-dem
Ḳayşer olsaydı rikābıñ ḥidmetinde bir za'īm

23. Sensin ol nuşret-medâr-ı şâh-ı ‘âlî-menķabet
Rütbe-i a‘lâñı idrâk idemez ‘aķl-ı fehîm
24. Bÿy-ı iħsânıñla taħşîl-i dimâĝ itdi cihân
Micmer-i luţfundan oldu şâdî-i ‘anber-şemîm
25. Gÿrsine-çeşmân-ı ‘âlem ģaşre dek dilsîr olur
Sÿfre-i cÿdundan alsa nân-ı luţfuñ bir dilim
26. Şemse faħr eylerdi bindikde semend-i pâkine
Sîmden bir sîne-bend olsaydı mâh-ı müstaķîm
27. Ey velîyy-i ni‘met-i ‘âlem şeh-i Rûm u ‘Acem
Ĥaşş ü ‘âma maţbah-ı cÿduñ iken cây-ı na‘îm
28. Böyle lâyıķ mı ķuluñ meddâģ-ı şâhenşâh olam
Râh-ı ģamda pây-mâl itsÿn beni fikr-i vaģîm
29. Sikke-i ģarb u ķazâdan kem ‘ayâr oldım meded
Bende bir zerre ne zer ķaldı bu dem ya‘ni ne sîm
30. Fâikâ taşdı‘i terk it ķıl du‘â ez-cân u dil
Zât-ı pâkin eylesÿn Ĥaķķ fâtiģ-i mÿlk-i ķarîm
31. Eyle tebrîk-i fÿtÿhâtî yeter besdir du‘â
Cÿnd-i tevfiķin refiķ ide aña Rabbÿ’r-raģîm

29: ne: Ü1-

32. Feth olunca mışra^ç -1 tārīhini böyle didim
Mısr' ıla şāhib-ķırān oldu o an Sulṭān Selīm

1216

37

**Ḳuṭbū'l-evliyā Beşikṭāşī Yahyā Efendi Ḳuddise Sırruhu Ḥāzretleriniñ Türbe-i
Şerīfeleri Tecdīdiniñ Tārīhidir**

Mefā^ç ilün/Mefā^ç ilün/Mefā^ç ilün/Mefā^ç ilün

1. Şeh-i gāzi-şiyem Sulṭān Selīm-i Ḥān şāliş kim
Bir ednā bensiniñ şāni bālā hüsrev-i cemden
2. Göreydi ol şeh- şāhib-ķırāniñ seyf-i ser-tiziñ
Geçerdi Zāl ü Rüstem nām u şāndan tiğ-1 gamgamdan
3. Kemīne çākeriniñ sāhil-i haşmetde gör ḥāliñ
Mu^ç ayyendir temevvüc-sāz-1 deryā lücce-i yemmden
4. Nevā-yı nāy-1 cūd-1 şevketi pür itdi dünyāyı
Kerem-sāz olmada illā ney iclās itdiği demden
5. Ḥıdīv-i şāh-1 ^ç ādil ^ç ārif ü ^ç irfān-1 şāhib-dil
Olur āgāh ṭab^ç -1 müstetābı kār-1 mübhemden
6. Zihī ḳudsī-himem sulṭān-1 a^ç zamki dil-i pāki
Künüz-1 kenz-i ilhām olmuş el-Ḥaḳḳ feyz-i mülhemden

7. Kerāmāt-ı velīniñ vārişi olsa nola bī-şekk
Anıñ mīrāşıdır tā cedd-i pākinden muḳaddemden
8. Muḫibb-i evliyā sertāc-ı şāhān kim murād itse
Alur feyz-i ma‘ānī rūḫ-ı İbrāhim-i Edhem‘den
9. Döner ol zıll-ı Haḳḳıñ üstüne ceşş-i ricālullah
İder ḫall müşkilin hep sırr-ı Mevlānā-yı a‘zamdan
10. Bu dergāh-ı fenāda ez-ezel tā-be-ebed el-ān
Ṭufeyl-i enbiyādır evliyā çün devr-i Adem‘den
11. O şāhenşāh idüp çok merd-i Haḳḳın dergehiñ ma‘mūr
Ḫalāş itmişdi aşḫāb-ı ṭarīki çille-i ğamdan
12. Gelip bir gün füyüz-ı ma‘nevī aḫzīne ol server
Beşiktaşī Cenāb-ı Şeyḫ Yaḫyā ğavş-i mükremden
13. Görüp ḳabr-i ‘azīzi rūḫ-baḫşā-yı himem oldı
Maḳāmıñ ḳıldı ihyā köhne iken sāl-i aḳdemden
14. İdüp ğāyetle ma‘mūr u müzeyyen şekk mi var ğüyā
Maḳām-ı ğavş-i Yaḫyā himmet aldı ḳuṭb-ı ‘ālemden
15. Yapıldı çok ḫarāb-ābād beyt-i ḳalbi ‘uşşāḳıñ
Gelüp bu cilve-ġāh-ı evliyāyı gördüğü demden
16. Disün ervāḫ-ı pāk-i ḳudsiyān āmīni ey Fāiḳ
Du‘ā ḳıl eşk-rīz oldıḳça her dem çeşm-i pūr-nemden

17. Himem-sâz-ı cüyüş-ı nuşreti olsun o sultânîñ
Cünüd-ı evliyâ me'mûr olup ol Rabb-i erhamdan
18. Ziyâret eyle söyle tām târihiñ anıñ böyle
Olup âbâd kabr-i pîr-i Yahyâ şâh-ı ekremden

1216

38

Bâ-emr-i Hümâyûn Topkapu Mâbeyniniñ Müceddeden İnşasında Söylenen Târihtir

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün

1. Feyz-i Hakk'dır nazm-ı şîrîn tûtî-i güyâ budur
'Aks iden âyîne-i dilden değıl illâ budur
2. Nükte-i nazm-ı belâgat tercümân-ı gaybdır
Vağf-ı sırr-ı zamîr olmaqlığa imâ budur
3. Şâ'ir ol kim gevher-i nazmın görünce diyeler
Vâr ise aşdâf-ı dilde lü'lü-i lâlâ budur
4. Söz odur kim hüküm ola şâh-ı cihânîñ medhine
Hüccet-i bürhâna lâyıq zîver-i imzâ budur
5. Nazm odur kim ola maqbûl-i şehinşâh-ı ümem
Nâzıma 'izz ü sa'âdet rif'at-i 'ulyâ budur

6. Ben vaşşâf-ı şehinşâhım ki bî-şüphe baña
Şervet-i sāmān-ı dünyā rütbe-i vālā budur
7. Şeh Selīm-i şālîş ol şâh-ı mu‘ azzam pāye kim
Hüsrev-i şâhib-zamān tâc-âver-i Dārâ budur
8. Server-i âfâk u ümmet şâh-ı Haydar menķabet
Dâver-i Fârûk-sîret mâ‘ delet-ârâ budur
9. Şehr-i yārân-ı selefden vār delîlim ki benim
Cümlesinden şevket ü iķbâl-ile bālâ budur
10. Nâfi‘ -i ‘ âlem hemîşe zât-ı pākidir anîñ
Dâfi‘ -i zarr-ı ümem hem bādî-i serrâ budur
11. T̄ab‘ -ı pāki ol şehinşâh-ı zamānîñ yümn-ile
Meyl idüp i‘ mārına yapırdı kim hālâ budur
12. Resm-i nevle T̄opķapu mābeyniniñ tecdīdine
Naķd-i cūd-ı himmetiyle bā‘ iş-i ihyâ budur
13. Olamaz ķaşr-ı Havernaķ mişl-i şâhn-ı süllemi
Öyle bir mābeyn-i nev-bünyād-ı rûh-efzâ budur
14. Hüsle mābeynine girmek ne mümkin her binâ
Bünye-i şâhāneden mümtâz u müsteşnâ budur
15. Naķşınıñ hayret-zedidir Māni-i ehl-i nazār
Dil-güşâ bir nev-zemīn dār-ı behişt-āsâ budur

16. Resminiñ dil-bestesi Bihzād-ı fikret lîk kim
Şûret-i ‘aciz ile tebyîz itdiği inşâ budur
17. Şaĥn-ı ‘âlemde mu‘ayyen olmamış gerçi cinân
Olsa olsa yer yüzünde cennet-i dünyâ budur
18. Her ne deñlü vaşfını itsem dü-bâlâ yâ n’ola
Cilve-gâh-ı şâh-ı ‘âlem cây-ı bî-hemtâ budur
19. İtme ıtnâb-ı sühân besdir du‘âya başla kim
Farz olan ed‘iye-i şâhâneye îfâ budur
20. Ğarķ-ı nûr oldıkça ervâĥ-ı şehân-ı mâziye
Şâh-ı ‘aşrîñ ‘ömrüñ efzûn ide Hakk inhâ budur
21. Kilk-i nazmım zûr-ı tab‘ım ile şûr-engîz iken
Fâikâ işlâĥ-ı mâbeyn itdiğim irzâ budur
22. Geldi bir târiĥ-i mışra‘ hâtıra böyle didim
Tarĥ-ı vâlâ bî-menend mâbeyn-i şevķ-efzâ budur

1221

16: lîk kim: lîkim Ü1, Ü2.

Tarih-i Muvakkıthâne Der-Şam*

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

1. Şâh-ı kişver-gîr Maḥmūd Ḥân-ı şânî kim anıñ
Şît-i 'adli münteşirdir 'äleme ser-tâbe-ser
2. Bir ḥudâvend-i muẓafferdir ki ḳuṭb-ı dehr onuñ
Rûz u şeb ed' iyye-i ḥayriyyesini vird ider
3. Şems-i tâbân-ı ḥilâfitdir ki zerre 'adl-ile
Farḳ-ı 'âlem üzre zıll-i re'fetidir sâye-ver
4. Ḥâdim-i Bathâ vü Yesrîb şâh-ı Fâruḳ-ma' delet
Ḥâkim-i berrin ü baḥrin server-i yektâ güher
5. Mülk-i Ḥüsrev tahte-i rub' olsa mülkünde sezâ
Rub' -ı meskûna dem-â-dem ḥükm-i cârî ser-be-ser
6. Nice âsâr-ı güzîne Ḥaḳḳ muvaffaḳ eyledi
Maẓhar-ı tevfiḳdir ol pâdişâh-ı baḥr ü berr
7. Yapdı ez-cümle derûn-ı Şam'da luṭf eyledi
Bir muvakkıt-ḥâne kim inşâya lâyıḳ mu'teber
8. Ben de zihnimde anıñ evsâfîñi ḳurdum hemân
Gûşuma raḳḳâş-ı şîtî verdi ol sâ' at ḥaber

* 39: Derkenar Ü1, Ü2. Tarih Ü1 ve Ü2 de ilk 3 beyitten oluşmaktadır eksik kısımlar S1 nüshasından tamamlanmıştır.

9. Ceyb-i hâtırdā du‘ āsı naḳdidir ser-māyemiz
Dā‘imā dergāh-ı Mevlā’ya olunca secde-ber
10. Hāḳḳ müeyyed eyleye tahtında ol şāhenşehi
Pey-rev olsun her umūrunda ana fetḥ ü zafer
11. Hūame cūnbān oldı ol sā‘ atde Fāiḳ nazm ile
Oldı el-hāḳ çün muvaḳḳıt-hūane ğāyet hūb-ter
12. Eylesün sā‘ at-be-sā‘ at ehl-i Şām ḥayr-ı du‘ ā
Devr idince rüz (u) şeb zarfında şems ile kamer
13. Bu mücevher mıṣra‘ -ı tārīḥ-i tāmı söyledi
Her daḳīka ‘ayn-ı sā‘ atdir bu bālā nev-eser
- 1234

40

Berāy-ı Fütūhāt-ı Mıṣrıyye Ḳapudān Hüseyn Paşā’ya Ḳaşıde Ma‘ tārīhtir*

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Āşaf-ı baḥr-i himem İskender-i Gāzi şiyem
Hūatem-i kenz-i kerem fermān-ber-i naşş-ı mübīn
2. Ḳahramān-ı tiğ-zen Zāl-i zamān-ı şaf-şiken
Ḳali‘i mülk-i fiten hem ḳāmi‘-i ā‘ dā-yı dīn

* 40: Berāy-ı Fütūhāt-ı Mıṣrıyye tārīḥ Ma‘ ḳaşıde Der-vaşf-ı Ḳapudān Hüseyn Paşā Ü3, Ü4.

3. Server-i ceyš-i ğazā ser-defter-i ŧāhib-‘ aṭā
Dürr-i deryā-yı vefā ol kām-baḥş-ı kām-bîn
4. Ya‘ ni hem-nām-ı ŧehinşāh-ı ŧehīd-i Kerbelā
Hüseyn Paşā-yı yemm-himmet vezīr-i ber-güzīn
5. Bād-ı tevfiķ bād-bān-ı feyziñ itdikde güşād
Keşti-i cüdü kerem deryāsın itmişdir mekīn
6. Lücce-i yek kaṭre-i iḥsānına mazhar olan
Tā-be-maḥşer mevce-i iflāsdan olur emīn
7. Zevrāk-ı ‘azmiñ nesīm-i nuşret ile nāgehān
Şaldı Mışr engineine oldıkda ol sāhil-nişīn
8. Bīm-i tiĝı bād-ı ŧarşar gibi itdi lerze-nāk
Şokdı girdāb-ı fenāya kavm-i küffārı o ħīn
9. Çekdi ŧemşīr-i ğazāyı berren ol baḥr-i kerem
Oldılar ğarķ-āb-ı tiĝ-ı kaḥrı cümle müşrikīn
10. Mülk-i Mışr’ıñ firķatin çekdirmedi itdi ḥalāş
Kārı olmuşken cihāniñ ser-be-ser āh u enīn
11. Ṭop-ı ra‘ d-āşub-ı sa‘ yı nuşreti kıldı nişān
Doldı ŧit-i şān-ı pākiyle bu dem rüy-ı zemīn

12. Ol vezîr-i kâr-dâniñ itdi mi' mâr-1 kader
Kaşr-1 iqbâliñ esâs-1 gâlibiyyetle metîn
13. Kilk-i kudret faşş-1 engüştünde itmiş tâ ezel
Sûre-i “innâ fetahñâ¹⁹” sırrını naqş-1 nigîn
14. Cünd-i tevfiq-i ilâhî hem-‘ inânı olmağın
Oldı ervâh-1 muqaddes şüphesiz aña mu‘în
15. Bu gâzâ vü nuşrete hem böyle sa‘y u gayrete
Vâkıf oldıkdâ hemân şâh-1 cihân ‘ilme‘l-yaqîn
16. Şarq u garbiñ serveri Sulţân Selîm ez-cân u dil
Eyledi bi’z-zât du‘â-yı hayr ile şad âferîn
17. Ferşden tâ ‘arşa çıkdı bârek Allah nağmesi
İtdiler da‘vâtını cümle ‘ibâd-1 mü‘minîn
18. Olta-kâr oldıqça keştî-i murâdı sū-be-sū
Baħr-i nuşret sâhiliñ itsün Hudâ cây-1 qarîn
19. Fülk-i bahtı ola lenger-sâz-1 limân-1 merâm
Bir çanaqlıq ni‘meti muhtâcı olsun hâsidîn
20. Baħr-i nazmiñ oldı qorşanı hayâli zevrağı
Hâmesin itdi dümen bu Fâik-1 ‘abd-i kemîn

¹⁹ 13: innâ fetahñâ: innâ fetahñâ[-leke fetħam mübinâ]:

21. Çatdı aldı cevher-i medhiñ idüp māl-i ğanīm
Dizdi evşāf-ı resen üzre nice dürr-i şemīn
22. Yazsalar altūn kalemle revādır şā' irān
Mısrā' -ı berceste-i tārihi oldı dil-nişīn
23. İtdi tebrīk-i ğazā bu tām tārihi ile
Aldı Mısr'ı Kıpudān Paşā-yı derya-dil hemīn

1216

41

Tārih-i Vilādet-i Şehzāde Sulţān Mehmed İbnü's-Sulţān Abdülhamīd Hān

Müstef' ilün/Müstef' ilün/Müstef' ilün/Müstef' ilün

1. Şāhenşeh-i şāhib-kerem Sulţān Hamīd-i cem-ħadem
Derbānı ' indinde bu dem Dārā vü Hüsrev mūr gibi
2. Ol şāh-ı İskender-deme bende cihān halkı heme
Şems-i keremle ' āleme şevk-āver olsun nūr gibi
3. Oldır Süleymān-ı zamān ins ü tuyūr u cin hemān
Da' vāt ile bī-gümān hep cümlesi me' mūr gibi
4. Sulbünden anıñ bir güher geldi cihāna verdi fer
Gördüm bu ' ālem ser-be-ser pür-neş'e vü pür-sūr gibi

22: Yazsalar: Yazdılar Ü1, Ü2.

22: revādır şā' irān: anı ehl-i süħān Ü1,Ü2.

5. Hep rŭy-1   arzı pŭr-ŧaf  mevlŭd-1 p kiyle ŧeh 
Sŭkk n-1 maĥlŭk-1 sem  anlar daĥi mesrŭr gibi
6. Mesrŭr olup ehl-i sŭĥan itdiŋ nice in    mı sen
Mevlŭdı vaŧfiŋ ŧimdi ben itdim bu dem me  mŭr gibi
7. T riĥ didi F iĥ hem n geldikde kevne n geh n
ŧevk-i biĥin ŧaldı o an Sul  n-1 Meĥmed nŭr gibi

1196

42

T riĥ-i Vil det-i F tma Sul  n Binti Sul  n Abdŭlhamid Ĥ n

Mef  lŭ/Mef   lŭ/Mef   lŭ/Fe  lŭn

1. Sul  n-1 cih n ya   ni Ĥ m d Ĥ n-1 felek-c h
Ol mihr-i   ad let-fer ŭ ol d ver-i devr n
2. ŧemŧir-i ker metle kılup    lemi teŧĥir
Derb n-1 deri olsa n  ola Rŭstem-i dest n
3. Efl k-i mekarimde o ŧ henŧeh-i   aŧr ŋ
Necm-i keremi ĥalk  bu dem gŭn gibi raĥŧ n
4. Geldi yine ŧulb-1 ŧadefinden bu cih na
Bir gevher-i yekt  ki bulunmaz a a aĥr n

5. Bir duḡter-i sa‘ d aḡteri Ḥaḡḡ eyledi i‘ t̄a
Ferş olsa bu aṡlās-ı felek pāyına şāyān
6. Fāiḡ ide Ḥaḡḡ ‘ömr-i ṡavīl ile mu‘ammer
Ed‘iyyesi farz oldu anıñ cümleye elān
7. Çıḡdı aña bir böylece tāriḡ gönülden
Şevḡ-āver-i dehr oldu hele Fāṡıma Sulṡān

1197

43

Fārisi Ḥācesi Neş‘et Efendi Maḡdumu Vilādeti Tāriḡidir

Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün

1. Doḡup şems-i kerem feyz-i füyüz çarḡ-ı ḡudretten
Fürüg-ı neş‘e verdi ḡalb-i pīr-i nükte-sencāna
2. Serīr-i kā-ı künc-i ḡalvet der-encümen üzre
Dem-ā-dem hūş-der-dem eyler iken hūş-mend-āne
3. Ḥudā ḡayrū’l-ḡalef bir dāne maḡdüm eyledi i‘ t̄a
Cenāb-ı Ḥāce Neş‘et ḡāce-gān-ı vaḡt-i zīşāna
4. Nuḡūş-ı naḡş-bend-i ma‘rifetde Ḥaḡḡ o maḡdumu
İde mazḡar naḡar hem berr-i ḡademle sırr-ı ‘irfāna

5. O kân-ı ma' rifet perverdesi merd-i sühan-kârân
Dizince rişte-i nazma nice târih-i dürdâne
6. Şalınca müjde-i şit-i kudümü tâ Beşiktaş'a
Ferah-res oldu tıfl-ı tab' ıma bu nazm-ı pîrâne
7. Uçurdum hüdhüd-i târihi ben de herçi bād-â-bād
N'ola peyrev olursam mür-veş ceş-i Süleymân'a
8. Zihî şādî ki ez-dil güfemeş in cevherî târih
Çü şulb-ı Neş'et âmed neş'e bezm-i tab' -ı rindâne
1216
9. Naql-sâz-ı şetâret oldı Fâik iş bu târihiñ
Muhammed neş'e verdi bezm-i üns-â-üns-i yârâna
1216

44

**Kuzâtdan Kız Şa'id Demekle Nâm-âver Kimse Mîr-gûnda Hamâmcı İken
Mağdumunuñ Vilâdetine Hamâm İştlâhıyla Söylenen Tarihtir**

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

1. Ya' ni hamamcı Sa' id Ağâ-yı nîkû-nîk-nâm
Zümresiniñ âb-ı rüyudur budur doğru kelâm
2. Seng-i mermerden kavîdir bünye-i ihlâş kim
Gösterir mir'ât-ı hâli hüsn-i ahlâkın tamâm

3. Dā'ima küllhan gibi yaqdıqça nār-ı intizār
Tās-ı çarhı gümlerdirdi āhı anıñ subh u şām
4. Hamdilillah ma'-ı makşūdu yuyup çirk-i ğamiñ
Ca-mekān-ı dehre bir evlādı geldi buldı kām
5. Añı bu halvet-geh-i 'ālemde ba 'ilm ü hüner
Tūl-i 'ömr-ile mu'ammer eyleye Rabbü'l-enam
6. Çünkü bu āyine-i evşāfı kurmağdan ğaraż
Kubbe-i tārih-i mevlūduñ çevirmekdir merām
7. Tām tārihiñ bulunca terleyip Fāik didi
Yunsun Es'ad 'ayn-ı şıhhatle bu 'ālemde bekām

1202

45

**İhvāndan İmam Hafız-nām Ālüfte-meşreb Mā'il-i Zevk Ba'zı Kesāniñ Sevkiyle
Āheri Kıyāsla Bir 'Arab Cāriyeye 'Aqd Olunup Zifāfda Muṭṭali' Oldıqda 'Ale's-
şabbah Tatlık İtmekle Zifāfına Söylenen Tārihdir**

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/Fe' ilün

1. 'Ālem-i keşret-i tecrīdde şıxılmış hāfiz
Kadr-i Haqq-ile te'ehhülle çıkup ol aradan
2. Sa'd ider luṭf-ı Hudā necm-i siyāh olsa daḡı
Rızq-ı maşūmu irer lā-büdd anıñ her nereden

3. Yer ier ande olursa erişir her rızķı
Adeñiz aradeñiz'den Rūmeli'nde Fereden
4. Pāk-i maħfūz ide Hāķķ itse nedem istiħmām
Ten dūrūst ola mūdām mażmaza vū ğarğaradan
5. ek beyāza oķu tārīħini Fāiķ böyle
Hele baķ buldı ferec dār-ı zifāfa ķaradan

1215

46

**Ecille-i Ricāl-i Devletden Seyyid Meħmed Efendi'niñ Def' a-i Rābi' ā Şehr-emīni
Tārīħidir**

Fā' ilātūn/Fā' ilātūn/Fā' ilātūn/Fā' ilūn

1. Nām-dāşı faħr-ı 'ālem-i Seyyīd-i 'ālī neseb
Rāğīb-ı cūd u himem nām-āver-i ŗāħib-ħaseb
2. Mażhar-ı feyz-i Hūdā Seyyīd Muħammed kām-baħş
Zümre-i erkān-ı devletden vūcūdı mūntaħab
3. Ol meķārim-pīşe zīşān ü mu' allā pāyeniñ
Bī-kesāna müşfik ü raħm-āver olmaķ kārı hep
4. Zāt-ı pāki menba' -ı 'izz-i vaķār olsa n'ola
Resm-i ādāb öğrenir avrından aşħāb-ı edeb

5. Sābıka üç def^ʿ a almışdı bu vālā manşıbı
Def^ʿ a-i rābi^ʿ dir oldı meymenette bī-ta^ʿ ab
6. Buldı bu manşıb şeref zāt-ı şerīfinden yine
Revnāķ-ı ulāsını kesb itmeğe oldı sebep
7. Sākī-i gül-çehre-i iķbāl şunsun cām-ı feyz
Bezminiñ huddāmı olsun dem-be-dem^ʿ ıyş u tarab
8. Eylesün mi^ʿ mār-ı kudret bünye-i kadriñ bülend
Raĥne-dār olsun esās-ı çeşm-i ĥāsıd rüz u şeb
9. Çākeri Fāiķ bu tām tārıhıle tebrīk ider
Şehr-emīnī oldı bir^ʿ ālī-himem vālā-neseb

1214

47

**Şehīdlik Nām Maĥaldeki Zāviye-i Bektāşıyye’niñ Bā-emr-i Hümāyūn Tecdīdi
Tārıhıdır**

Fe^ʿ ilātün/ Fe^ʿ ilātün/ Fe^ʿ ilātün/Fe^ʿ ilün

1. Şāh-ı Cem-kevkebe sulţān-ı cihān Maĥmūd Ĥān
Pertev-i zıll-ı Ĥudā pādişeh-i re’fet-kār
2. Būbekr-sīret ü Fārūķ-ı mu^ʿ azzam-heybet
Şāh-ı^ʿ Oşmān-hayā vü Esedullah-vaķār

3. ‘Ārif-i nükte-i esrār-ı buṭūn u zāhir
Vākıf-ı ḥurde-i aḥvāl-i ṭarīk-i ebrār
4. Nāgehān ḳaşd-ı ziyāretle o sultān-ı benām
Seyr-i gül-geşt iderek itdi bu mevzi’ de ḳarār
5. Geldi bu meşhed-i pāk-i şühedāya gördü
Dil-i ‘aşık gibi bir köhne ḥarāb zāviye vār
6. Ḥürmet itdi Ḥacı Bektāş-ı Velī Ḥazretine
Oldı tecdīdne fermān-ı hümāyūn ısdār
7. Hep erenler demine hū diyeler tā-be-ḳıyām
Yāver olsun aña ḳırḳlar yediler leyl ü nehār
8. Pertev-endāz-ı şalābet ola tīg u teberi
İde Ḥaḳḳ düşmenini maẓhar-ı ism-i ḳahhār
9. Ḥarf-i cevherle budur mışra’-ı tārīḫ Fāik
Naẓa-ı ḳuṭb-ı cihān ḳıldı bu dergāhı ‘imār

1227

Tārīḫ-i Binā-yı Hümāyūn u Āşār-ı Ḥayriyye Şehinşāh-ı Rub^ç-ı Meskūn Berāy-ı
Ḥānḳāh-ı Sa^çdiyye Der-maḥall-ı Taşlıburun

Fā^ç ilātūn/Fā^ç ilātūn/Fā^ç ilātūn/Fā^ç ilūn

1. Şāh-ı Ḥaydar-menḳabet Maḥmūd Ḥān-ı zi'l-kerem
Mazhar-ı sırr-ı velāyet server-i ^çālī-tebār
2. Ol şeh-i Edhem-mizāc ü Bāyezīdī-meşrebiñ
Kim nigeḥ-dārı ricālū'l-ğayb olur leyl ü nehār
3. Ḳalb-i pāk-i mülhemi bir kân-ı feyz olsa n'ola
Emr-i mübhem zāhir ü bātında andan āşikār
4. Bir şehinşāh-ı zevi'l-^çirfān ki kilik-i ṭab^çı hep
Ḥubb-ı ehlullāhi itmiş Naḳş-bend-i i^çtibār
5. Şīt-i ḍarb-ı ^çadli gūyā bir Rifā^çī mürşidi
Saṭvet-i bīmi anıñ āteş-feşān-ı her şerār
6. Ḥalvet ü celvetde ^çubbād-ı ciān ol dāveriñ
Nağme-senc-i gülşen-i medḥinde olmuşdur hezār
7. Mevlevīler gibi devr eyler ricālullah anıñ
Ḥāle-veş meydān-ı ḥıfzında olurlar ḥalka-dār
8. Her ṭarīḳiñ ehli dil-bend-i du^çadır ḥāşılı
Çok gönüller yaptı el-ḥaḳ ol şeh-i himmet-şi^çār

9. Mazhar-ı cūdudur ez-cümle bu nev-inşā daḥi
Lem' a-sāz-ıcevher-i nuṭkıyla oldu tāb-dār
10. ẖuṭb-ı a' zam ya' ni Sa' düddīn-i Şeybāniyyeniñ
Zātına hürmetle itdi işbu dergāhıñ 'imār
11. Haḫḫ o sulṭāna mu' azzam pāyeyi itsün müdām
Şevket-i iḫbāl-ile taḫtında da'im pāy-dār
12. Cümle rüḫāniyyet-i sādāt-ı sa' diyye hemān
Olalar her bir umūrunda anıñ ḫidmet-güzār
13. Çille-bend-i ḫalvet-i evşāfı oldım ben daḥi
Ḥāl-i dille oldu bu nazmım baña ḫātır-figār
14. Ḥaydarī-āsā ḡazel-ḫān-ı du' āsı olarak
Ṭab' ima da' vāt-ı şāhī Fāikā oldu medār
15. Düşdi bir tāriḫ-i mışra' ḫātırı böyle didim
Tekye-gāh-ı ehl-i ḫāli yapıdı şāh-ı Cem-vaḫār

Tārīḫ

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Kerīm-i kām-baḥşā Ḥāzret-i Ḥālet Efendi'niñ
Binā-yı rif' atı mi' mār-ı kudretle metin oldı
2. Bu devlet-ḥāneyi zībā vü rānā eyledi tecdid
İmāret-yāb-ı cūd u himmetiyle bihterın oldı
3. Gelüp cevheri tārīḫ-i mışra' ḥāṭıra böyle
Mübārek-bād bu sāḫil-ḥāne nev-naḫş-i güzın oldı

1234

Aynalıḫavaḫ Sāḫil-sarāy-ı Hümāyūnu'nda İnşā Olunan Çeşmeniñ Tārīḫidir

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Āb-ı rūy-ı tāc u taḫt ' Abdülḥamīd Ḥān'ın Ḥudā
Zātın itmiş meḫar-ı ' Oşmāniyān bī-irtiyāb
2. Ol sipihr-i mihr-i devlet kim seḫāb-ı cūdunuñ
Sū-be-sū sīrābī-i iḫsānıdır her şeyḫ ü şabb

* 49: derkenar Ü1,Ü2

3. “Efzālū’l-‘ amāl” hadīs-i enbiyā mefhūmunu
Eyleyüp icrā be-herān ol şeh-i şevket-me’āb
4. Her tarīkden mācerā-yı müdde‘ iyi bend için
Kıldı bir nev‘ tarh-ı zībā çeşmeden icrā-yı āb
5. İçse İskender eger āb -ı hayātı görmege
Cismini reşk-i harāret şimdi eylerdi harāb
6. Teşne-gān-ı Enderūn içsün gelüp ‘ ayn-ı zülāl
Var mıdır mişli bu dil-cū çeşmeniñ versün cevāb
7. Böyle işrāb ile Fāik tām tārīhiñ anıñ
Virdi bu cāya bu vālā çeşme el-ħaķ āb u tāb

1202

51

Beşiktaş’da Uzuncaova Nām Maħallede Binā Olunan Çeşme-i Hümāyūn Tārīhidir*

Fā‘ ilātūn/Fā‘ ilātūn/Fā‘ ilātūn/Fā‘ ilūn

1. Āb-ı rūy-ı şān-ı devlet dāver-i deryā-nevāl
Şeh Selīm Hān-ı ‘ adālet-pīşe-i şāhib-kemāl
2. Cūd-ı luṭfi sū-be-sū neşr olmada bu ‘ āleme
Nice ħayrāta muvaffaķ kıldı Hāyy-ı Lā-yezāl

5: āb: mā Ü3,Ü4.

* 51: Beşiktaş’da Uzuncaova Maħallesinde Binā Buyrulan Çeşme-i Hümāyūn Tārīhidir Ü3, Ü4.

2: Lā-yezāl: zü’lcelāl Ü1, Ü2.

3. Cāy-ı bī-āb idi ‘ ayn-ı re’fetiñ icrā idüp
Oldı bu ehl-i maħalle ser-be-ser āsūde-ħāl
4. Aç du‘ āya destiñi içdkçe ābı çeşmeden
Eyle da‘ vāt-ı şehinşāhiyyeyi rüz u leyāl
5. Böylece işrāb kıl tārīḡ-i tāmīñ Fāiķā
Çeşme-sār-ı resm-i dil-cū āb-ı şāfi-i zülāl

1205

52

Beşiktaş’da Maçka Maħallesi’ndeki Binā Olunan Çeşme-i Hümāyūn Tārīḡidir

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Cūy-bār-ı ma‘ delet Sulṭān Selīm Ḥān’ıñ Ḥudā
Şevketiñ kılsun dem-ā-dem zīb-sāz-ı kā’ināt
2. Teşne-i āb-ı ‘ aṭāsı idi el-ħaḡ bu maħal
Kıldı icrā himmetiñ ol şāh-ı memdūhü’s-sıfāt
3. Çākeri Fāiķ daḡı tārīḡ-i itmāmıñ didi
Çeşme-i nev-ṭarḡ-ı dil-cūdan gel iç āb-ı ḡayāt

1205

Ḥocapaşa'daki Çeşmeye Târiḥdir

Müstef' ilün/Müstef' ilün/Müstef' ilün/Müstef' ilün

1. Ḥākān-ı İskender-şıfat Maḥmūd Ḥān-ı nīk-baḥt
Zīb-āver-i dīhīm ü taḥt şāhensēh-i deryā-nevāl
2. İḥsānıdır ' ayn-ı ḥayāt reyyān olur hep kā'inat
Bir ḳatredir Nīl ü Fırat cūdıyla yād olsa mişāl
3. Ḥaḳḳ şevketiñ müzdād ide her ān dem-i dil-şād ide
Tevfīkiñi imdād ide dāim o ḥayy ü Zü'l-celāl
4. Fātīḥ Muḥammed Ḥān iken ' ālemlere sulṭān iken
Bu çeşmesi cūşān iken gelmiş idi ana zevāl
5. Şāh-ı cihānın bu zamān ḥāşş-ı ḥarīmīnden hemān
Dördüncü ḳadın nāgehān yapırdı ol nīkū-ḥisāl
6. Rūḥ-ı şerīfiñ şād idüp hem çeşmesin ābād idüp
Aḳıtdı şuyuñ yād idüp atşāna her rüz u leyāl
7. Târiḥ libāsım böyle biç bir mişli Fāiḳ var mı hiç
Dest-i du'āya aç gel iç bu çeşmeden ' ayn-ı zülāl

1234

Ḳazasker İřhaḳ Efendi Merhūmuñ Tāriḫ-i Vefātıdır

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. 'Ālim-i řirīn-zebān İřhaḳ Efendi-i benām
Cāy-gāh-ı menzil-i 'uḳbāyı ḳıldı cilve-gāh
2. Her tarīḳ ile musaḫḫar idi 'ilm ü ma'rifet
Semt-i 'irfān u kemāl olmuşdı añā řāh-rāh
3. Murğ-ı hātifden ḳıḳıp bir dāne Fāiḳ böyle şit
Ṭūṭi-i Mıřr-ı feřāḫat idi İřhaḳ öldü āh

1195

**Ḳanlıca'da Medfun Meřāyiḫ-i Kirāmdan Merḫūm řeyḫ Seyyid 'Aṭā Efendi'niñ
Vefātı Tāriḫidir**

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Vāḳıf-ı sırr-ı tarīḳ-i Naḳřibendī řeyḫ 'Aṭā
Pīr-i kāmīl 'ālim ü 'āḳil 'azīz-i ercūmend
2. Ḥācegān erkānını ta'lim idüp bunca zamān
Ṭālib-i sırr-ı ḫaḳīḳat aldı andan nuřḫ u pend

54/1: 'Ālim-i: 'Ālim ü Ü3,Ü4.

3. Hūş-der-dem sırrına āgāh olup keşretde de
H̄alvet-i der-encümen eyler idi ol hūş-mend
4. Gūşına irdi h̄itāb-ı “irci‘-ī” nāgāh anıñ
Oldı lāhūt ‘ āleminden rūḥ-ı pāki ḥisse-mend
5. Fevtine bir tām tāriḥ söyledi Fāiḳ didi
Göçdi Allah deyu ol pīr-i ṭarīḳ-i Nakşibend

1202

56

**Eyüb’de Medfün Meşāyih-i Nakşibendiye’den Şeyḥ ‘ İsā Efendi Merḥūmuñ Vefatı
Tārīhidir**

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Şeh Selīm Ḥān-ı mekārım-pīşe dehriñ serveri
Çok gönüller yaptı vār olsun anıñ himmetleri
2. Bā-ḥusūs bu türbe-i vālāyı bünyād itdirip
Cūd-ı lutfi verdi bu dergāha ḥoş zīb ü feri
3. Ḥayli dem bu ḥān-ḳāha post-nişin olmuş idi
Ya‘ni Şeyḥ ‘ İsā Efendi rāh-ı tevḥīdiñ eri
4. Şem‘ine erdi nidā-yı “irci‘ ī” yā Hū didi
Elvedā‘ itdi ṭarīḳiñ şeyḥ-i sālīk perveri

5. Geldi bir āh ile Fāiķ fevtine tāriķ didi
Göçdi bākī ‘āleme ehl-i muħabbet rehberi

1206

57

Meşāyih-i Ĥalvetiye’den Beykozlu Şeyħ Hāfız Efendi Merħūmun Vefātı Tāriħidir

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Şeyħ-i kāmil Ĥalveti Hāfız Efendi nāgehān
Ĥān-ķāh-ı bī-beķāda dem çekerken Hū diyū
2. Sünbül-i bağ-ı fenādan tab‘ına erdi fütür
Şem‘ idüp gül-ğonçe-i ‘uķbāyı ol hoş-bū diyū
3. Baħr-i rahmet cūşişinden sırrına erdi nidā
Vār ise çirk-i ķuşūruñ pāk olur gel yū diyū
4. ‘Ayn-ı ‘irfān ile gördü bildi vuşlat menziliñ
Cān atıp gitdi aña ġāyetle pek dil-cū diyū
5. Sen de nuţķ it Fāiķā tāriħ-i fevtiñ böylece
Pīr-i aşķāb-ı tarīķat göçdi “yā men hū” diyū

1208

Sultân-zâde ‘Abdi Beg Merhûmuñ Vefâtı Târihidir

Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilün

1. Bî-beķâ dünyâda âhîr herkesin hâli budur
Kıl nazar ‘ibretle hâtırda bu olsun sâniha
2. Aldı şayyâd-ı ecel şâhib-neseb bir genç begi
Hüzn-ile geldi o demde kalbime bu lâyiha
3. Beyt-i dilden çıkdı bir târih Fâik böylece
Oķu yâ Hû rûhuna Abdi Beg’iñ bir Fâtiha

1227

Meşâyih-i Halvetiyeden Zekâyî Efendi Merhûmuñ Vefâtı Târihidir

Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilün

1. Nâm-dâş-ı Muştafa pîr-i mücâhid Halvetî
Mürşid-i râh-ı tarîkat rehber-i aşhâb-ı hâl
2. Kuṭb-ı a‘ zâm pîr-i şa‘ bân mesleğinden feyz alup
Nâ‘il-i sırr-ı hilâfet olmuş iken bâ-kemâl
3. Sırr-ı mebde’ neydidin ‘aql-ı me‘ âd ile bilüp
Terk-i Nâsût eyleyüp Lâhûta itdi irtihâl

4. Oğusun her ‘âşık u sâlik olan bir Fâtîha
Rabb-ı erham rûhuna îşâl ide rûz u leyâl

5. Düşdi bir târih-i mışra‘ fevtine Fâik didim
Nağd-ı cân ile Zekâyî aldı kâlâ-yı visâl

1227

60*

Beşiktaş Mevlevî-Hânesinin Şeyhi Mahmûd Dedeniñ Vefatı Târihidir

Müstef’ ilün/Müstef’ ilün/Müstef’ ilün/Müstef’ ilün

1. ‘Ârif be-hağğ ol verme dil nağş-ı cihân seyrânına
Mâr-ı munağğışdır o bil pür-zehr olur yârânına
2. Bu nâli-i nây-ı fenâ imâ ider sırr-ı beğâ
Olmuş münâdî gūyiyâ bu keşretiñ hayrânına
3. Ya‘ ni bu şeyh-i zi’l-haseb hem seyyid-i vâlâ-neseb
Olmuş iken pîr-i edeb çekdi ecel pîrânına
4. Târih-i fevti zikr olup tennûre-bend-i fikr olup
Fâik bu manâ bikr olup bağ mişli yok ceyrânına
5. Bâkî değıl bu ğam-kede çün gördü hep âfet-zede
Devr eyledi Mahmûd Dede gitdi beğâ devrânına

1234

* 60: 64a S1, derkenar Ü1, Ü2.

Berây-ı Tarih-i Fetih-i Medîne-i Münevvere Be-Nâm-ı Sultân Maḥmūd Ḥân-ı Sâni

ṬavvelAllāhu Ömrehü

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Cihân-dâr-ı muẓaffer Ḥân-ı Maḥmūd-ı kerem-kârîñ
Vücüd-ı pâkidir cism-i cihâna rûḥ olan ḥâlâ
2. Ḥıdiv-i dâd-güster kişver-ârâ-yı Sikender-fer
Kerîm-i kâmbaḥş-ı bende-perver şâh-ı bî-hem-tâ
3. Hemîşe zât-ı pâki Ka' be-i maḥşud-ı 'âlemdir
Ser-i küyuñ ṭavaf-gâh itse ğayb ehli nola bir câ
4. Ḥilâfetle velâyet vârişidir cedd-i pâkinden
O sultân-ı mu' azzam şehr-i yâr-ı zâhir ü ma' nâ
5. Be-ḥükm-i Ḥaḳḳ ḥavâric Yeşrib ü Baḥâ'ya bir müddet
Anıñ 'ahd-i şerîfinden muḳaddem itdi istilâ
6. Serîr-efrüz-ı evreng-i ḥilâfet olalı ammâ
Zülâl-i himmet ü iḳdâmın ol semte idüp icrâ
7. Kesip ol şâh-ı Ḥaydar-menḳabet tîğ-ı nüfüzuyla
Tasalluḫ riştesiñ hep hâriciniñ zülfikâr-âsâ

8. Bu demde müjde-i feth-i Medīne eyledi tebşīr
Çulūb-ı mü'minīne oldu gāyetle feraḥ-baḥşā
9. Medīne şehr-i sulṭān-ı rūsūldür bu beşāretidir
Nice feth-i fütūḥa müjdecidir süphe yok ḳaṭ'ā
10. Delīlimdir ḥadīs-i Muşṭafā āsūdedir devlet
İder 'aşr-ı şehinşāhīde rāḥat ser-be-ser dūnyā
11. Cihān durduḳça zīb-i taḥt u dīhīm olsun ol server
Nice şehzādelerle nes'e-yāb itsün anı Mevlā
12. Gelince şīt-ı müjde sem'ime aldım ele ḥāmem
Yazup bu tām tāriḥi seri'ān eyledim imlā
13. Zuhūr itdi bu mışra' beyt-i dilimden Fāiḳā böyle
Medīne mülkünü Maḥmūd Ḥān aldı yine Ḥaḳḳā

1227

62

Nazm-ı Taşavvufāne Nazīre-i Şeyḫ Gālib-i Mevlevī

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

I

1. Ey zuhūr-ı nūr-ı aḳdes dilde ḳānımsın benim
V'ey ḥuzūr-ı zevḳ-i ḳalbim tende cānımsın benim
2. Ḳandesin bilmem efendim lā-mekānımsın benim
Āşikār itsem daḥi sırr-ı nihānımsın benim

II

1. Devḫa-i ‘ālemde sensiz zevḫi yok cānā gülün
Neyleyim nezzāresiñ bu ḫāḫ-dānda sünbülün
2. Söyledirsın şem’-i ‘aşḫınla bu şeb dil bülbülün
Āşikār itsem daḫi sırr-ı nihānımsın benim

III

1. Nūr-ı ruḫsārın görünce ‘aḫlım oldu tār-mār
Eyledi Mansūr-ı dil esrār-ı ‘aşḫı āşikār
2. Şaḫlarım fikr-i visāliñ sīnede leyl ü nehār
Āşikār itsem daḫi sırr-ı nihānımsın benim

IV

1. Çeşm-i dil gördükçe hüsnüñ varlıgım oldu ‘adem
Nice yüzden gösterir biñ şīve baḫdıḫça bu dem
2. Söyledirse rāz-ı ḫalbi feyz-i ‘aşḫın dem-be-dem
Āşikār itsem daḫi sırr-ı nihānımsın benim

V

1. Şadr-ı dilde sūz-ı ‘aşḫın ihtifā itsün hemān
Gizli sırrım āşikār itdirme lutf et el-amān
2. ‘Āşıḫa bürhan gerek Fāiḫ ise bir nā-tüvān
Āşikār itsem daḫi sırr-ı nihānımsın benim

62/V: Bu dörtlüğün 2. ve 3. mısraları Ü1 ve Ü2’de yer derḫştirmiştir.

Tahmīs-i Ğazel-i Beşiktaşī Yahyā Efendi

Kuddise Sırrıhu

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1

Nazra-i 'ibret için çeşmānı tencil itmişüz
 Hāk-pāy-ı evliyāyı ya' ni tekhl itmişüz
 Cān u dilden āsitānı pīr-i taqbīl itmişüz
 Ders-i 'aşkı biz fenā şahnında tekmil itmişüz
 Sanmañız seyr-i Semānī ile taḥşil itmişüz

2

Sürmedān-ı intizārda mūy-ı gamzem oldu mīl
 Eşk-i çeşmim ḥasret-i vuşlatla aqdı hemçü Nīl
 Tālib-i 'aşk oldıq itdik şimdi terk-i kāl u kīl
 Biz tetimmāt-ı talebde şūhte oldıq nice yıl
 Me'kel-i devr içre gam taşını taqbīl itmişüz

3

Dīde-i dil nūr-ı feyz-i Hāḫḫ'dan aldı tābını
 Sākī-i 'aşk şundi çün cām-ı şarāb-ı nābını
 Saña virdim zāhidā dehrin bu şeyḫ ü şābını
 Bulduq istiğnā ile tevḫīd-i ḥayrın bābını
 Hücre-i faqr u fenāda nefsi tezlil itmişüz

4

Didi bir pīr-i hidāyet-gīr-i ma' ni-intisāb
 Şāh-rāh-ı istikāmetdir hemān rāh-ı şavāb

Güş-1 pür-hüşum olunca ziver-i feyz-i hitâb
Şafha-i zilletde bulduk şübheye şâfi cevâb
Kâ'inât-1 icmâliñ ol vech üzre tafşil itmişüz

5

Söyle kimdir gel bu dâr-1 gamda olmuşlar bekâm
Râh-1 Hâkķ' da eyle taşşil-i kemâl ü nîk-nâm
Tâ-be-key hubb-1 sivâ ile mürûr-1 şubh u şâm
Ey mülâzımlar nedir bu sa'y-1 bî-hâşıl müdâm
Bir gün olur diye siz hep ömrü ta'fil itmişüz

6

Fâikâ bu şahın-1 'âlem ser-be-ser gavgâdurur
Rütbe-i resmiyyesi bî-sûd u nâ-ber-câdurur
Devlet-i bâkî hemîşe 'izzet-i 'uqbâdurur
Kâzaskerlik müderris manşıb-1 ednâ durur
Âitân-1 Hâkķ'ı biz kevneyne tafdil itmişüz

64

**Beşiktaş'da Medfûn Şeyh Mehmed Şiddîkî'n-Nakşibendî el-meşhûr Bî-ibnü'n-
Necâr Kıddise Sırrıhu Hâzretleriniñ Gâzeliniñ Tahmîsidir Ki 'âcizâne Beyân
Olunur**

Mefâ' ilün/Fe' ilâtün/Mefâ' ilün/Fe' ilün

1

Ėarîb-der-vaţan olmuş gibi gezip hayrân
Fırâķ-1 yâr beni itdi zâr u ser-gerdân

Çıkıp memâlik-i şehri vücdı devre hemân
Seyâhat eyler iken dilde eyledim seyrân
Göründü nûr-ı Hudâ şadr-ı dilde bana ‘ayân

2

Budur bu tekye-i fânide sâlikâ saña iş
Gel olma hâşılı bî-gâne yâriñ ile biliş
Alınca pertev-i feyzi oturma zikre giriş
Hicâb-ı zulmeti terk eyle nûr-ı Haqq’a eriş
Ki keşf ola saña bi’l-cümle âşikâr u nihân

3

Bu yolda saña sivâ câmesi mi dâmen-gîr
Anı keser hele mıkrağ-ı nuğ-ı hazret-i pîr
Silüp dil âyinesin ol hemîşe şaf-zamîr
Derûnı çirk-i ‘alâyıkdan idegôr tahtîr
Havâtırât-ı sivânîñ içine düşme amân

4

Egerçi mes’ele-i ders-i ‘aşk-ı muğlağdır
Rumûz-ı fetîhine ammâ ki himmet evfağdır
İderse şarf-ı himem tâlibân-ı elyağdır
Göñül ki mazhar-ı nûr-ı tecellî-i Haqq’dır
Olur ma‘ânî-i sırr-ı haqîkat anda beyân

5

Refîk olursa bu Fâik-i gedâya ger tevfiğ
İrer menâzil-i maqsûda ol hemân tahtîk

Budur kelām ki buyurmuş ‘azīz-i pīr-i ‘atīk
Reh-i rızāya ‘azīmetle sālīk ol Şiddīk
Miyāneden açıla saña perde-i imkân

65

Tahmīs-i Ğazel-i Merhūm Rāġīb Paşā-yı

Şadr-ı Esbak

Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün

1

Ṭutup murġ-ı dili hāl yemiyle rāma uydurmuş
Girih-gīr eylemiş her tār-ı zülfüñ dāma uydurmuş
Yazup esrār-ı ‘aşkı kıl kalemle nāme uydurmuş
İdüp pīçīde zülfüñ hāl-i ‘anber-fāma uydurmuş
Sevād-ı mülk-i hüsnüñ mäh-rüyum Şāma uydurmuş

2

Ḳumāş-ı çeşm-i bülbülde giyip bir cāme-i zībā
‘Acāyip nev-edā-yı dil-firīb eyler ki hoş bir cā
Miyān-ı devḫa-zār-ı şīvede ol naḫl-i gül hālā
Tekellüf ber-ṭaraf bir başka vādī eylemiş peydā
Ḳabā-yı sebziñ ol serv-i revān endāma uydurmuş

3

Kemān-ı zūr-ı ‘aşkı merd olan şāh-bāzlar çekmiş
Velī riş-i ḫadeng-i ġamzeyi dil-bāzlar çekmiş
Kemend-i zülf-i yārı ‘āşık-ı nā-sāzlar çekmiş

Ne minnetler idüp bād-ı şabādan nāzlar çekmiş
Perişanlığda zülfüñ tā dil-i nā-kāma uydurmuş

4

Resīde feyz-i Hakk her bir nefesde cümle zerrāta
İrişmez ‘aql-ı kul bu kār-gehde gerdiş-i zāta
Nazar kıll çeşm-i ‘ibretle dem-ā-dem sen şu‘unāta
Değil tedbīr ile bir ferd-i kādīr maħv-ı iřbāta
Süťür-ı nüřa-i tađdīre kimdir ĥāme uydurmuş

5

Bu demde zū-fünūn sa‘ d-ı baĥta naĥs olup ġālib
Sirişti-i şab‘-ı ‘ālem hep felek-meşrepliğe řālib
Ta‘ accüb itme Fāik olma kıll u kāle gel zāhib
‘ Aceb mi peyrev-i ebnā-yı dehr olmuş ise Rāđīb
O da vādī-i refťarıñ bađıp eyyāma uydurmuş

66*

Mef‘ ūlü/Fā‘ ilātü/Mefā‘ ilü/Fā‘ ilün

I

1. Çok gördü şişe-bāz felek nigārımı
Ĥasret-keşide eyledi leyl ü nehārımı
2. Görsem dimez misin ‘acabā dil-fikārımı
Gūř idin mi söyle acābā āh u zārımı
- X. Gel gel yetiş ki aldı firākıñ řarārımı
Yağmaya verdi cünd-i ġamıñ kār u bārımı

4/2: kul: gel Ü1, Ü2, Ü3, Ü4, S1.

* 66: 48a S1. Başlık yok. Ü1, Ü2, Ü3, Ü4 -

II

1. Ey gül-‘izâr gülşen-i ‘aşkın hezârıyım
H̄asret-keşide nâle-künân zâr ü zârıyım
2. Sen gonçeniñ hemîşe velî ben bahârıyım
Dil-besteyim kudûmunüñ ümmîd-i vârıyım
- X. Gel gel yetiş ki aldı firâkıñ kararımı
Yağmaya verdi cünd-i ğamıñ kâr ü bârımı

III

1. Gönlüm şarâb-ı la‘l-i lebinden devâ diler
Maħmûr-ı renc-i firqatiñ olmuş şifâ diler
2. Ferdâya şalma senden efendim vefâ diler
Bir kerre görmeğe seni ol cân fedâ diler
- X. Gel gel yetiş ki aldı firâkıñ kararımı
Yağmaya verdi cünd-i ğamıñ kâr ü bârımı

IV

1. Besdir ki murğ-ı hasrete dil âşinâ ola
Sîmurğ-ı Q̄âf-ı vuşlata ğayrı mekân ola
2. Lâyık değil ki görmeyeli çok zaman ola
Gözden peri gibi vechiñ nihân ola
- X. Gel gel yetiş ki aldı firâkıñ kararımı
Yağmaya verdi cünd-i ğamıñ kâr ü bârımı

V

1. Fâik fütâden olmuş ise iftihârdır
Bil kadr [ü] gönlünü sen anın ber-güzârdır
2. Şâdıkdır ‘aşk-ı pāk-ile hem saña yârdır
Hicrânıñ ile şimdi velî kârı zârdır

- X. Gel gel yetiş ki aldı firâkıñ kararımı
Yağmaya verdi cünd-i ğamıñ kâr ü bārımı

67*

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1

Her hıred-mend gönül sırrına ' aql irdiremez
Bilmeyen sırr-ı dili menzıl-i vaşla iremez
Ya'ni evza' -ı sülûli ile hadşe viremez
Gönül Allâh evidir aña münâfık giremez

2

İstikâmetle reh-i Haqq'a o kim sâlik olur
Tîğ-i ' üryân gibidir pertev-i dil mâlik olur
Keser ol tîğ kırmaz düşmenini hâlik olur
Gönül Allâh evidir aña münâfık giremez

3

Mescide zimmî-i bennâ girer ammâ lâkin
Anı i' mâr yine bânîleri eyler sâkin
Fehm kıl bu sühanı var ise eger idrâkıñ
Gönül Allâh evidir aña münâfık giremez

4

Gir tahâretle tavâf eyle murâdıñ iste
Hâşılı mâ-haşal-i maḥlab aña peyveste

* 67: Başlık yok.

Sen girer Şanma   ad y1 aŐa yol yok beste
G n l All h evidir aŐa m n fikiĝ giremez

5

Bekle ol ħaneyi F ikiĝ gibi gel der-b n ol
Sen o ev Ő hibine her dem   an-1 mihm n ol
Hiĝ hir s eyleme ŐemŐir gibi hem    ry n ol
G n l All h evidir aŐa m n fikiĝ giremez

İBTİDÂ-YI GAZELİYYÂT Fİ-ḤARFİ'L-ELİF

1

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

1. 'Âşık-ı dil-ḥasteye olmazsa cânân âşinâ
Çeşm-i pür-ḥūmı olur elbetde giryân-âşinâ
2. Tâ-be-dâmen câme-i nâmusı 'aşq eyler dü-çâk
Pençe-i zür-âvere olmaz giribân âşinâ
3. Ḳalb-i şâfî tîre-diller ile ülfet eylemez
Zâhide olmaz gürûh-ı merd-i rindân âşinâ
4. Kenz-i ṭab'-ı maẓhar-ı feyz olmadıysa olamaz
Ma' ni-i dürdâneye her bir süḥandan âşinâ
5. 'Afv-ı cürm-i mücrimân-ı mev' üddur yevm-i va' id
Maẓhar-ı iḥsân olur ol demde 'ısyân-âşinâ
6. Ka'r-ı baḥr-i ḳulzüm-i 'irfânı fehm eyler olur
Ġarḳa-i deryâ olanlar dürr ü mercân-âşinâ
7. Her ne deñlü olsalar âhû-yı vaḥşî-veş yine
Fâik'in göñlüyle her dem çeşm-i ḥübân âşinâ

1. Bābilistān-ı ruḥun mülk-i cünün oldı baña
Ġamzeniñ her nigeḥi siḥr ü füsün oldı baña
2. Cüst-cū eyler iken āb-ı ḥayātün 'aynıñ
Cūy-bār-ı deheniñ rāh -nümün oldı bana
3. Tek ü tāz itmede meydān-ı taḥammülde bu dem
Tevsen-i çarḥ-ı felek zār u zebün oldı baña
4. Nūr-ı dīdem saña her medd-i nigāhım gūyā
Kaşr-ı ḥülyā-yı visālinde sūtün oldı bana
5. Micmer-i tende yaqıñ 'ūd velī söyle 'aceb
Ḥāl-i 'aşkıñ mı nedir dağ-ı derün oldı baña
6. Meclisimden çekeli sen ayağı sensiz āh
Çekdiğim sāğar-ı mül kāse-i ḥün oldı baña
7. Naẓm-ı İḥyā-yı nazīrimle mu'atṭar ideli
Fāikā kilik-i sūḥan ğāliye-gün oldı bana

2: rāh: reh Ü3, Ü4.

3

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. 'Āşık-ı dil-ḥasteyim ey şūḥ-ı mümtāzım saña
Bir niyāzım var geçer mi bilmezem nāzım saña
2. Nağme-i hicrinle eyler bu kemān-ı sīne āh
Hiç te'şir eylemez mi āh-ı dem-sāzım saña
3. Sırr-ı 'aşkıım duydı 'ālem ḥalkı cānā ser-be-ser
Yoḥsa ma'lūm olmadı mı dildeki rāzım saña
4. Vardı tā mülk-i Hicāz'a evce çıkdıkça bu dem
Nāle-i 'aşkıım şetāret verdi şeh-nāzım saña
5. Söyle ey meh Fāik'e bāzār-ı 'aşkııda şarf için
Her zaman naḳd-ı dil-i 'āşık mı hep lāzım saña

4

Mef' ūlü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. 'Āşık ümīd-i vaşlla dil-dādedir saña
Ey dil-rübā teraḥḥum it üftādedir saña
2. Def -i ḥumār-ı 'aşkıa budur çāre ey gönül
Bezm-i miḥende ya' ni ilāc bādedir saña

3. Çaldırma naqd-i gönlünü beyhüde ol mehiñ
Hep düzd-i çeşmi bir nigeş-i sâdedir
4. Hÿlyâ-yı vuşlatıñla şehâ ' aşıkıñ seniñ
Dest-âşinâlık ile temennâdadır saña
5. Mağrûm-ı luţfuñ eyleme ey mihr-i evc-i nâz
Fâik kemâl-i şevkle dil-dâdedir sana

5

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

1. Akmadı cÿy-ı murâda cÿy-bâr-ı ilticâ
Zevk-i kaçır-ı kalbi sÿzân itdi nâr-ı ilticâ
2. Nev-civân-ı tab' ımı seyr eyledi ' arz u niyâz
Kad-hamîde kıldı hayfâ anı bâr-ı ilticâ
3. Öyle mest oldı gönÿl câm-ı emelden sâkiyâ
Ser-girân itdi beni âhir humâr-ı ilticâ
4. Gerdiş-i devriñ harâb olsun senin de ey felek
İtmesÿn dermân saña kuţb-ı medâr-ı ilticâ
5. Kâf-ı istiğnâya uçdı şimdi ' ankâ-yı gönÿl
Âşiyân olmaz aña gayrı bu dâr-ı ilticâ

6. Balsa bir ŧüretle mir'at-1 derūnum incilā
‘Arz ider elbet cemālin baña yār-1 ilticā
7. Menzil-i maqŧŧūda bī-ŧekk tīr-veŧ vāŧıl olur
Fāikā vaqt-i seherde āh u zār-1 ilticā

ḤARFÜ’L-BĀ

6

Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün

1. Baña ey meh-likā tāb-1 hayālin yārdır her ŧeb
Anınçün çeŧm-i dil ŧevkiñle pür-envārdır her ŧeb
2. Beni ey gül-‘ izārım bülbül itdi gülŧen-i hūsnūñ
Fiğānımdan çe mende bāğ-bān bīzārdır her ŧeb
3. Dem-ā-dem bīm-i tiğ-i ğamze-i hıŧmınla çeŧmānım
Döküp hūn-1 siriŧkin ŧubha dek bīdārdır her ŧeb
4. Sühan ta‘ līm iden mir'at-1 vechiñdir baña her ğun
Zebānım ğūyiyā tūti-i ŧekker-ħārdır her ŧeb
5. N’ola pertev ŧalarsa mihr-i nazmın ğun-be-ğun zīrā
Ḥayālin Fāikā ŧevk-āver-i ğüftārdır her ŧeb

1. Çeşm-i ḥasret kuḥl-i vuşlatla mükahḥal oldı hep
Şevk verdi ṭab' ima a' dā müzellel oldı hep
2. Devr-i 'ıyş u şevk ü şādīdir hemān sākī bu dem
Sāğar-ı şaḥbāyı şun meclis mükemmel oldı hep
3. İtdi ilzām ḥākim-i neş'e hele ḥaşm-ı ğamı
İddi' ā-yı şoḥbet-i şādī müdellel oldı hep
4. Geldi miftāḥ-ı neşāt-ı dil kapatdı nāgehan
Bestedir bāb-ı dehān ğam-ı muḥaffel oldı hep
5. Leşker-i şūr ü meserret geldi ihrāc eyledi
Qalmanı Fāik kūdūretler mu' aṭṭal oldı hep

HARFÜ'T-TĀ

1. Bir pīr-i ḥarābat şunup cām-ı beşāret
Bezm-i dili pīr itse n'ola kām-ı şetāret
2. Bāzār-ı fenā bey' ü şirāsında zarar var
Yoq fā' izi bī-sūd itmiş encām-ı ticāret

3. Dükkânçe-i fânide beķā kārın it olma
Ser-māye-i a' mälle bed-nām-ı ħasāret
4. İhyāsı murād olsa olur mürde iseñ de
Bir pīr-i Mesīhā-deme ilhām u işāret
5. Mehdūm ise dil-i ħānesi taḥhīr kııl eyler
Mi' mār-ı füyūzat-ı Ĥudā tām-ı ' imāret
6. Vāķıf olur esrāra o kim beyt-i derūna
Eylerse eğer şubḥ eğer şām-ı nezāret
7. Fāiķ emel-i Ka' be saña virmede teşvīş
Gel kııl ħarem-i ķalbiñi ārām-ı ziyāret

9

Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fa' ūlün

1. Ķaşr-ı dili pür zav' -ı dıraḥşende-i ' aşķ it
Ķoyma ğam-ı tāriķde tābende-i ' aşķ it
2. Ķıl zerre iken şemse muķārin yürü zātıñ
Bir māhiñ olup bendesi efgende-i ' aşķ it
3. Hep salṭanat-ı sırr-ı sirāyet şeh-i ' aşķın
Şeydālıķı ķo kendini var bende-i ' aşķ it

4. Zāhid gibi maḥcūb-ı ḥicāb olma cihānda
Eylersen eğer zātın şermende-i ‘aşk it
5. Beyhūde yere pes tek ü tāzī bu fenāda
Fāik gibi peyk-i dili cūyende-i ‘aşk it

10

Fā’ ilātün/Fā’ ilātün/Fā’ ilātün/Fā’ ilün

1. Dilde tīmār-ı sūḥan k̄anımdır eyler ḥāşılāt
Belki temlīk-i zebānımdır o gūyā bā-berāt
2. Merd-i meydān-ı hūnerdir pehlivān-ı ṭab’ ımız
Ḥāmedir elde sinān gürz-i girān mıdır devāt
3. Şāḥa-i nazm içre parlatsa üzengi yā n’ola
Eşheb-i endīşe-i çāpük-revānımdır çü at
4. Kāle-i elfāz u ma’ nā k̄at-be-k̄at gelmektedir
Rāh-ı dilde kārvinımdır mazāmin ü niķāt
5. Ğarb u şarkı vaşfa āġāz eyler ol pes-perdeden
Beste-i kilik-i beyānımdır bu naķş-ı k̄ā’ināt
6. Bir şeb-i nūr-ı siyehde gördüm ol cānāneyi
Tende cānım ḥāliyā ḥātır-nişānımdır o zāt

7. Eşk-i çeşmimden gelür cüş u hurūşa dem-be-dem
Fâikâ ğıbta-keşânımdır benim Nil ü Fırât

HARFÜ'Ş-ŞĀ

11

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Tūlū' -ı şems-i ' aşka şimdi bir meh-pāredir bā' iş
Çıkarsa evce āhım bu dil-āvāredir bā' iş
2. N'ola seyr-i cemālin gizlese ' uşşākdan cānān
Niķāb-ı hūsnūne hep ' aşık-ı bī-çāredir bā' iş
3. Sirişk-i çeşmimi rīzan ittiren ey şūh-ı çeşm-ālūd
Baña her ān u dem ol ğamze-i hūn-hāredir bā' iş
4. Göñül başdan çıkıp ' aqlım perīşan olmağa şimdi
Çıkarken zīr-i fesden turre-i tarrāredir bā' iş
5. Çalış tezhīb-i ahlāk itmeğe Fâik dü-' ālemde
Seni nefsinde rüsvāy itmeğe emmāredir bā' iş

12

Mefā' ilün/Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Serīr-i şadr-ı mekārım ki kec-' aţaya ' abeş
Edā-yı haşmet-i beyhūde nā-sezāya ' abeş

2. Bu devḥa-zārda ne deñlü keşide-ḳadd ise de
Nihāl-i ḥuşḳdan itmek ümīd-i sāye ‘ abeş
3. Çün oldı nīm-top estār-ı māsivā encām
Ġurūr-ı cāh-ile ‘ arz-ı kibr gedāya ‘ abeş
4. Ḳamer ki şarfla noḳşān-pezir deġil ibretdir
Bu mümsikāne edālar felekde bāya ‘ abeş
5. Olursa yār-ı hezār-āşinā eger Fāiḳ
Ki nām-ı nīk-i vefā öyle bī-vefāya ‘ abeş

ḤARFÜ’L-CİM

13

Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün

1. Dilā toḥm-i sivāyı mezra‘ -ı ḳalbe ekenden gec
Bu baġın bülbülünden hem gülünden hem dikenden gec
2. Ecel ḥayyātı mīkrāz-ı ḳaderle biçmeden ömrüñ
Gözüñ dikme ḳabā-yı fāniye anı biçenden gec
3. İlişdiyse muġaylān-ı ġama dāmān-ı efkārīñ
Geçüp gitdi o vādiler ilişme gel geçenden gec

4. Seni ma' mür ider pîr-i ħarâbâtüñ ayağñ öp
Riyâ bezminde câm-ı pür-ĥumârı sen içenden gec
5. Eger sâhil-nişîn-i cây-ı 'irfân olmağ isterseñ
Göñül fülkün sivâ deryâsına Fâiğ çekenden gec

14

Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fa' ülün

1. Bağ-ı emel-i dil ki bahâr olmağa muhtâc
Şeb-tâ-be seşer zâr u hezâr olmağa muhtâc
2. Ger zîb ü fer-i endâm-ile reftâr ise maqşûd
Nev-devlet olan gibi kibâr olmağa muhtâc
3. Sa'y eyle bilâ-sa'y değil feyz-i ma'ânî
Tevfik-i Ĥudâ hemdem ü yâr olmağa muhtâc
4. Yükden mi qalır zâhid-i ĥuşq-bâr riyâdan
Lâ-büdd ĥâr-ı lâ-yefheme bâr olmağa muhtâc
5. Dükkançe-i 'âlemde iden dâd ü sitâdı
Sermâye-i taĥsilde medâr olmağa muhtâc
6. Ĥamlıqda dime yok yere sen mîve-i maqlûb
Yoğdan ne olur ĥaşılı vâr olmağa muhtâc

4: yükden: yüksüz Ü3, Ü4.

5: tahsilde: tahsili Ü3, Ü4.

7. İsbāt-ı vücūd etmeğe bu ‘arşa-i ‘aşkıda
Fâik gibi bir ‘âşık-ı zâr olmağa muhtâc

15

Mef‘ ülü/Fâ‘ ilâtü/Mefâ‘ ilü/Fâ‘ ilün

1. Hıfır eyle çâh-ı Naşşeb-i mihri kılac kılac
Ölç kadd-i vaşlı bir meh-i ‘aşrı kılac kılac
2. Peygüle tevekkül içre nişin ol şebât ile
İtme mesâha şâha-i dehri kılac kılac
3. Kaz kadd-i kadrine göre sen sūz-ı meğâkini
Bi’r-i nifâkda eyleme hafri kılac kılac
4. ‘Uşşâk-ı zâra verdi seyâhat firâk-ı yâr
Ölçdüdü sū-be-sū heme şehri kılac kılac
5. İşkandil-i elemle yem-i hicri Fâikâ
Besdir yeter ki ölçdüñ o nehri kılac kılac

ḤARF’ÜL-ḤĀ

16

Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilün

1. Zevk-i cennetden nişandır dilde şevk ü inşirâh
Âdeme rûh-ı revândır tende zevk ü inşirâh

1: şevk ü: şevk-i Ü1, Ü2.

- 2 . Hūzn-ile ta' vīk idüp cevr-i felek şevk-i dili
Olalı hayli zamandır bende 'avk ü inşirāh
3. 'Arızı her neş'eler tahtındadır hem-pā değil
Rütbede bālā mekândır kande fevk ü inşirāh
4. Gerden-i kumrî-i tab' a zīb-sāz-ı şevk olur
Gūyiyā bir hūsn-i āndır anda tavk ü inşirāh
5. Habbe-i pür-neş'e-i cennet midir Fāik 'aceb
Ādeme çün kuvvet-i cāndır tende zevk ü inşirāh

17*

Mefā' ilün/Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Olunca zīb-i binā-yı emel hesāb-ı ferah
Bırakdı kaşr-ı hayāle temel hesāb-ı ferah
2. Göñül yekūn-ı talebden kalursa sıfrü'l-yed
Virür defātîr-i tab' a halel hesāb-ı ferah
3. Nuķūd-ı māyesi endek ise hemīşe gelür
Fikār-ı nazmına baħr-i Remel hesāb-ı ferah
4. Nedem ki kilik-i hayāl ile yazsa ider
Hikem-şinās-ı nücūm-ı zūhal hesāb-ı ferah

* 17- Ü3, Ü4.

5. Yoğ ise kışşa-i ‘aql-i ma’addan behre
Olur füsün-ı sühanla meşel hesâb-ı ferağ
6. Raqam-pezir-i taşavvur olunca ‘âlemde
Debîr-i tab‘ıma verdi kesel hesâb-ı ferağ
7. Bırak taḥayyülü Fâik kenâr-ı meclise gel
Olur mu neş‘e-i câma bedel hesâb-ı ferağ

18

Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilâtün/Fâ‘ ilün

1. Cezbe-i ḥüsn-ile ândır hele kavlı-i saḥîḥ
İtdiren ḥübları biri birinden tercîḥ
2. Mey ü maḥbûba bedel rağmına ‘uşşâkların
Aldı zâhid eline ya‘ni âsâ vü tesbîḥ
3. Vaşf-ı eşyâ ki ḥaḳîkatde aña yok sâni
Birliğe vâşıl olur cümle temeddüh temdîḥ
4. Nazra-i ‘ârife her zerre şühüd-ı maḥbûb
Şîve-i cilve-ger-i ḥüsni şemsden tavzîḥ
5. Fâikâ ḥâme-i kudretle fenâ-yı ‘âlem
Şafḥa-i cümle-i eşyâda olunmuş telvîḥ

ḤARFÜ'L-ḤĀ

19

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Ḳalender-meşrebāne zāhid-i ḥod-bīn ider tevbīḥ
 Ḥārāb-ābād olan deryā-dile āyā nider tevbīḥ
2. Ne deñlü itse nāşīḥ ehl-i 'aşḳa ta' nla ızrar
 Bulur aña hemān dilden dile ancak gezer tevbīḥ
3. O kim sermāye-i ā' māl-i 'ömri eylese itlāf
 Gelir suḳ-ı fenāda sem'ine şīt-ı ḥazer tevbīḥ
4. İder 'aşīḳ sirişḳ-i çeşmini derd-ile rīzān
 Olur ma' şūḳdan gūyā aña bu dem heder tevbīḥ
5. Mükāfāt-ı 'amelden iḥtirāz itmezse kim Fāiḳ
 Anıñ ḥaḳḳında Ḥaḳḳ'dan olmada lā-büdd ḳader tevbīḥ

20

Mef' ülü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. İrdi civān-ı ṭab' ima pīrāne feyż-i şeyḥ
 Güftāra virdi ḳudreti illā ne feyż-i şeyḥ

2. Çok münkirānı tekye-i ikrāra cezb idüp
Çekdi getirdi hāşılı imāna feyz-i şeyh
3. Çok mu verā-yı perdeye itse nazar eger
Kuhl olmada dü-dide-i 'irfāna feyz-i şeyh
4. Şıgmaz fikār-ı keffe-i hulyāya zāhidā
Gelmez kıyās u 'aql-ile mizāna feyz-i şeyh
5. Şāhib-kırān-ı memleket-i ma'nevīdir ol
Çıkısa miyān-ı 'arşa-i meydāna feyz-i şeyh
6. Maḫhūr u münhezim ider elbetde eylese
Tā ceş-i nefse ḫamle-i merdāne feyz-i şeyh
7. Derkiñ var ise şāhide ḫācet mi Fāikā
Bī-ihtiyāc ḫüccet ü bürhāna feyz-i şeyh

HARF'ÜD-DĀL

21

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Seyr-i gül-geşt-i çemen itdikde ey serv-i bülend
Dām-ı 'aşkın 'andelīb-i gönlüm itdi kayd-ı bend
2. Mülk-i hüsnüñ Hüsrevi şirīn-zebānsın gerçi kim
Baña beñzer var mı 'uşşākıñ içinde dil-pesend

7: Derkiñ: Der kilik Ü1, Ü2.

1: kayd-ı: kayd ü Ü3, Ü4.

3. Çeşm-i maḥmūruñ firāķı mest-i bī-hūş eyledi
Eyle tedbīr mey-i la' liñ-ile añı hūş-mend
4. Dār-ı vaşla çek beni Mañşūr-veş ḥaķdır sözüm
Gerdenimde tek hemān gīsūların olsun kemend
5. Cezbe-i ' aşķıñla Mecnūn oldım ey Leylī-cemāl
Beste kııl zencīr-i tār-ı zülfe zār-ı müste-mend
6. Mū-miyā-yı tesliyet ğayrı müfid olmaz baña
Eyler iksīr-i vişālīñ ṭab' -ı ' aşķa sūd-mend
7. Derd-i ḥasretle zebūndur Fāiķ'a itmez eşer
Vā' iz-i bī-derd gerçi aña eyler nuş u pend

22

Mefā' ilün/Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Hızr-vaķt olsa olur feyz-i kemāl-i mürşid
Eger olmazsa ne sūd ide maķāl-i mürşid
2. Şems-i irşād ğurūb itdi buṭun üzre kimi
Görünür a' yün-i zāhirde zevāl-i mürşid
3. Kemālīñ neş'esidir revnaķ-ı bezm-i ' irfān
Olur evşāfı bu mefhūm-ı me' āl-i mürşid

4. Sâlik-i tîre-dile doğsa himem-burcundan
Nûra ğark eyler añı Şems-i cemâl-i mürşid
5. Ma‘ nevî bir veledde ħâmil olur ol demde
‘Ağd-i ikrar ile kim olsa ‘ıyâl-i mürşid
6. Nazar-ı mevhibeti ekmel ise pes dikilir
Devĥa-i ma‘ rifete feyz-i nihâl-i mürşid
7. Süfre-i ‘âlem-i fânide ne mümkün Fâik
Dehen-i vaşfa sıĝa loğma-i kâl-i mürşid

23

Mefâ‘ ilün/Fe‘ ilâtün/Mefâ‘ ilün/Fe‘ ilün

1. Esîr ü sitem-keş-i ĥayret oldım âh meded
Müşîr-i şadr-ı ĝam ü miĥnet oldım âh meded
2. Ĥarîm-i vaĥdet-i bezm-i vişâl ümîdim iken
Nişîn-i dâ‘ire-i keşret oldım âh meded
3. Bulur mı zav‘ -ı cemâl ile ĥâne-i dil-i nûr
Celâl-i yâr-ile pür zulmet oldım âh meded
4. Ne dem ki düş ola yârîñ lihâza-i çeşmi
Dü-çâr-ı her nigeĥ-i naĥvet oldım âh meded

5. Olur mu fülk-i dilim sâhil-i vişâlde nişîn
Re'îs-i baħr-ı yem-i ħasret oldım âh meded
6. Secencel-i dilim oldu ŧikeste sırrı nedir
O tũti dile ki hem-ŧoħbet oldım âh meded
7. O çeŧm-i mest ile Fâiħ budur ŧuçum ki ne dem
Enîs-i cām-ı mey-i ũlfet oldım âh meded

24

Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün

1. Aķıp dil çeŧmesi bir çeŧm-i meste herçi bād-â-bād
Olursa cām-veŧ ger dil-i ŧikeste herçi bād-â-bād
2. Ğam-ı ' aŧķı ta' aķķul eylemez gönlüm sonuñ ŧaymaz
Tıfl-meŧreb baķar mı nîst heste herçi bād-â-bād
3. Müsāvîdir maķâm-ı ' aŧķda ' uŧŧâķa istiħlâs
Gerekse bestedir yâhūd ki riste herçi bād-â-bād
4. Açıldı lâle-veŧ ŧaħn-ı çemende ğonce-i mihri
O sünbül-būdan aldım deste deste her çi bād-â-bād
5. Teb-i ' aŧķı ya ħaħt-ı nev yâ tār-ı zülfe bend eyle
Fırâŧ-ı ğamda Fâiħ yatma ħaste herçi bād-â-bād

HARFÜ'Z-ZÂL

25

Mefâ' ilün/Fe' ilätün/Mefâ' ilün/Fe' ilün

1. 'Azîz-i Mışr-ı kelâmın olur 'itâbı lezîz
Mişâl-i tûti-i şîrîn-zebân hitâbı lezîz
2. Gürûh-ı 'âŝıka zâhid 'azâb olur şanma
Aña cerâim-i 'aşkın olur 'azâbı lezîz
3. Miyân-ı meclis-i 'uşşâka kónsa lâyıkdır
Tenûr-ı 'aşkda pişmiş ciger kebâbı lezîz
4. İderdi pîr-i ħarâbât dimağ-ı telhe ilâc
İçürse sâkı-i desti olur şarâbı lezîz
5. Çeker lebân-ı eĥibbâ su'âl iderse eger
Zebân-ı ħâme-i Fâik verir cevâbı lezîz

HARFÜ'R-RÂ

26

Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Fa' ülün

1. Göñül üftâde-i çâh-ı zeķandır
Esîr şimdi bir şîrîn-dehendir

- 2 . Bu ‘işret-gāhda ğamla şafā tev’em
Yā bezm-i neş’e-baḥşāya miḥendir
3. Göñül eğlence-i cānān olursa
N’ola bāzīçe-i ‘aşk içre fendir
- 4 . Bir incü dişli zerrīn şırma saçlı
O yārim sīm-ten bir gülbedendir
5. Gerek yārim muraşşa‘ cāme giysün
Verir revnaḵ gerekse nīm-tendir
6. Bu ğurbet ‘āleminde ‘āşık ol kim
Muḥabbet merci‘ -i “ḥubb-ı vaṭandır”
7. Cemī‘an ‘abd-i Ḥaḵḵ’dır şālih ü ṭālih
Saña şāyeste Fāik ḥüsn-i zandır

27

Mefā‘ ilün/Fe‘ ilātün/Mefā‘ ilün/Fe‘ ilün

1. Nişīn-i bāb-ı tevekkül olan ḥazīne bulur
Güşād olur aña genc-i ‘aṭā define bulur
2. Düşer mi naḵd-i cerāim zemīn-i şıḥhate hiç
Cihāniyān anı hep birbir yine bulur

3. Anıñ ki kīnesi yoğ dilde zevk-i cennet ider
Esīr-i nefis olan ādem dilinde kīne bulur
4. Sebağ-ñüvīs-i kitāb-ı cemāl olan ʿāşık
Ĥayāl-i metn-i vişāle güzel ıarīne bulur
5. Semāya irse ser-i iftiĥārı lāyıđdır
Mişāl-i Fāik o kim bende-i kemīne bulur

28

Feʿ ilātün/ Feʿ ilātün/ Feʿ ilātün/Feʿ ilün

1. Berk-i ʿaşk ebr-i dili ʿāşıkā ıağdığııa ıaıar
Feyz-i bārān-ı kerem bir yere ağdığııa aıar
2. Gürsine ıeşm ider insanı o ıeşm-i fettān
Göz doyar mı o güzel gözlere bağdığııa baıar
3. Dil-i ʿuşşākı mekīn itmiş o elmas-pāre
Müĥr-i engüştüne günden güne tağdığııa taıar
4. Dūdı tā ʿarşā ııkar kim ki fezā-yı dilde
Dāđ-ı ʿaşkı şerer-i şevk-ıla yağdığııa yaıar
5. Luţfi mismār-ı ezādır hele nā-merd olanıñ
Fāikā minn iderek başına ıağdığııa ıaıar

1. 'Āşık-ı nūr-ı cemāl-i kibriyā bī-rengdir
Anıñ için münkir-i ehl-i hevā dil-tengdir
2. Gerçi çok eşkālî var noşsan-pezîr olmaz yine
Keffe-i mîzân-ı rāh-ı ihtidā bir dengdir
3. Şanma şūfî cām u afyon ehlini sen ehl-i hāl
Ol hārābî meşrebiñ hālî riyā vü bengdir
4. Pāre-i elmas olur mı hiç sengistānda
Her hācer zî-kıymet olmaz dūn bahā bir sengdir
5. Sîne-i şanţūr-ı ehl-i dil ' aceb pes-perdedir
Nağme-i dil-sūz-ı āhı bî-nevā āhengdir
6. Tāvır-ı küstaḥāne-i gerdūna şābir ol dilā
Nefs ile rūhun işi her dem cidāl ü cengdir
7. Sehr-yār-ı kisver-i irfān olurduk lîk kim
Basına tāk-ı tahammül Fāiḳā pek tengdir

6: her dem cidāl ü: şubḥ u mesā

1. Cünün-ı ehl-i çāhā bü'l-ı^ı aceb sevdā yeli derler
Gedā zīk-ı ma' aşından telāş itse deli dirler
2. Vağār itseñ işitirsın kemān-ı nağme-ı ta' nı
Hafıf olsan saña şanbūrenın orta teli dirler
3. Libās-ı nekre-reng-ı şöhreti giymiş olan şahsa
Bağarlar aña bāzār-ı cihānın a' çalı dirler
4. Çıkan eṭvār-ı ' aqlıñ çillesinden ḥubb-ı zāt ile
Ne ḥaletdir bilinmez kim deli dirler veli dirler
5. Benim ser-şafḥa-ı alnımda ḥālim mā-teḳaddūmden
Yazılmışdır bozulmaz ol aña ḳudret eli dirler
6. Licām-ı ḥāme elde reh-rev-ı eş'ār olan zātñ
Semend-ı ṭab' ı meydān-ı süḥanda esmeli dirler
7. Kelāmıñ zevḳ-yāb eylerse Fāiḳ bezm-ı ihvānı
Saña taḥsın idüp taşdıḳ ile elbet belı dirler

6: ḥāme: ḥām Ü1, Ü2.

1. Ol mäh-rü ki gün gibi pertev-firâz olur
 'Āşık mişâl-i sâye düşüp keşf-i râz olur
2. Teshîre başlarsa o perî çeşmi sihr ider
 Cādū-yı fitne ğamzesi efsûn-sâz olur
3. Gūyâ niyâma ğamze-i şemşîr kıor o dem
 O çeşm-i mest ki meyli hemân hûb-ı nâz olur
4. Raḥm it şehâ ki bencileyin cevr ü hışmiña
 'Uşşâkın içre var mı taḥammül-güdâz olur
5. Seyr it miyân-ı mel'abe-i şahñ-ı 'aşkıda
 Her bir nigâh-ı ğamzesi bir şîşe-bâz olur
6. Mümkün midir cefâsız ola yâr olsa da
 'Uşşâka mihr-bân-meniş yâr âz olur
7. Bir dil ki içse bâde-i feyz-i ḥaḳîḳati
 Sâḳîsi Fâiḳâ anıñ 'aşḳ-ı mecâz olur

1. Çeşm-i mestim lebleriñ la' li mey-i hamrâ şatar
Meclis-i 'uşşâka şiveñ nuql-i istiğnâ şatar
2. Çâr-sû-yı ibtilâda naqd-i dil alur verir
'Âşıkâ kâlâ-yı 'aşkı öyle bî-pervâ şatar
3. Der-miyân itmiş bahâr-ı hüsünü ol gonce-fem
Deste deste gül-'izârından gül-i ra' nâ şatar
4. Dürr-i nâz-ı 'işveye olmuş dehen güyâ şadef
Keşf-i dendân eyledikçe lü'lü-i lâlâ şatar
5. Rüyına haţ geldi diye kıl ü kâl itme dilâ
Bir pula üftâdesin ol bî-vefâ halâ şatar
6. Micmer-âsâ yaqmada 'ūd-ı dili seyr it rûhı
Hâl-i müşgîn bûyı ile 'anber-i sârâ şatar
7. Fâikâ naqd-i beğâ ile münâdî-i kader
Bu fenâ mülkünde her dem Hüsrev-i Dârâ şatar

1. Ya' kŭb-1 diliñ külbe-i aḥzānda ğamı var
Bir Yūsuf-1 gül-pīreheñ bu eleme var
2. Bŭlbŭl sıfat elbetde bu baĝ ire eker dem
Ŗol ' aŖıķ-1 Ŗŭrīde ki bir ğonce femi var
3. Pŭskŭrme siyeh ḥalle ol Ŗŭḥı da seyr it
Murĝ-1 dile dām itmeĝe vechinde yemi var
4. Bezm-i feleĝiñ yapsa daḥi cām-1 neŖātı
Zehr-āb Ŗunar ol yıķılası sitemi var
5. Eczā-yı himem gedi gibi ince elekden
İksir-i vefāñiñ ne' acebdir ' ademi var
6. Vā' iz dem urur keŖmekeŖ-i hevl-i beķādan
EndiŖe verir pendi baña nice ğamı var
7. MevrŭŖ-1 pederdir bize bu miḥnet-i fāñi
Zīrā ki cefāñiñ ķatı pek oķ ķademi var
8. YazmıŖ ezeli Ŗafḥa-i pīŖāna ne ise
Ŗol kātib-i ķudret ki elinde ķalemi var
9. ekdirme dile baḥr-1 emelde ğamı Fāiķ
Limān-1 tevekkŭlde yatur ḥoŖca gemi var

1. 'Āşık ne dem ki gülşen-i 'aşk içre dem çeker
Hülyâ-yı vaşl-ı sîneye bir ğonce-fem çeker
2. Ser-meclis-i felâket-i 'aşka bölük bölük
Bir kılla biñ fütâdeyi bir zülf-i ham çeker
3. Sûk-i hünerde şive-i nazmın metâ'ını
Mizân-ı fikr-i kec-menişân çekse kem çeker
4. Köhne-serây-ı dehrde derviş ider huzur
Bâr-ı cefâ-yı miñneti şahib-i haşem çeker
5. Virmez cihâna künc-i harâbatı zâhidâ
Bezm-i fenâda sol ki müdâm câm-ı cem çeker
6. 'Arz eyle yâre hâl-i dili arzuhalle
Satır-i murâdı şahf-ı beyâna kalem çeker
7. Râ' yet-tırâz-ı 'arşa-i nazm-âverândır
Ceyş-i nikât-ı ma' nide Fâik 'alem çeker

1. Deşt-i hülyāya şebān-geh ki o meh-rū geliyor
Şayda ceylān gibi bir gözleri āhū geliyor
2. La' l-veş ruḥları saķız-1 gül müdür o bütüñ
Şemme-i ḥāhişe sünbül gibi ḥoş-bū geliyor
3. Çeksem āgūşa o elmās-1 müşā' şā' rüyı
' Ayn-1 ḥussādıma reşk-ile aķarşu geliyor
4. Gitsem ol evc-i leṭāfetle nedem mehtāba
Çeşmine ḥāb-1 vişāli ile uyḥu geliyor
5. Vechi var şa' şa' a-pāş olsa o pırlanta cebīn
Leb-i yāķūtuna lüknet ile şu su geliyor
6. Naķd-1 rub' iyye-i vaşl-ile ider kārını zer
Rub' -i meskūn nazarında aña yek mū geliyor
7. Hele tavşan kanı bādeyla anıñ ṭālibiniñ
Şarf-1 nişfiyye ile başına ḳayḡu geliyor
8. Fāikā meclise geldikde o kāfir-kişān
' Aķlıma na' ra-i mestāne-i yā hū geliyor

5: pırlanta: pırlanda Ü1, Ü2.

36 (derkenar)

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Çarh-ı hüsniñ mihrâbı mihr-i melâhat batıyor
Pertev-i rüyuna berâber kesâfet çatıyor
2. Kavş-ı ebrûlarına dil hedef olmuş ammâ
Hûn-ı ğamzelerin beter melâmet atıyor
3. Pek cefâ-kâr olanın kâle-i kesb-i hâlin
Sevk-i encâmda dilân felâket satıyor
4. Mâcerâmız bizim aġyâr iledir ey bî-hâl
Verme yüz pişmiş aşı âb-ı nedâmet katıyor
5. Bî-huzûr oldu bu Fâik dil-dâde ben
Sırr-ı aşkın harem-i sîne de rahat yatıyor

HARF'ÜZ-ZÂ

37

Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün

1. O şüh-ı dil-firîbim aşıkâ âzârdan kalmaz
Dehân-ı tengine sığmaz mı hiç harf-i vefâ almaz
2. Atılmazsa kudûret sengi tab' -ı murğ-ı uşşâka
Yem-i vaşlîñ ferâmûşıyla baħr-i firķate dalmaz

3. O düzd -i ğamzeye naqd-1 dili bu şeb fedâ kıldım
Alaydım koynuma bir sa'at ol mâhı çalar çalmaz
4. Düşer girdab-1 âlâm içre bulmaz sâhil-i râhat
O kim fülk-i umûrın baır-i taqdire kaçan şalmaz
5. Anıñ kim hücre-i kalbinde yanmaz şem' -i 'aşk Fâik
Ğam-1 zulmetde feyz-i Hudâ'nıñ pertevin almaz

38

Mef' ülü/Mefâ' ilü/Mefâ' ilü/Fe' ülün

1. Ser-safha-i faniye nigah itmeğe değmez
Erķâm-1 sivâ ile siyah itmeğe değmez
2. Baķ tavr-1 cenâze gibidir debdebe-i câh
Dil-zindelere rağbet-i câh itmeğe değmez
3. Ey nefis-i bed-endiş değer mi bu keşâkeş
Bir pula 'aceb hâli refâh itmeğe değmez
4. Şatma bu meta' -1 'ameli hıçe fenâda
Sermâyenı hep naqd-i günâh itmeğe değmez
5. Encâm yeriñ hâk olacaķ itse de taqdîr
Kisrâ yerine haķ bu ki şâh itmeğe değmez

37/3: düzd: düz u Ü1, Ü2.

6. Dönmezse nola utb-1 felek maqlabım üzre
Ben saç olayım maqlabım āh itmeğe değmez
7. Ey aşr-1 mekārimde dūrūđ-sāz bu fānī
Derviş-i ‘ aā-cūya külāh itmeđe deđmez
8. Bu devr-i denī ire hūner kīsesein ama
Nađd-i sūhanı řarf-1 tebah itmeđe deđmez
9. Dergāh-1 udā zāhir iken eyleme Fāi
Bu melce’ -i fānīyi penāh itmeğe değmez

39

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Būse-i la‘ l-i leb-i cānāna ruşat bekleriz
Būse nul-i nūşumuzdur bezm-i ‘ iřret bekleriz
2. ıřn-1 hicr-i yāre dil dizdārdır gūyā heman
Ārzū-yı burc-1 vuşlat ire nevbet bekleriz
3. Nal-i nāzım şimdilik müşmir değilse vuşlatın
Bağ-1 ümmīd-i ayālātında fursat bekleriz
4. Gel yetiř ey Yūsuf-1 gümkeřte-i maşad ki biz
Külbe-i azān iinde künc-i mihnet bekleriz

5. El-meded ey merd-i meydān-ı himem ki hayli dem
Çille-keş abdāl-i derdiz hüsni-i himmet bekleriz
6. Kaşr-ı vaşlı mülk ider bir gün olur āh-ı derūn
Şimdilik Fāik egerçi bāb-ı hasret bekleriz
7. Gā'ibāne tūṭi-i ṭab' -ı Münib ile bu dem
Biz tekellüm eyleriz mir'at-i soḥbet bekleriz

40 (derkenar)

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Bāz-gün olmak nedendir ṭali' -i nā-sāzımız
Tā ezel bu çarḥ-i kec-rev mi bizim enbāzımız
2. Germ ü serdī-i felekden dem bu dem āzūrdeyiz
Geçdi beyhūde bezm-i faşl ü sitā vü yazımız
3. Nice bir şayd-gehde dil-şikār olmaḫdayız
Kõnmaya bāzūmuza kām üzre vaḫşī bāzımız
4. Şişe-bāz çarḥ çalsun başına biz 'ārifiz
Āşinādır meḡer sa' d ü naḫsa dilde rāzımız
5. Kavı-ı dilde ger ḫaddinin āhımız bī-sīt ise
'Aşḫ meydānında yā Ḥaḫḫ' dır bizim āvāzımız
6. Dil ki bī-çāre esīr-i ḫabza-i ḫudret ola
Ḥayfdır geçmez ise Fāik niyāz ü nāzımız

ḤARFÜ'S-SİN

41

Mef'ülü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Gösterdi kaç binâ-yı murâdım hezâr sipâs
Kaşr-ı vefâya vaz' ideli şimdi yâr esâs
2. Azdır verirse ser-be-ser ol çin-i perçem
Ya' ni zemîn-i Mağribi hep tâc-dâr-ı Fâs
3. İtdim o şüh-ı ser-keşi râm eyleyince ben
Nağd-i dü-çeşmi eşkimi işâr-ı bî-қыas
4. Dîv-i raķîb reşk ile haykırdı cin gibi
Germâbe içre çatladı güyâ hezâr taş
5. Fâik teraḥḥum eyledi bî-raḥm iken hele
Verdi o şüḥa eylediğim âh u zâr hirâs

42

Fâ' ilätün/Fâ' ilätün/Fâ' ilätün/Fâ' ilün

1. Vakf-ı aşk olalı ten mülki dilâ bi't-tesîs
Olmada Nağd-i siriskim ana ḥâlâ der-kîs
2. 'Aşk bir âfet-i cân-süz ki niḥâl-i ömrün
İtdi bir of dimeden hâsılı ifnâ cer habîs

3: râm: nerm Ü1, Ü2.

5: Bî-raḥm iken hele raḥm-âver oldı Fâik Ü3, Ü4.

3. Cezbe-i āsāf-ı ‘ aşk ile Süleymān’a gelip
Kasr-ı dārāt ü ta’alluk ile hatta Belkīs
4. Pest idi arsa’-i garba o refiü’l-kadre
‘ Aşk ile oldu heman sākin bālā İdris
5. Olamaz medrese-i ilm-i ledün sākinine
Sahn-ı fānīde ana rütbe-i ulyā tedrīs
6. Müsteri olsa nola sevk-i felekde ez-cān
Görse şems-i ruhun ey mäh-ı dilāra Bercis
7. Ders-i hasret ideli Fāik’i sā’ir eder ol
Sahn-ı dilde sühan-ı vaslını cānā tahmīs

ḤARFÜ’Ş-ŞİN

43

Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün

1. Gönül meyhāne-i tül-i emelde pāy-mal olmuş
Sarāb-ı māsivā mest eylemiş bilmem ne ḥāl olmuş
2. Mey içmiş hem güzel sevmiş fenā bezminde ol rüsvāy
Hārābet menziline hāsılı sāhib-kemāl olmuş
3. Bu gün ser-safha-i hüsnünde yarın ders-i ‘ aşk içre
Gürüh-ı āşqān hakkında pek çok kıl ü kāl olmuş

4. Kemāl-i kurb ile vuslat gözetmiş çeşm-i ‘uşşâka
Hemân mahv-ı vücūd etmiş vücūd ana vebâl olmuş
5. Verâ-yı perdeye çeşm-i basîretle bakan merdin
Hayâlât-ı fenâ aynında bir zıll-ı hayâl olmuş
6. Sîpihr-i merhametden mâh-ı ref’et münhasif şimdi
Bu demde şems-i himmet reh-rev-i semt-i zevâl olmuş
7. Cemâl-i yâri hem kand-i lebin vâsf ederek Fâik
Gör ol tûtî zebânı sâ’ir-i sîrîn-makâl olmuş

44

Fâ’ ilâtün/Fâ’ ilâtün/Fâ’ ilâtün/Fâ’ ilün

1. Gamzesin bir tîg-i dil-rîs etmiş üryân eylemiş
Kavs-ı çarhı çîn-i ebrûlarla lertzân eylemiş
2. Ceys-i hattı rüyunu tîgden geçirmiş ser-be-ser
Mû-miyânım kâfiristânı müselmân eylemiş
3. Târ-mâr-ı pâsis-i zülfün rasad-ı bend eyleyip
Dahme-i gencîne-i hüsne nigah-bân eylemiş
4. Aks-i mir’at ile sırr-ı ‘aşka olmuş mübtelâ
Rü’yet-i rüyı bu sûret ile hayrân eylemiş

5. Zāhidī çekmiş şehādet-gāh-ı ‘aşkın sahnına
Gamzesi imā ile teklif-i imān eylemiş
6. Her nigāh-ı isvesi pek mekr ü efsūn etmede
Sihri çeşmi mülk-i hüsnü Bābilistān eylemiş
7. Sūzis-i mihrin o mahın Fāik inkār eylemez
Ebruvānın ‘aşk-ı ‘uşşāka dü bürhān eylemiş

45

Fā’ ilātün/Fā’ ilātün/Fā’ ilātün/Fā’ ilün

1. Hāl-i zārım ol leb-i sīrīn sormus sormamıs
Vade-i būs-i izārı üzre durmus durmamıs
2. Kaddimiz hum dīdemiz pür-nem idüp simden gerü
Neyleyim bār-ı gam-ı hierānı yormus yormamıs
3. Her dakīka kalbimiz mahzūn iken beyhūde dil
Sā’at-i fikr-i visāl-i yāri kurmus kurmamıs
4. Mest-i cām-ı hayretim bī-süddur sākī dahi
Gūsunu mīnāçenin meclisde burmus burmamıs
5. Vādi-i tanzīre atdım yeter nutkı Fāikā
Pūte-i nazm-ı Mūnībi yani urmus urmamıs

1. Kıssa-i kīr-i hitan bir var imis bir yog imis
Giryē-i tıfl ü civan bir var imis bir yog imis
2. ālem-i hāb-ı hayal içre be-kām olma gibi
Mansıb-ı kevn (ü) mekân bir var imis bir yog imis
3. Dīde yas olmaz ise havf ile ālemde çi sūd
Kuruca nān ile sān bir var imis bir yog imis
4. Ceys-i hat lā-būd eder mülket-i hüsni tahrīb
Sūh-ı nevreste hemān bir var imis bir yog imis
5. Tāzeye lāzım olan hulk-ı hasendir yohsa
Sīve ü hüsn ile an bir var imis bir yog imis
6. Nūsha-i cūd-ı vefāda selef-i ahvālinden
Yok bu dem içre nisān bir var imis bir yog imis
7. Yasasan Rīm-i Pāpā-vesdir fenāda Fāiķ
Kāleb-i tende bu cān bir var imis bir yog imis

1. Ne dem ol çeşm-i mest ki destine cām-ı sarāb almıs
Tennūr-ı dilde nār-ı aşķ ile pismis kebāb almıs

2. Rehi deryūze-i nezzārede üftāde-gān duymus
Zekāt-ı hüsnı gūyā nazra-i Nağd-i nisāb almıs
3. Sarābı içlik ile yār yatmıs bister-i nāza
Dü çeşm-i nergis-i mahmūrunu bir nīm-hāb almıs
4. Götürmüs bād būy-ı zūlf-i pīç-ā-pīç-i cānānı
Hoten āhūları ile ehl-i hīni pīç-tāb almıs
5. Azīzim bī-karār-ı Mısr-ı tendir Yūsūf-ı gönlüm
Senin tūtī dilinden var ise sırın cevāb almıs
6. Garaz açmaz ‘ uşşāka zīb-i hüsnı satmaktır
Hatt-ı nevden o meh-rū rüyuna şimdi nikāb almıs
7. Degil ma’mūr Fāiķ tā ezelden köhne menzildir
Alanlar bu harāb-ābād-ı dehri hep harāb almıs

ḤARFŪ’Ş-ŞĀD

48

Fā’ ilātün/Fā’ ilātün/Fā’ ilātün/Fā’ ilün

1. Cūsa gelse baħr-i dilde mevc-i ummān-ı hulūs
Sāhil-i fi’le çıkardı dürr-i mercān-ı hulūs
2. Zerre denlü zulmet-i ālāmı koymaz su’lesi
Tālī’ olsa ebr-i dilden mihr-i rahsān-ı hulūs

3. Bulamaz kıymet hâridâr olsa nakkâd-ı cihân
Pek gîrân-kadr-i behâdır cevher-i kân-ı hulûs
4. Eylemiş dünyâyı üftâde o süh-ı sîve-kâr
Baska bir hâletdir ‘âşık şâhid-i ân-ı hulûs
5. Hem kaba vü hem abâ erbâbına hos gûsedir
Cây-ı pür emn ü emândır zîr-i dâmân-ı hulûs
6. Mülk-i hatar servet-i âmâl ile ma’mûr olur
Hükm ederse taht-gâh-ı dilde sulţân-ı hulûs
7. Zîrden bâlâsına çeşm-i tefekkür eremez
Tâ-be-arsdır sakf-gâh-ı kasr-ı eyvân-ı hulûs
8. Nese-bahsâ-yı derûn-ı sâlikândır katresi
Bezm-i dilde dönse feyz-i câm-ı irfân-ı hulûs
9. Bahs olur kırât-be-kırât ol güherden Fâikâ
Etse gel sevk-i seherde Hak’dan ihsân-ı hulûs

49

Mef’ülü/Mefâ’îlü/Mefâ’îlü/Fe’ülün

1. Nây-ı kalemim nazm-ı tarâb-sâzıma mahsûs
Çeng-i sühânım nagme-i icâzıma mahsûs
2. Kimse edemez sır-ı muammâ-yı dilim hal
Sol nükte-i mektûme ki ibrâzıma mahsûs

3. Satmak güher-i nazmı bu bāzār-ı fenāda
Tab'ım gibi ser-māyeli enbāzıma mahsūs
4. Èuşşāk nola olsa nevā-sāz-ı ta'alluk
Keyfıyyet-i sīve ki o seh-nāzıma mahsūs
5. Etvār-ı nifākāne vü evza-ı selūli
Yārān-ı zamān hāne-ber-endāzıma mahsūs
6. Ser-beste mezāmin sühān-ı genc-i dilimde
Ser-nāme-i ma'nā dehen-i rāzıma mahsūs
7. Meydān-ı hüner kuvvet-i bāzū-yı sūhanla
Fāiķ gibi rüz-āver-i sahbāzıma mahsūs

50

Mefā' ilün/Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Mifāk-ı gabgabın üftādesi olur mu halās
Fütādelik olur 'uşşāķa mālīkāne halās
2. Sāha dökünse Naķd-i cihan dökünmeye hiç
Sirisk-i çeşm ile kenz-i deründaki ihlās
3. Çeker kenāre o dürr-i visāli āhir kār
Su dil ki olmuş ola baķr-ı 'aşķda gavvās

4. Zücâc-1 sabrımı der saat itdi çâr-yâre
RefİKasında görünce bir âfet-i rakkâs
5. Gelür mi pîr-i harâbat-1 derûnuna Fâiķ
O nes'e-bahs-1 himem-i bezm-i hâs-1 havâs

ḤARFÜ'D-ḌÂḌ

51

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

1. Zevk-i gülsenden hemân bir süh-1 gül-rûdur garaz
Sünbülü yâd eylesem de zülf-i hos-bûdur garaz
2. Târ-1 zülfe bagla 'uşşâķın gel ey Leylî-cemâl
Böyle Mecnûn olmadan zincir-i gîsûdur garaz
3. Sırrı var dergâh-i 'uşşâķa o sühun girmeden
'Aşķından istima'-1 nâre-i hûdur garaz
4. Nes'e-bend-i 'aşķı olmakdan o dil-cû yâre dil
Çeşme-sâr-1 vuslatından bir içim sudur garaz
5. Mısr-1 dilden Nîl-i nazm akmak degil Fâiķ hüner
Tûtî-i tab'ın gibi sîrîn-sühan-gûdur garaz

1. Etme derdın didi ol sah-ı hasen yabana arz
Eyle ahvālin hemīse gel berü dīvāne arz
2. Pençe-i 'aşkın zebūnudur sehensah olsa da
Derd-i 'aşkı lā-būd eyler hazret-i cānāna arz
3. Rūz-i 'aşkı sabr-ı Züleyhā dāmenin eyler dü çāk
İtdirir hālın azizim bir meh-i Kenān'a arz
4. Zīr ü bālā bu felekde 'aşk ile devr etmede
Mihir ü meh eyler kemālin rūz ü seb devrāne arz
5. Ceys-i 'uşşāk içre oldım gūyā mīr-alay
Eyledim timār gönlüm yārıma mīrāne arz
6. Nese-i tahsīn bana def-i humār-ı ser olur
Cām-ı nutkum eyledikçe meclis-i irfāna arz
7. Mübtelā-yı sāhid-i elfāzım olsunlar diyü
Fāikā itdim bu nazm-ı dil-kesim yārāna arz

ḤARFÜ'Ṭ-ṬĀ

53

Mef^ʿ ūlü/Fā^ʿ ilätü/Mefā^ʿ ilü/Fā^ʿ ilün

1. Zībā yarasdı vechine yārin zuhūr-ı hat
Güyā ki kand-i hüsne hücüm itdi mūr-ı hat
2. Gösterdi yüz o meh-vesin ^ʿuşşāka vuslatı
Sems-i rühunda su'le-tırāz oldı nūr-ı hat
3. Zīb-āver itdi safha-i ruhsārını ne dem
Kıldı kesīde hāme-i kudret sutūr-ı hat
4. Fermān-ber itdi mülket-i çār ebruvānını
İtdikçe sadr-ı hüsnüne yārin sudūr-ı hat
5. Terk eylemezse ol seh-i hübān bu nahveti
Tahrībi der-memālik-i hüsnün gurūr-ı hat
6. Vakt-ı sekīb geçdi dilā sürat ile kim
Pek tiz-revce sīve-i vakt-i murūr-ı hat
7. Ḥāl-i dil ile Fāiḳā ol mū-miyāndır
Besīr-i vuslat etmede peyk-i surūr-ı hat

1. Bezm-i dehrin tarhı zībā nes'e-i cāmı galat
Sākī-i gül-rūsu ra'nā nakl-ı ikrāmı galat
2. Ser-be-ser gezdim bu sūret-hānenin kāsānesin
Zibi hos zīb-āver amma naks-i ārāmı galat
3. Rū-nümā ger gūse-i vuslat dü çeşm-i yārdan
Her nigāhı eyler imā lik ihāmı galat
4. Çarh-ı hüsnün gördüm ol meh-pāre sen lākin çi sūd
Gerçi bir mihr-i mücellā gerdis-i rāmı galat
5. Nazmını ser satr-i dīvān-ı hüner etse olur
Fāik'in her nutku ālā safha-ı kāmı galat

ḤARFÜ'Z-ZĀ

1. Cefā-yı yārdan 'uşşāķ-ı bī-tābān olur mahzūz
Cefālar eyledikçe bü'l- aceb cānān olur mahzūz
2. Nola hāhis-ger-i sūnbül-semīm-i zūlf-i yār olsam
Misāldir būy-ı gülden bülbül-i nālān olur mahzūz

3. Rakīb-i dīvi tard et dā'irenden ey perī zīrā
Kamu ervāh-ı süflī zümre-i seytān olur mahzūz
4. Zenehdānın hatāen çār-gül-i fagfura benzetsen
Degil 'uşşāķ-ı cānā çīnīde hākān olur mahzūz
5. Girince tekye-i 'uşşāķa zāhid döndü ta'n itdi
Ne hālītdir görüb ol āfet-i devrān olur mahzūz
6. Açılmaz çeşm-i firkat-bīnim ey meh hāb-ı fikretten
Hayālāt-ı visālinle senin her an olur mahzūz
7. Tekellüm eylesün sīgā-yı hāmen bezm-i nazm içre
Bu pākīze sühandan Fāiķā yārān olur mahzūz

56

MefāZīlün MefāZīlün FāZūlün

1. Olur mu hiç mu'annid-pīseden hazz
Eder mi nīk-hū bed-kīseden hazz
2. Hayāl-i yār-i dilde nahl-i güldür
Niḥāl-i gülsen itmez tīseden hazz
3. Nedir bu hadse tābān ile ülfet
Kim eyler söyle bu tahdīseden hazz
4. Delīl-i humk nā-fermāndır rāyetimiz
Tabi'at her arīzū'r- rīseden hazz

5. Rakībim dag-ber-dil ola zīrā
Gelir rūbah ü gurkdan hazz
6. Görünsen reng-i sīse sākiyā sun
Eder dil saf ü berrak sīsedden hazz
7. Cihān fikrinde sanma Fāiḳ itmez
Kalender mesrebān endīsedden hazz

ḤARFÜ'L-‘ AYN

57

Mef̄ ülü/Fā‘ ilätü/Mefā‘ ilü/Fā‘ ilün

1. Sems-i emelden alsa gönül rub’-i irtifā’
Tevvīk-i ceyb-i hātırım eyledi ol suā’
2. Mihr-i himem-nezārete ger müsteri ise
Ma’nī degil kevākib-i bahtımda irticā’
3. Gelmez kesād-ı sūk-ı dehrde hüner-vere
Kālā-yı ma’rifetle ider lā-büd intifā’
4. Gadr-ı hazān-ı çarh ile bir gül fidānım āh
Bag-ı muvāsalatda bana itdi elvedā’
5. Hicrān sebinde bālis-i gamdır refikimiz
Erdi sırr-ı safā-yı dile Fāiḳā sudā’

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

- 1 Olursa çarh-ı dilde mihri bir meh-pārenin lāmī'
Olur tāk-ı serī tā seb'a-i seyyāranin tālī'
- 2 Siriskim nāle-zīr-i sel-sebīl-i çeşm-i hasritdir
Akınca bang-ı cūsu çün olur fevvārenin sāyī'
- 3 Nola ser-māye-i ārāmı ifnā olsa ālemde
Olur sūd-ı nukūd-ı rahatı gam-hārenin zāyī'
- 4 Açar mı cām ile her çeşm-i mahmūru olurmus mey
Nikāb-ı sermini ser-mest olan mey- hārenin rāfī'
- 5 Dem-ā-dem kavlı-i ders-i "Men aref"den hisse al zīrā
Olur hüsrāmı Fāiķ nefsi-i emmārenin rācī'

ḤARFÜ'L-ĠAYN

Mef' ulü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Zevk-āver ile ādemi endīse-i ferāg
Mānend-i genc-i cennet olur kūse-i ferāg
2. Ceyb-i husūle kenz-i kanā'at gelir hemān
Olsa hemīse rūha gıda tūse-i ferāg
3. Kār-hāne-i emelde me'ās fikri nice bir
Akl-ı me'āda sevk verir pīse-i ferāg

4. Kat' et harābe-zār-ı fenā habbi ristesin
Yapsın kusūr-ı kalbini bu tise-i ferāg
5. Zāhir olur mu nes'e-i Fāiḳ bu bezmde
İşkeste olmayınca ne dem sise-i ferāg

ḤARFÜ'L-FĀ

60

Mef' ulü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

1. Bezm-i mihende gelmez imis rind-i cāma keyf
Virmez sarāb ya'ni dil-i nāb-kāma keyf
2. Afyūn bers eyledi hūs-yār iken seni
Verdi haleb efendi akl-ı tāmama keyf
3. Bir murg-ı pür-sikeste gibi bag-ı dilde hayf
Düdü hemān mekr-i gamım ile dāma keyf
4. Eyler dimāg harını muattar bī-ūd-ı sevk
Büy-ı feraḥ-res olsa hemān-dem mesāma keyf
5. Seb-hūn edince sāha-i zevk içre ceys-i gam
Bir seyf misāli girdi ademden niyāma keyf
6. Mest-i cām-ı mey-gede-i 'aşḳ idüp müdām
Gelsin hemise sevk ile pīr-i kirāma keyf

7. Esrar-ı dergeh-i âlem anın mübtelâsıdır
Fâiķ hulâsa lâzım imis hâs ü âma keyf

ḤARFÜ'L-ḲÂF

61

Mefâ' ilün/Fe' ilâtün/Mefâ' ilün/Fe' ilün

1. Belinde hançer âhûnu takıp takısdırarak
Miyân-ı meclise geldi çakıp çakısdırarak
2. Görünce encümen-i 'uşşâķında dün o peri
Rakîb-i dîv çıkardı kakıp kakıstırarak
3. Derûn-ı sînede cânân yakımasa yakmaz
Fitîl-i 'aşķını el-hak yakıp yakıstırarak
4. Arar bulur dil-i 'uşşâķı çeşm-i cäsûsu
Zemîn-i kalbe de girse bakıp bakısdırarak
5. Yakıldığımı binâ-yı dilin bileydi o süh
Îmâr eder idi Fâiķ yapıp yapısdırarak

62

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

1. Nağme-sâz-ı bâg-ı dildir bülbül-i pür-güy-ı 'aşķ
Hâr-ı bî-gamdır dem-â-dem her gül-i hos-büy-ı 'aşķ

2. Nazre-i âdemde koymaz habbe-i hubb-1 sivâ
Arz-1 cennetden nisândır sâha-i her-sûy-1 ‘aşk
3. Âb-1 hayvan-1 reskden kem-nâm oldu tâ o dem
Girdi dest-i âleme yek kûze-i dil-cûy-1 ‘aşk
4. Behre-i sıyt-1 vücûddan bî-nasîb iken cihân
Sır-1 “kûn”²⁰den zâhir oldu bunca hây hüy-1 ‘aşk
5. Tâ be mahser ukde-i sır-1 ristesini olmaz gûsâd
Olsa gerden-bend-i dil Fâik eger gîsû-yı ‘aşk

63

Mef’ülü/Mefâ‘ilü/Mefâ‘ilü/Fe‘ülün

1. Sol sâlik-i kâbil ki ola himmete lâyık
Genc-i dili olmakda annın kenz-i hakâyık
2. Sebbûy-1 ta’assuk gül-i verd eyler o hâsıl
Çün devha-i dilde açıla feyz-i sakâyık
3. Ser-mest-i mey-i câm-1 ezel olmuşum el-hak
Fehm etmede âciz beni mestâne vü ayık
4. Enfâs-1 Mesîha-deme mazhar mı zebânım
Nutk eyledi zîrâ bana bir perî dakâyık

²⁰ Kûn [fe-yekûn]: “ ‘Ol’[der, oluverir]”, Kur’ân-ı Kerîm, Bakara Sûresi, 117. ayet; Âli imran Sûresi, 47. ayet; Meryem Sûresi, 35. ayet; Yâsin Sûresi, 82. ayet.

5. İtse galata mey-gedesı ehli nola resk
Tavsan kanı bāde ile dolu meclis Fāik

ḤARF'ÜL-KEF

64

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Çıkardın gönlümü basdan dil-i āvāre yüz verdin
Kaçan kim zīr-i fesden turre-i tarrāra yüz verdin
2. Kılıp gül-zār-ı hüsnü bī-vakt hār-ı hatın tahrīb
Hayflar mū-miyānım sana kim agyāra yüz verdin
3. 7zārın būs ederken idden va'd ü id itdik
Kerem kıldın o dem ben mübtelā-yı zāra yüz verdin
4. Dağıtdın perçemin pür-çin 'uşşākına gamzen
Hatā itdin rakībi güldürüb küffāra yüz verdin
5. Cemāl-i rüy-ı nazma verdirince ahsen-ı sūret
Aceb destinde Fāik kilik-i ma'nīdāra yüz verdin

65

Mef' ulü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ulün

1. Ey çarh-ı cefā-cū beni ebkem mi sanırsın
Kec-rev didimse sana epsem mi sanırsın

2. Bir hâl ile mest itdi bizi cām-ı muhabbet
Keyfiyet-i bengi ile sersem mi sanırsın
3. Her tâc-be-ser hırka-be-dūs rind-i cihānı
Bu han-kāh-ı dehrde Edhem mi sanırsın
4. Eylük ile bu seb gelse o meh ey dil-i seydā
Ez lutf ü kerem mi anı sen kem mi sanırsın
5. Hülyā-yı ser-i turre-i yār et bu bagda
Tob feslegeni hāsılı perçem mi sanırsın
6. Derdime devā olma diye yāreni açma
Çarh-ı dile her himemi merhem mi sanırsın
7. Mukbil görünen cām bedest-i bezm-i fenāda
Mest-i mey-i nahvitdir anı Cem mi sanırsın
8. ādemdir o kim ede kemālâtını tahsîl
Her peyker-i insanı sen ādem mi sanırsın
9. Bir cām ki Fâiķ ola encām-ı humārı
Sol ıys ki nīs ola anı dem mi sanırsın

1. Nā-murād itdin beni nā-merd imissin ey felek
‘Āleme bir nahs-ı ekber derd imissin ey felek
2. Yok devāmın gāh bārid mesrebin gāh ātesī
Bu televvün üzre germ ü serd imissin ey felek
3. Bir kamer-tal’atsın ammā tāli’in neyleyim
Meclis-i mihr-i vefādan tard imissin ey felek
4. Hālını akl-ı me’ād ile tefekkür eyledim
Lu’b-i satrañ gibi gūyā nerd imissin ey felek
5. Basına çal necm-i gīsū-dār-ı ikbālin bu dem
Hāsılı sen merd degil nā-merd imissin ey felek
6. Gerdisin bāzīçe-i ālem-firīb olmuş senin
Bī-vefālık mesnedinde ferd imissin ey felek
7. Bes dönüb bu Fāiķ-i mazlūma bir dād etmedin
Nahs-tıynet bir cefā-perver imissin ey felek

7: Bes: Sen Ü3, Ü4.

ḤARFÜ'L-LÂM

67

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Ser-safha-i ruhsāre-i cānāna nazar kıl
Heb mesele-i ' aşq yazar ahz-ı eser kıl
2. Ta'n etme yeter āşıka ey zāhid-i hār-vār
Yüklen bu riyā bārını zahrında semer kıl
3. Peygüle-i nistide nazar-bāz-ı iber ol
Hestī-i hātır-nākden hosca güzer kıl
4. Ses-tār-ı özün vāsıl ise meclis-i hāssa
Tel kırma bülend-perde ile pekçe hazer kıl
5. Koy kār-ı sırrı pīs-geh-i kasr-ı rızāya
Fāiḳ heme ahvālde teslīm-i kader kıl

68

Müstef' ilün/Müstef' ilün/Müstef' ilün/Müstef' ilün

1. Abdāl-ı ' aşqın oldı dil söyler saha her dem gazel
Naḳd-ı visālin ile kıl ana atā bu dem mahal
2. Mahbūb lāzım bī-tab birdir yanımda yani hep
Zülf-i nigāra hem bu seb olsa nola perçem bedel

3. Sun cāmı pür kıl destime lutf eyle az ü çok dime
Zevk-i nizām bezmine sākī virir bu gam halel
4. Akl-ı me'ād kânı ile zihnimde erkânı ile
Endîse-i fânî ile tab'a dilâ virmem kesel
5. Fâik sözün itmez eser zâhid sözünden beni haber
‘Aşk hâlini bilse eger eyler mi ol sersem cedel

ḤARFÜ'L-MİM

69

Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Mefâ' ilün

1. Ne dem ol nev-nihâle yalvarıp arz ü merâm itdim
Visâli meyvesi bî-vakt imis hülyâ-yı hâm itdim
2. Çıkardım evce âh ü zârı ol seh-nâza dil verdim
Figânım rahatü'l-ervâh idüp bâlâ makâm itdim
3. Hayâl-i zülf-i cânân bir Seb-i Yeldâ-yı vuslatdır
Figârım şubhunu hidmet-güzâra şimdi sâm itdim
4. Uytudum bezimde ol çeşm-i mesti bir kadeh mey ile
Yalın bir seyf iken müjgâni güyâ der-niyâm itdim
5. Debistân-ı fenâdan nâ-be-kâmlık dersini aldım
Sülûk itdim reh-i nâ-kâmlığa tahsîl-i kâm itdim

6. Sühen sahnında verdim bu semend-i tabıma cevlanı
Elimde kilik-i nazmı dil-pezirim hos licâm itdim
7. Nola pertev-fürüz-ı sevk olursa su'le-i nazmım
Anı ben bezm-i irfân içre bir fânüs-nâm itdim
8. Gazalân-ı gazel-i vahsî iken dag derünümde
Tutup dâm-ı füsün-ı tab' ile tekrar râm itdim
9. Cenâb-ı âsıma ihdâ-yı nâ-çiz-i nazîremdir
Rüsüm üzre zemîn-i lafzı Fâiķ iltizâm itdim

70

Fe' ilâtün/ Fe' ilâtün/ Fe' ilâtün/Fe' ilün

1. Serer-i rahsis-i âh-ı dili bir an edelim
Kâh-ı çarhı dem-i süzis ile virân edelim
2. Verdi esbâb-ı zevâhir bize çok yas-ı derün
Bizde hâl-i dili bu yes ile i'lân edelim
3. Arz-ı hal eyleyelim gayrı der-i Mevlâ'ya
Kâdir-i müntakîmin kârını seyrân edelim
4. Görelim neyler o Cabbâr olan Allâh gayür
Esk-i çeşmânı gam-ı ye's ile rîzân edelim
5. Gayret-i Hak zuhûrunda kader ey Fâiķ
Nây-ı mecrûh-ı delik-sîne-ves efgân edelim

1. Kūy-1 vasla hatt-1 cānān perr ü bālimdir benim
Daldan dala konan murg-1 hayālimdir benim
2. Māha tesbīh eyledim ol mihri hüsni didi kim
Dūs-1 nāzımda kamer bir köhne sālımdır benim
3. Hālet-i ' aşk bende mi sende midir cānā didim
Hāl var bende didi ol kendi hālımdır benim
4. Mest-i ' aşk eden seni kimdir didim yārim didi
Nazra-i mir'atden sekl-i misālımdır benim
5. Dag-dār-1 hār-1 cevri olsam sūhun yine
Bag-1 dilde kad-kesīde gül-nihālımdır benim
6. Öyle zīb etmis ki hüsün hatla ol mū-miyān
Kıl kadar yok aybı varsa kıl ü kālımdır benim
7. Āsık-1 mümtāzım ol seker lebe sordum didi
Fāiķ tūtī-zebān-1 sīrīn-edālımdır benim

1. Gūsis-i kār-ı emelde terk-i tedbīr eyledim
Hāsıl oldu matlabım teslīm-i takdīr eyledim
2. Nazre-i ' uşşāka rū-pūs oldıgu çün dem-be-dem
Hāl-i zūlf-i yāri bu vech ile tekfīr eyledim
3. Düsde gördüm Yūsūf-ı gül-çehre-i cānānı līk
Bilmezem anı ne ta'bīr ile tabīr eyledim
4. Bestedir dārū's-sifā-yı kūy-ı vasl-ı yarda
Bu dil-i dīvānemi ben kayd-ı zencīr eyledim
5. Gösterüb la'l-i leb-i cānānı meclisde bu seb
Zāhidi yek cām ile ser-mest-i teshīr eyledim
6. Hokka-i hūnīn-i çeşme hāme kıldım her müjem
Ders-i ' aşkı safha-i dīvāna tahrīr eyledim
7. Çekdim āgūs-ı hayāle sūh-ı nazm-ı ser-kesi
Fāikā tab'-ı fūsūn-sāzımla teshīr eyledim

1. Hāl-i zār-ı dilim yār bilir mi bilmem
Yok tahammül aceb ol vār bilir mi bilmem

2. Niçün ol gonce dehânım bana düsnâm etmez
Teng degil havsalamız dar bilir mi bilmem
3. Nağd-ı gönlüm gibi ser-mâye-i iksîr olmaz
Bundan âlâ dahi bir kâr bilir mi bilmem
4. Dil-rübûde dem-i vuslatda olur mu tayyîb
âşık-ı dil-süde hiç âr bilir mi bilmem
5. Teşnesi âb-ı hayât lebinin Fâik imis
Sorsam ol lebleri gül-nâr bilir mi bilmem

74

Mefâ' ilün/Mefâ' ilün/Fâ' ülün

1. Kazâ-kes bir perisân rû-nigârım
Belâ-kes râh-ı gamda pây-dârem
2. Zemîn âtes zamân âtes midir heb
Derûn-ı nâr-ı mihnetde yanarem
3. Sebistân-ı visâle lâyıık oldım
Çü sem'-i ' aşka ben pervâne-vârem
4. Benim hammâlım olmuş sekl-i cismim
Dem-â-dem arkasında ana bârım

77/3: pervâne-vârem: pervâne-zârem Ü1, Ü2.

5. Bu bārım bir girān-tākat-rübādır
Bu heykelle ben ise pāk-nijādım

6. Bu geh sāk felekā yetmez tahammül
Bunun sırrıyla her dem bī-karārım

7. Feleklerde melekler oldı hayrān
Bana ta'n eyleme Fāiķ nüh çārım

75

Mefā' ilün/Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

1. Düsünce nazra-i hüsnünle āle dīdelerim
Açıldı fāl-i hacer-ves su'āle dīdelerim

2. Rakīb-i kec nazar itdikçe her nigah sana
Zebān-ı hāl ile eyler atāle dīdelerim

3. Hatāsı gürisne-çeşmānlık ise ger cānā
Na'im-i rü'yetin eyler nevāle dīdelerim

4. Bi-ayn-ı bag-ı tahassürde su verir güyā
Sirisk-i esk ile ben gül-nihāle dīdelerim

5. Firāk-ı gülsen-i vaslında esk-i yem dökse gerek
Misāl-i zār ü hezār itdi nāle dīdelerim

78/1: hüsnüñle: çeşmiñle Ü3, Ü4.

6. Ümîd-i devha-i seyr-i cemâlin ile rû ger
Benefse zâr-ı hayâl üzre jâle dîdelerim
7. Çekip çevirdi o yârin bu demde ey Fâik
Türâb-ı makdemini iktiḥâle dîdelerim

76

Mef' ulü/Mefâ' ilü/Mefâ' ilü/Fe' ulün

1. Basdan çıkarım zülf-i perisânını görsem
Kaddim ham olur serv-i hırâmânını görsem
2. Bîm-i nigeḥ-i gamze ile dîde ne dem ki
Hûn-âb saçar hançer-i müjgânını görsem
3. Düsnâma sebep ne eder ol gonce dehen
Sorsam leb-i la'l-i güher-efsânını görsem
4. Me'mûl idi dil- bûlbûlüne nagme-i vuslat
Bir kerre rûhunda gül-i handânını görsem
5. Mehtâb-ı sebân ki nem lâzım bu felekde
Fâik o mehin rûy-ı dırâhsânını görsem

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Hayāl-i meh-cebīninle gönül seb-hīzdir her dem
Dü çeşmim nāv-dān-ı esk-i hasret-rīzdir her dem
2. Yeter çekdirme cānā firkatın gark-āb-ı vuslat kıl
Yem-i 'aşkın fezā-yı dilde mevc-engīzdir her dem
3. Görünce genc-i hüsnün ey perī nā-būd olur diller
Mutalsamdır nukūd-ı dille ol leb-rīzdir her dem
4. Eder ceng-i sitizi cünd-i firkat ceys-i vuslatla
Zemīn-i dilde gūyā sūris-i Cengīzdir her dem
5. Semīm-i būy-ı zūlfün fikri saldı basıma sevdā
Hayālinle dimāg-ı cāna itr-āmızdır her dem
6. Hediyemdir ne denlü çiz nā-çiz ise red etme
Sehā bu tuhfe-i gönlüm kıl dest āvīzdir her dem
7. Meded ki dem-bu-dem nezzāre-i çeşmānı Fāik'de
Firākınla bu ālem sūr ristā hīzdir her dem

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Hedef-āsā uruldum bir kası yāya neler çekdim
Kazā-yı 'aşka tası dikdim ammā çilleler çektim

2. Nola olsam o çeşm-i mestle hem-bezm-i nūs-â-nūs
Yeter sâkî dest-i hecr elinden derd-i ser çekdim
3. Beyaz şubḥ-ı çeşm-i intizârım ile o meh-rûnun
Hayâl-i vaslına seb-târ-ı firkatde fener çekdim
4. Tahayyül eyledikçe ebrûvânın kilik-i nazmımla
Bu resm-i tâk-ı vasf-ı hüsn-i yâr üzre kemer çekdim
5. Olub gûy-ı sühan Galatî'de gûyâ süh nazmımdan
Figâr-ı âgûsuna çü kân-ı tab'ımla püser çekdim
6. Sühan bir kıl kalemle vasfının messâtâsı oldu
Bu vech ile zemîn-i hüsn-i yâre zîb ü fer çekdim
7. Nola cerrâr olub deryûze indimse o meh-rûdan
Bu yüzden Fâikâ bûsen leb ile böyle cer çekdim

ḤARFÜ'N-NUN

79

Mef' ülü/Fâ' ilâtü/Mefâ' ilü/Fâ' ilün

1. Bilmem ne ḥâl gördüm sîmîn-tende ben
Mahv oldu sahv-ı âlem-i rü'yetde bende ben
2. Mülk-i Habes'le Mısr'ı deger ey azîzimin
Ol meh-cebîn Yûsûf-ı gül-pîrehende ben

3. Bir pīç-i zülf-i yār ile çok p īç ü tāb gelür
Arz eyledikçe sünbül-i sahn-ı çemende ben
4. Atdım hadeng-i gönlümü ol kası yā için
Dikdim nisānı hāsılı sahn-ı mihende ben
5. ‘İbret-nümā-yı zümre-i ‘uşşāk olur diyü
Asdım bu düzd-i nazre-i bī-zülf kemende ben
6. Fermān-ı sah-ı ‘aşk ile dīvāne gönlümü
Habs itdim anı çāre ne çāh-ı zekānda ben
7. Hāl isterim sühanda tehī lafzı istemem
Urmam kulagı kāl ise her nush ü pende ben
8. Tanzīr-i nazm-ı Esref ile ser-firāz olub
Kāl-i nikātı hāl edeli tā dehende ben
9. Sāh-beyt-i nazm-ı nükte mezāmin sipāhıma
Fāiķ nizām verdim ana her sühanda ben

80

Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilātün/Fā‘ ilün

1. Ol mehe zümre cebīnin tarab-efzāsından
‘Āsıkın evce çıkar na’rası gavgāsından

2. Hüsni messâta-i kudretle müzeyyen olmuş
Reng alur bukalemûn naks-ı dilârâsından
3. Nağd-ı mihri dil ile virse bana olmaz mı
İstesem yalvararak ben anı babasından
4. Çıkdı meydana boyası nice üftâdesinin
Oldı engüst-nümâ dest-i muhannâsından
5. Verdi germ-âbe-i hicrânı aceb germiyyet
İçdi çok serbetin ‘uşşâkı anın tasından
6. Görsem o lebleri yâkutı gözüm hîrelenür
Ruhları su’lesi basında ki elmâsından
7. Açdı gizli kutunun Fâiğ-i nâ-çâr kapagın
Kız mesk-i nâz ile reftârı salınmasından

81

Mef‘ülü/Fâ‘ ilâtü/Mefâ‘ ilü/Fâ‘ ilün

1. Bilmem sarây-ı dehrde mi’mâr mısın nesin
Degnek elinde kamçı mı Tâtâr mısın nesin
2. Boz mahzen misin bu burûdet ne senden kim
Sen zemheride nâzil olan kar mısın nesin
3. Rengin alınmaz oldı bu kâr-hânedede senin
Ası boya mı kırmızı cenkâr mısın nesin

4. Sen bir kızıl mankıra degmez misin aceb
Bāzār-ı sebze-zārda pancar mısın nesin
5. Her kûse içre bitmede bas gösterirsin
Bu arşa-gehde hāsılı mantar mısın nesin
6. Yohsa safā-yı kasr-ı derûnun yakıldı mı
Yangın yerinde bir kuru dīvār mısın nesin
7. Fâiķ kadir-sinās-ı hüner bir sırr etmede
Sen gel misāl-i zīver-i destār mısın nesin

82

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Ne bilsün bî-basar gözden hicābı kaldıran sensin
Nazar seh-bāzını kûy-ı visāle salan sensin
2. Tasarruf-sāzını mızrab-ı kudretle düzen kimdir
Bu lu'bet-gāhda her dem çalan sen çaldıran sensin
3. Esīr-i Yūsufistan-ı dili bāzār-ı dehr içre
Satan sen satdıran sen aldıran sensin
4. Olur tayyār-ı hevā sāhil-nisīn-i māsivā ammā
Gönül murg-ābını baħr-i fenāya daldıran sensin

5. Hulāsā pek gīrāndır ref'ine Fāiķ' de kudret yok
Gönülden perde-i hubb-i sivāyı kaldıran sensin

83

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

1. Kelāl gelmedi gülistān-ı cihānın nīs ü hārından
Usandı andelib tab'ımın dil-i āh ü zārından
2. Vefā me'mūl olur mu bak dilā İskender'e seyr et
Dirig itdi felek bir katre ābı çeşme-sārından
3. Bu çarh-ı kec-revin ehl-i dile āzārı hikmitdir
Vefāsız oldıgu ma'lūmdur leyl ü nehārından
4. Bu bezmin ıysı degmez nīsine ey dil budur çāre
Kalender-mesreb ol gam çekme fānīdir humārından
5. Makābirden cevāb-ı tesliyet almak gibi bir sey
Atā me'mūlun etmek hāsılı asrın kibārından
6. Oku tanzīr kıl Fāiķ gazeller geldi var olsun
Münīb-i kadr-dān kān-ı vefā ihlās-si'ārından
7. Bu demde gā'ibāna vuslat et ol yār-ı sādıkla
Leb-i firkatle būs eyle dü çeşmimden izārından

1. Ey kası yâ nesin âyâ Tatâr mısın
Èuşşâka tîr-i gamzeni hâlâ atar mısın
2. Sevdâ-yı renc-i 'aşkda ferahdır be-Nağd-i dil
Ma'cün-ı la'l-i nâbı lebin tâ satar mısın
3. Va'd-i visâl etmiş iken esk-i çeşmim
Sen pismis asa anı su-âsâ katar mısın
4. Terk eyledin mi sol hacı yatmaz inâdını
âgüs-ı dest-i vuslata cânâ yatar mısın
5. Ebr-i hicâba girmege nezzâre mi sebeb
Ey mâh-ı nev-hilâl-i seb-ârâ batar mısın
6. Terk-i cefâya va'deler itdik egerçi lik
Semt-i visâle su gibi amma akar mısın
7. Pür-yâr-ı bû iderse Fâik eger rüzgârda
Gâvur gemisi gibi rakîbe çatar mısın

1. Dil-rübâ bir âfet-i rakkas kâfir gîtiden
Çâr-pâre oldu sabrım câmesi tesevvüden

2. Hasret-i la'l-i lebiyle öyle mahmûrum ki ben
Bezm-i meyde nes'e-yâb olmak ne mümkün ĩsden
3. Kol kol etmis meger isveyle o büt üftâdesin
Havf etmez sūz-ı âh-ı âşık-ı dil-rĩsden
4. Çeşmi ĩmâ-yı visâl etmekde ammâ gâh gâh
Tĩg-i gamze olmuyor hâli dem-â-dem nĩsden
5. Oynama bâziçe-i 'aşk-ı mecâz ile yeter
Hisse-mend ol Fâikâ gel âkıbet endĩseden

86

Mef' ũlü/Fâ' ilâtü/Mefâ' ilü/Fâ' ilün

1. Dil fũlkü baħr-i fikr-i cihâna batılmasın
Bâd- hasetle seng-i zamâne çakılmasın
2. Bĩ-nes'e rind-i meclis-âlem aceb neden
Âb-ı melâm câm-ı revâna katılmasın
3. Hıfz et lisânı gevherini dest-i yârdan
Seng-i felâhen ile yabana atılmasın
4. Bir Yũsũf-ı melâhat-i hũsnũn esĩri ol
Kâlâ-yı vakti hiç ziyâna satılmasın

5. Ser-menzil-i imān ise Fāiḳ murād eger
Cāy-ı hatarda rüz ü sebāna yatılmasın

87

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Çāre ihsān et dil-i muztarra ey çāre-resān
Muztarīb bī-çāre-gāna çünki sensin müste'ān
2. İztırāb erbābına itdin icābet va'dini
Eyledin Furkān içinde āyet-i lutfun beyān
3. İşte ben de muztarib mecrūh dil-i mücrīm kulum
Sūzis-i derd-i derūnum serhe hācet yok ayān
4. Gerçi kim ālūde-i çirk-āb-ı isyānım nolur
Āb-yārī-i füyüz-ı sefkatin kılsan revān
5. Tāli' olsa ref'etin mihri hemān-dem mahv eder
Zerre olmaz zulmet-i isyān ile dolsa cihān
6. Dilde sevdā serde gavgā-yı sevābın neyleyim
'Āciz ü magbūn ü maglūbum meded kıl el-amān
7. Söylesem derd-i derūnum tas atar ālem bana
Söylenilmez ki diyem men neyleyim yā müste'ān
8. Asfiyā imdād-ı feyz-i cūdunun muhtācıdır
Evliyā lertzān-ı bīm-i firkatindir her zamān

9. Kıldı vahdet bend-i imān feyz-i tevfikin beni
Sad hamd ger bende kesretden dahī varsa nisān
10. Reh-nümā olmazsa tevfikin efendim el-gıyas
Söyle nitsin ya esīr-i nefis olan bī-çāre-gān
11. Vākıf-ı sırr-ı zamīr misin Hudāyā el-meded
Fāiķ etsin mi nihādında nihānın hīç ayān

88

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Beyt-i kalbin āfitāb-ı bār-gāhı sensin
Çarh-ı hüsnün ey meh-pāre māhı sensin
2. Pāy-māl-i reh-güzār gider seni görmeklige
‘Aşkından meshūd-ı çeşm-i intibāhı sensin
3. Gülsen-i hüsnün müdür dil bülbülün zār itdiren
Yohsa her seb bā'is-i efgān u vāhı sensin
4. Dāne-i hālınle sayd itdin hezārāna dilden
Sah-bāz-ı ‘aşkın āyā lāne-gāhı sensin
5. Bezm-i gülsün seb-çerag-ı hüsnüne pervāneyiz
Leyle-i vaslın aceb nūr-ı sipāhı sensin

6. Ben niyāz itdikçe yok mı taht-ı hükmünde cevāb
Mülk-i nāzın sah-ı istignā sipāhı sensin
7. Menzil-i maksūd-ı vaslı Fāiķā dil-dādeye
Gösterde gör hālīm ‘aşkı rāhı sensin

HARFÜ’L-VAV

89

Mef‘ ülü/Fā‘ ilätü/Mefā‘ ilü/Fā‘ ilün

1. Mest et bu demde sāgara sākī sarābı ko
Nuklın yerine meclise tavuk kebābı ko
2. Var mı kütüb-hāne-i kalbinde ders-i ‘aşk
Èuşşāk-ı zāre yok yere zāhid itābı ko
3. Davā degil müberhen-i fetvā bu hālīne
Müfti-i ‘aşk ile olur olmaz cevābı ko
4. Ābād-ı kasr-ı vasl edelim ey perī yeter
Anma rakīb-i dīvi o hāne harābı ko
5. Zīb-āver et cemālını ey mest-i nāz meded
Dök çīn-i perçemin rahne pīç ü tābı ko
6. Mahbūbı sevmede bu riyā-pīselik nedir
Sūfī yeter dūrūğı bırak irtiyābı ko

7. Sabr eyle cāme-hāba girince o mah-rū
Fāiḳ dem-i visālde bu seb ıztırābı ko

HARFÜ'L-HĀ

90

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Nokta-i vahdeti zāhid bize takrīr etme
Kesrete dil vererek sen anı tektīr etme
2. Aslını fer'ini bil mebde'ine eyle nazar
Yok yere akl-ı me'ād ehlini tekdīr etme
3. Sadr-ı kürsīde isābet āhımı terbiye kıl
Cürmünü mu'terife duzāhı tebsīr etme
4. Meclisinde hele bak var mı nisāba mālīk
Heb zekāt āyetini anlara tefsīr etme
5. Sen o mahbūb-ı dil-āsubı nedir bilmez misin
'Āsık-ı dil-südeyi nāfile teshīr etme
6. Künc-i meyhānedeki pīr-i harābāt görüp
Ayagın öpmez isek kec yürü tekfīr etme
7. Bezm-i irfanda dīvāne-i yek-cām olarak
Fāiḳā mest misin kes sözü zencīr etme

1. İlāhī feyż-i lutfun dest-gır ile bu gam-hāre
Beni kılma esır-i dest-i bend-i nefis-i emmāre
2. Zebānım tūtī-i güyā-yı irfān et ıarıkātde
Getirme yādıma her lafzı ruhsat verme güftāre
3. Dü ālemde cebānım nūr-ı tevhīd ile tenvīr etme
Çıkarma arsa-gāh-ı mahsere böyle yüzü kare
4. Gürūh-ı ehl-i derdin hisse versin derd-i serinden
Nola kılsan benim hubb-i sivā-yı derdime çāre
5. Bana tevfikini terfik idüp isyānım afv eyle
İnāyet kıl bu yolda Fāik-i āsī vü nā-çāra

1. Seni görmekte dīdem gürisne çeşm oldu gitdikçe
Na'im-i rü'yetin zırā ki lezzet buldı gitdikçe
2. Meded ey nev-nihālim berk-i sabrım hāk-rīz itme
Hazān-i bīm-i hicrānınla benzim soldı gitdikçe
3. O rütbe mācerā-yı āb-ı aşkın oldu cārī kim
Gönül bendi hayālim kūzesi hep doldı gitdikçe

4. Nazar kıl ibret al sūh-i hat-āver pür-cefādan ki
Nedāmetle o mūy-ı vechi bir bir yoldı gitdikçe
5. Sakın beyhūde ‘aşk-ı Fāiḳ’e ta’n etme ey zāhid
Hele bir kerre gör seyr et ol āfet noldı gitdikçe

93

Fā’ ilātün/Fā’ ilātün/Fā’ ilātün/Fā’ ilün

1. Nigeh-i gamzen idüp vaz’-ı esās-ı fitne
Yakıyor kasr-ı dili havf-ı hirās-ı fitne
2. Hırmen-i ‘aşkda hubūbāt dil-i ‘uşşāḳa
Ebrūvānın mı aceb hāsılı dās-ı fitne
3. Çıkarır basdan āyā sūh-ı dil-āsūb halkı
Nimden perçem-i evcin göstere fās-ı fitne
4. Bir bakıs ile düser üftādelerin birbirine
Ne ki hüsnün olur öyle sinās-ı fitne
5. Ele mir’at alıp perçem-i pür-çīnine bak
Bir nazar kıl da nedir eyle kıyās-ı fitne
6. Kaddine göre biçilmis hele kaftan olmuş
Sīve ser-tā-be kadem sana libās-ı fitne

7. Bozdu ārām-dilin levhini Fāiķ ol sūh
Oldı hat-1 safha-i hüsnümde cinās-1 fitne

94

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Lebi düsnām verir çarh-1 dile em yerine
Zahm urur gamze-i hün-rîz ile merhem yerine
2. Ey seh-i mest-i mey-i nāz bak encām noldı
Geçdi bu bezm-i fenāda niceler Cem yerine
3. Ka'be-i kalbini deyr itdi hayāl-i bātıl
Sūret-i nefsinı ey büt koma Meryem yerine
4. Çıkdı āgāze-i dil-süz-1 firākın evce
Nāy-1 āhı bu dilin sīne çeker dem yerine
5. O melek-hū okuyub nazmını gelse Fāiķ
Bezmimiz cennet olurdu kosa adam yerine

95

Mef' ülü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ülün

1. Cānım sıkılır böyle bir dertli hevāda
Geldikçe safāsı dem-i sayfın hele yāda
2. Zahrında girān-bārī-i cāmıyla dem-ā-dem
Hammallığın gayrına var vakt-i sitāda

3. Mâtem-zede-i hüzn-i hazân olmada gül-zâr
Escâr-gîr berf-i Bürüdet ile sade
4. Meydâne gelir vakt-ı tââm olduğu demde
Geh salgam gehî lahana pîs-i nihâda
5. Halk dâ'îye-i hime gömer fikrini eyler
Meslûb-ı safâ-yı dili heb şubḥ ü mesâda
6. Gılmânına minkal bası nisvânına tandır
Yok nazra-i ruhsat hele hûbân-ı nisâda
7. Bu bezm-i fenâ çünkü burüdetli zamandır
Sun Fâikâ sâkî geh arak gâhîce bâde

96

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

- 1 Tîg-i gamzen çekip ey hûnî gazâ niyyetine
Öldür âşıkларını sen sühedâ niyyetine
- 2 Dâm-ı aşka düsürür gökde hümâyı süzülüp
Çeşm-i seh-bâzın eger baksa semâ niyyetine
- 3 Ey tabîb-i sühî senin nester-i gamzen ile
Kan olur âşık-ı dil-haste sifâ niyyetine

- 4 Mushaf-ı hüsnüne bakdıkça ider fâl-i hayâl
‘Âsık-ı dil-süde ümmîd-i vefâ niyetine
- 5 Fâikâ zîr-i kabâda olan ârif kimse
Giyer egnindeki semmur abâ niyetine

97

Mef’ ulü/Fâ’ ilâtü/Mefâ’ ilü/Fâ’ ilün

1. Gönlüm hevâ-yı nefis ile her dem sürünmede
Bâd-ı gubâr tûl-i emelle bürünmede
2. Âb-ı murâd bag-ı dehrde müfid midir
Kim her niḥâl-i ömr-i halâyık çürünmede
3. ‘Âsık o yârin olmada hayrân-ı feyz kim
Bin sîve gösterince yüzden görünmede
4. Ol yâr-i dil-kesin düseli râh-ı ‘aşkına
Kaldı bu yolda pâ-yı tahammül yürünmede
5. Sevk-i cihânda kat kat idüp dest-i nâ-sinâs
Kalâ-yı kadr-i bahl ile Fâik dürünmede

ḤARFÜ’L-YÂ

98

Fâ’ ilâtün/Fâ’ ilâtün/Fâ’ ilâtün/Fâ’ ilün

1. Sahn-ı ‘aşk içre atıp tutdı dolandırdı beni
Sehsuvârim yem-i vasl ile yarandırdı beni

2. Bir seker-hand ile būs-ı asel va'd-i lebin
Tatlı dille çalub agzıma yalandırdı beni
3. ʿİlm-i ihfā mı bilür yār ki dem-i vuslatda
Hiyeli bīgāneye ma'dūm gibi sandırdı beni
4. Gelir mi bezme diyü vad-i firibāne idüp
Güyyā ol lebi mül sanki inandırdı beni
5. Çaldı ol gamzesi düzd Nağd-ı hayālīm söz ile
Böyle bir tāze gazel ile arandırdı beni
6. Çāk çāk itdi lelim ātes-i ta'assukla o dem
Sulu seftāli ile geldi sulandırdı beni
7. Nev-heveslik demi geçmisdi velī naks-ı gönül
Tāzelik rengine tekrār boyandırdı beni
8. Eyledim ben gazeli Fāiķ tanzīr ammā
Bir beyitde iki mahlas oyalandırdı beni
9. Vādī-i nazmı güzār itmis iken ey Fāiķ
Simdi bir sāir-i zūr-āverim andırdı beni

99

Mütefā^ʿ ilün/Fa^ʿ ülün/Mütefā^ʿ ilün/Fa^ʿ ülün

1. O meh-i burūc-ı nahvet bize bed edālar itdi
O sipihr-i mihr-i tal'at hele pek cefālar itdi

2. Atarak o kası yāyım bana tır-i gamze dāim
Neden oldu cevre kā'im yanılıp hatālar itdi
3. Çıkar evce nagme-i āh seb ü hicr ü gamda eyvāh
Bu kemān-ı sīne nāgāh ne aceb nevālar itdi
4. Meded ol perī-i dil-cū bana olmada çü bed-hū
O rakīb-i dive yāhū ne kadar atālar itdi
5. Bu sirisk-i çeşm-i hasret akar ol bulunca vuslat
Bize murg-ı derd-i firkat ne fenā sadāler itdi
6. Bu cihān kalur mı bākī bu bezmde cām-ı sāfī
Çekilür mi söyle sākī kim aceb safālar itdi
7. Ger olursa Fāiķ āmil olur ol be-kām vāsıl
O zaman ki pīr-i kāmīl ana çok du'ālar itdi

100

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Çeşm-i mestim la'l-i nābın bozdı reng-i bādeyi
Kırdı seng-i firkatın cām-ı dil dil-dādeyi
2. Sārih-i ser-levha-i metn kitāb-ı aşķ olur
Sahf-ı hüsnünde gören ol nev hat-ı āmādeyi

3. Buldı germiyyet-i dil germ-ābe-i ‘uṣṣāḳı līk
Tavr-bār-1 dile sogutmazsa eger dil-dādeyi
4. Yāver olsa bag-1 nazm içre bana ol serv-kad
Sehldir rabt eylemek her mısra’-1 azādeyi
5. Ders-i tanzīri muhīt-i fikrim oldı Fāiḳā
Zāde-i tabım serīk itdikde nazmı zādeyi

101

Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün/Mefā‘ ilün

1. Umūrumda bana tevḫik inhsān eyle yā Rabbī
Dü ālemde beni lutfunla sādān eyle yā Rabbī
2. Humār-ālūde-i güftār-1 bī-sevdā olmadan hıfz et
Kerāmım nes’e-bahs-1 irfān eyle yā Rabbī
3. Beni sāyeste-i manzūr-1 aṣḫāb-1 kemālāt et
Derūnum mazhar-1 esrār-1 irfān eyle yā Rabbī
4. Be-hakkı ism-i Hādī nefis elinden ol giribānım
Münācātım sezā-yı afv-1 gufran eyle yā Rabbī
5. Kulundur her ne denlü mücrīm ise Fāiḳ’i afv et
Ṭarīḳat müsakilātın ana āsān eyle yā Rabbī

EBYĀT U MUKATTA'ĀT U RUBA'ĪYĀT

1

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

Sunūf-ı evliyānın ser-bülend-i dil-pesendedir
Zamānında heme merdān-ı Hakk'ın ya'ni merdidir
Su'āl eylerse kimdir Fāiķā bir sālīk-i dānā
Besiktāsī Cenāb-ı Hazret-i Yahyā Efendi'dir

2

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

Tasarruf cümle hakkındır velī ey sālīk-i dānā
Kulūb-ı merd-i meydān-ı velāyet-i cilvegāhıdır
Sems-i laht-ı zücāca aks edince feyz olur Fāiķ
Yakar ol sise-pāre yok vücūdu gerçi vāhīdir

3

Mef' ūlü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ūlün

Takdīr-i ilāhīde tehallūf yokdur
Te'sīr-i mukadderde tevakkuf yokdur
Her hālde hakdır mutasarrıf Fāiķ
Bir kimsede hiç zerre tasarruf yokdur

4

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Nefes-i merd-i Hudā yani olupdur ekser
Hāki altun ediyor ol nefis-i pür-te'sir
Nutkı çıkdıkda kemān-ı himemimden dönmez
Atılınca geri dönmek nice mümkün bir tır

5

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Bānī-i kasr-ı himem Hazret-i İbn-i Neccār
Vākıf-ı sırr-ı adem Hāce Mehemed Sıddık
Fātih-i bāb-ı tılısm dil-i 'uşşāk idi ol
Cevher-i nutkı olup kenz-i künüz-ı tahkik

6

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Cāmi'-i ma'rifetin ya'ni mü'ezzini olup
Cem' idüp itse ma'ānīyi cemā'at meselā
Ya'ni sıyt-ı süheni Fāik'in oldıkça bülend
Su'arāya verir ol si'r-i menārında salā

7

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

Olur mu dil sikeste her dā'im sükün
Kılūba hardan ömür biter zarar gelmez
Seyr-i dildir ziyā olmaz ne denli nefī etsin
Hıredmend olan asıka hezar gelmez

8

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Mest olursun gördüğünce bu ne hāldir didi yār
Hālını ' arz itmeğe baña zebānıñ qalmıyor
Ben didim gel cānım al itdim fedā cānım saña
Didi gördükçe beni almağa cānıñ qalmıyor

9

Mefā' ilün/Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

Felek felek didigin kec-revin elinde ne var
Ya devr-i dā'im aceb anı döndüren kimdir
Yākıp çerāg-ı nücūmu irince zulmet-i seb
Ya sem'-i mihr-i nehārı sevindiren kimdir

10

Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilātün/Fe' ilün

Menem ol mîr-i sühan esb-i süvâr-i ma'nâ
Hüsn-i tabîr ü mezâmîn rikâb-dârımdır
Seyf-i tab'im alalı kisver-i nazmı Fâiķ
Hâme destimde benim şimdi silah-dârımdır

11

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/Fe' ilün

Usladır okudarak tıfl-ı dil-i dîvânın
Germ ü serdî-i felekdir ana mektûb hâcesi
Alamadı anı Firavn ile Nemrûd kim ola
Zen-i dünya didi kim kahbenin âyâ kocası

12

Fâ' ilātün/Fâ' ilātün/Fâ' ilātün/Fâ' ilün

Âferinler hele ol sâ'ir-i zûr-âvere kim
Lafz ü ma'nâyı tasarruf edince fi'l-cümle
Feth ede kilik-i a'mûd-ı hüneri ey Fâiķ
Bikr-i mazmûnu izâleye edince hamle

13

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

Dü çeşmim intizâr-ı nezzâre-i firkatde revzendir
Hayâlim kasr-ı ulyâ-yı visâl-i yâre sellemdir
Çeker dil-i Fâikâ meydan-ı aşğda sattını gözler
Haddinin cevri ol kâsı kemâlin yani çilemdir

14

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

Görmemis mir' at hulyâsında İskender dahi
Kıl nazar sûret-nümâdır benzemez kâr-ı kadîm
Himmat-i sâhânesiyle kıldı bu kasrı binâ
Rub'-ı meskûnun seh-i dâd-âveri Sultan Selîm

15

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

Müsterî oldım o hursid-cebîne nâ-gâh
Gördüm olmuş ana peyveste rakîb-i gümrâh
Tâli'im Ahsen-i Takvîm iken itdi tahvîl
Kamer-i akrebde bulundu yine Fâik eyvâh

16

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

O sūh-1 ser-tırāsın iftirākı usturasıyla
Tırās itdim sırr-1 âmāli cānım kılca kalınca
Zihī halk-1 hüsñ kim isvede sa'y-1 belīg eyler
Gönül naqđini mir'at-1 nazardan ya'ni alınca

17

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/Fe' ilün

Kesr-i kalb eylemeden kendini hıfz eyle sakın
Ceys-i merk eylemesin mülket-i ömrüne akın
Dil nazar-gāh-1 Hudā oldıgunu bilmez misin
Sözünü söyler iken fikr idüp etrafa bakın

EBYĀT-I MÜFREDĀT

1

Mef' ūlü/Fā' ilätü/Mefā' ilü/Fā' ilün

İ'lām edince matlabımı kâdı-zâdeye
Hüccet verir visâli için ben fütâdeye

2

Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilün

Bir ʔarīḳ ile olup dil-bendi düsdüm bâdeye
Mâ-i cāri-ves gönül akdı Suyolcu-zede'ye

3

Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilün

Kâle gelmez ḫâli merâm olmaz o sūh zer-gerī
Bırakır su-ves akıtsan yoluna sīm ü zerī

4

Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilätün/Fā' ilün

Kâle-i 'aşḳı o terzi güzelin hep hiçedir
Câme-i vaslı dikis tutmaz anın eskicedir

5

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Su gibi dellāk-ı sūhī ile akma halvete
Al hayāl-i giriyeni evvelce dest-i firkate

6

Mef' ūlü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

'Āsık olursa ravza-i 'aşk içre zinde var
Ma' sūk-ı hat-āverden olsa da olur o türbe-dār

7

Mefā' ilün/Fe' ilātün/Mefā' ilün/Fe' ilün

Sirisk-i çeşm ile var mācerāsı aglayanın
Tehī degil gibi sıyt ü sadāsı çağlayanı

8

Mef' ūlü/Mefā' ilü/Mefā' ilü/Fe' ūlün

Hamir-asa dü dest-i cevrlle gayetle yoğruldu
Ümid-i ma-siva kat' oldı rah-ı Hakka doğruldu

9

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

İftirākın ātesi sūzān-ı dilden cānıma
Sandı hūndur göründü dīde-i giryānıma

10

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Dü bālā geldi bu tarih mısra söyledim Fāiķ
Mısrı aldı Yūsufı seyf ile bā hūn elim

11

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

Dökme zūlfün rüyuna 'uşşāķı nālān eyleme
Nev-civānım mülk-i hüsñü kāfiristān eyleme

12

Mef' ūlü/Fā' ilātü/Mefā' ilü/Fā' ilün

'Uşşāka tīg-i gamzelerin cā-be-cā takın
İtdikçe sūy-ı mülk-i dile sen sehe akın

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün

Hat-āverlikle fevt oldıkça hüsnün gerçi zār oldım

Sañna ey zinde sorma şimdi ben bir türbe-dār oldım

Harrerehu hākpā-yı Nakşibendi ahkar-ı beni-Adem İsmail Hakki e'l-münzevi
be-zaviye-i Sinan Paşa der-Beşiktaş e'l-meşhur ba-İbni Neccār (kuddise sırrahu)